

RYNEK CROWDFUNDINGU W POLSCE Z UKIERUNKOWANIEM NA WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE

Opracowanie Centrum Badań i Rozwoju na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego Sp. z o.o.
na zlecenie Sekretariatu ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego, w ramach realizacji
projektu "CROWDFUNDMATCH - Unlocking the Crowdfunding potencial for the European Structural
and Investment Funds", współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu
Interreg Europa 2021-2027.

Spis treści

1. Opis pojęcia crowdfundingu	3
2. Ogólny opis rynku crowdfundingu w Polsce wraz z rysem historycznym.....	10
3. Rodzaje crowdfundingu na rynku polskim	19
4. Ramy prawne i procedury standaryzacyjne właściwe dla crowdfundingu na rynku polskim.....	24
5. Lista aktywnych platform crowdfundingowych w Polsce i województwie zachodniopomorskim.....	34
6. Wielkość środków pozyskanych w Polsce i województwie zachodniopomorskim w ramach crowdfundingu udziałowego	41
7. Wielkość środków pozyskanych w Polsce i województwie zachodniopomorskim w ramach crowdfundingu donacyjnego, sponsorskiego i pożyczkowego	46
8. Lista i rola najważniejszych organizacji na rynku crowdfundingu w Polsce i województwie zachodniopomorskim	54
9. Lista sektorów najaktywniejszych w wykorzystywaniu crowdfundingu	58
10. Najbardziej spektakularne i znaczące przedsięwzięcia zrealizowane w ramach crowdfundingu w Polsce i województwie zachodniopomorskim.....	62
11. Ogólny rys i wykorzystanie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w Polsce i w regionie w ostatnim okresie programowania	73
Źródła:	87
Internet:	89
Spis tabel	90
Spis wykresów.....	92
Spis rysunków	94

1. Opis pojęcia crowdfundingu

Crowdfunding jest instrumentem finansowania różnych przedsięwzięć, którego nazwa pochodzi od angielskich określeń: „crowd”- „tłum” oraz „funding”, czyli finansowanie, fundowanie. W warunkach polskich przyjęło się określenie „finansowanie społecznościowe”, które należy uznać za niezwykle udane- dobrze odzwierciedlające istotę tego narzędzia. Można stwierdzić, że sama idea wspólnego- społecznościowego finansowania projektów jako taka nie jest zupełnie nowa, zbiórki na wspólne cele były prowadzone od zarania dziejów. Jednak jej obecnie obserwowany wzrost i rozwój związany jest z intensywnym rozwojem internetu i mediów społecznościowych, które stały się medium/nośnikiem, umożliwiającym sprawną komunikację i kontakt pomiędzy interesariuszami procesu społecznościowego finansowania.

Patrząc szerzej na ideę crowdfundingu, można stwierdzić, że jest on formą tzw. crowdsourcingu. Wydaje się to właściwe, gdyż istotą crowdsourcingu jest kolektywny wkład wielu podmiotów w określoną inicjatywę. Wkładem tym mogą być mianowicie wiedza, informacja, określony sposób działania, czy efekt pracy, ale równie dobrze może to wkład pieniężny [Majewski, 2020].

Poniżej przedstawiono ogólną, podstawową definicję crowdfundingu:

Crowdfunding- *forma pozyskiwania funduszy na realizację danego projektu przy wykorzystaniu specjalnie stworzonych w tym celu witryn oraz społeczności on-line. Crowdfunding zakłada alokację środków pieniężnych przeznaczonych dobrowolnie na finalizację przedsięwzięcia w postaci wpłat o niskim kapitale i wysokiej częstotliwości od osób zainteresowanych danym projektem w zamian za ustalone świadczenia zwrotne. (Encyklopedia Zarządzania)*

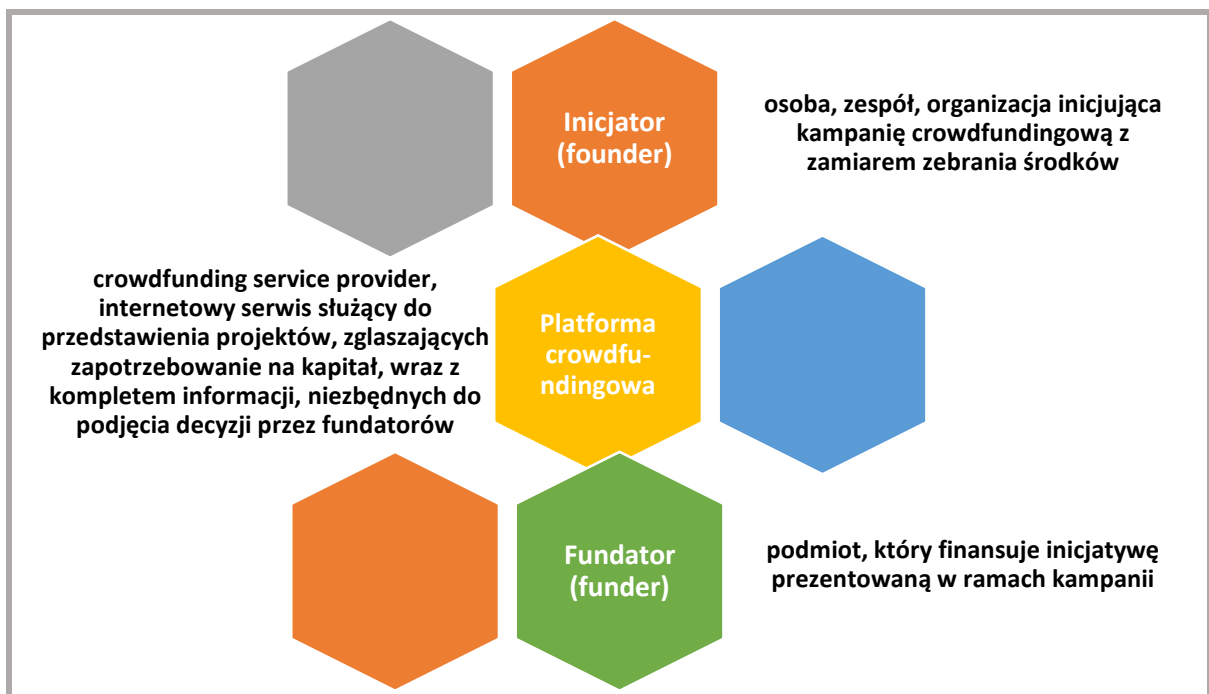
Crowdfunding wciąż określany jest jako nowoczesna i innowacyjna forma finansowania przedsięwzięć, jednakże można stwierdzić, że jego rola u progu trzeciej dekady XXI wieku jest już dość mocno ugruntowana. Z pewnością jednak ta forma finansowania będzie się wciąż rozwijała w najbliższych latach.

W celu jasnego przedstawienia istoty crowdfundingu, warto przedstawić go z perspektywy jego najważniejszych elementów, na które składają się podmioty uczestniczące w procesie, jak również narzędzie (system), umożliwiające realizację tego procesu. W najprostszym układzie, na crowdfunding składają się trzy takie elementy. Zostały one przedstawione i scharakteryzowane na rysunku nr 1.

Proces crowdfundingu zachodzi pomiędzy inicjatorem oraz fundatorem za pośrednictwem platformy crowdfundingowej. Inicjator to podmiot, który inicjuje kampanię crowdfundingową, a jego zasadniczym celem jest zebranie środków na finansowanie konkretnego przedsięwzięcia. Może to być osoba, zespół lub organizacja, w tym firma. Fundator to z kolei podmiot, a raczej podmioty, które finansują inicjatywę wspieraną i prezentowaną w ramach konkretnej kampanii.

Kontakt pomiędzy stronami, a co za tym idzie techniczna możliwość realizacji zbiórki, odbywa się za pośrednictwem tzw. platformy crowdfundingowej, czyli internetowego serwisu. Zadaniem platformy jest przedstawienie projektów oraz możliwie jak największo zestawu informacji, niezbędnych do podjęcia decyzji o finansowaniu przedsięwzięcia przez fundatorów.

Dzięki mediom społecznościowym, a w szczególności poprzez wyspecjalizowane platformy internetowe możliwy stał się kontakt pomiędzy potencjalnymi darczyńcami, a twórcami projektu, oczekującymi na finansowe wsparcie. Platforma jest narzędziem służącym zarówno prezentacji projektów, jak również technicznie umożliwiającym proces zbierania środków finansowych. Niezwykle istotną zaletą finansowania społecznościowego jest możliwość dotarcia i pozyskiwania kapitału od mocno rozproszonej i rozdrobionej grupy finansujących.

Rysunek 1 Crowdfunding- główni uczestnicy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Majewski P. 2020, Crowdfunding- cechy i typologia, Gospodarka Narodowa Nr 1(301) 2020, s. 145.

W literaturze oraz materiałach dotyczących crowdfundingu, można spotkać wiele definicji oraz odmian tego pojęcia, które wskazują na jego istotę oraz najważniejsze elementy. Zwykle różnią się one pewnymi szczegółami, wynikającymi z perspektywy autora lub autorów i ich indywidualnego spojrzenia na kluczowe cechy crowdfundingu. Zostały one przedstawione w tabeli nr 1.

Crowdfunding określany jest jako jedna z alternatyw dla tradycyjnych form finansowania, które często charakteryzują się złożonością procedur, wygórowanymi warunkami otrzymania finansowania i mocno komercyjnym charakterem zaangażowania potencjalnych dawców kapitału, często zinstytucjonalizowanych. W przypadku finansowania społecznościowego możliwe jest uzyskanie finansowania dla przedsięwzięć relatywnie niedużych, nienastawionych na zysk, od rozproszonych drobnych finansujących, co czyni to narzędzie niezwykle elastycznym.

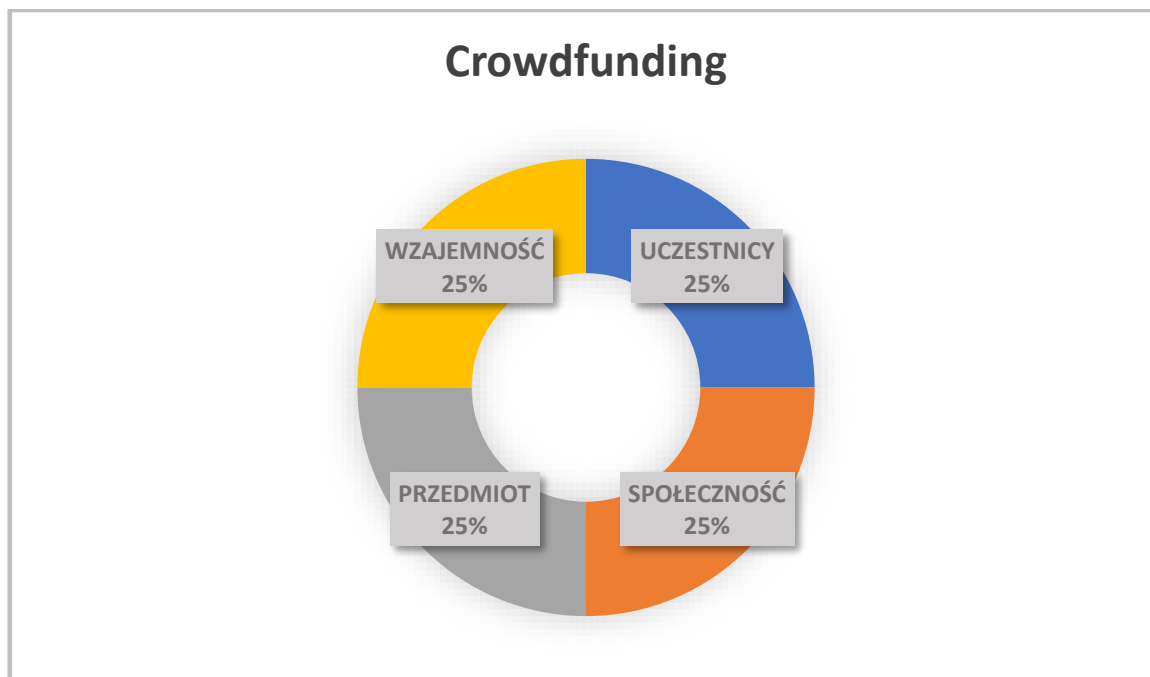
Definicja	Autor/ źródło:
<i>„gromadzenie środków finansowych z „tłumu” jest bazą, od której wszystko inne zależy i jest tworzone”</i>	M. Sullivan (uważany za autora pojęcia „crowdfunding”) (2006)
<i>„finansowanie projektu lub przedsięwzięcia przez grupę pojedynczych jednostek zamiast profesjonalistów (...) Crowdfunding funkcjonuje bez pośredników: przedsiębiorca „dotyka tłumu” przez zbieranie pieniędzy bezpośrednio od poszczególnych jednostek, a komunikacja typowo odbywa się za pośrednictwem internetu”</i>	A. Schwienbacher, A. Larralde (2010)
<i>„rodzaj gromadzenia i alokacji kapitału przekazywanego na rzecz rozwoju określonego przedsięwzięcia w zamian za określone świadczenia zwrotne, który angażuje szerokie grono dawców kapitału, charakteryzuje się wykorzystaniem technologii teleinformatycznych oraz niższą barierą wejścia i lepszymi warunkami transakcyjnymi, niż ogólnodostępne na rynku”</i>	K. Król (2011)
<i>„proces, w którym jedna strona finansuje swój projekt poprzez ogłoszenie zapotrzebowania i otrzymanie małych wkładów od wielu podmiotów, w zamian za pewną wartość”</i>	Rubinton B.J. (2011)
<i>„zaproszenie poprzez platformę internetową różnych grup społecznych, pojedynczych osób czy podmiotów gospodarczych do wsparcia określonej inicjatywy”</i>	W. M. Cunningham (2012)
<i>„procedura pozyskiwania datków od społeczeństwa, umożliwiająca zgromadzenie kapitału niezbędnego do zrealizowania nowych przedsięwzięć”</i>	S. Steinberg (2012)
<i>„duża liczba osób (tłum) wspiera finansowo projekt w formie relatywnie małych kwot pieniężnych w zamian za nagrodę w formie darowizny lub ewentualnie w zamian za udziały w przedsięwzięciu”</i>	Wick M. (2013)

<p><i>„proces, w trakcie którego współpracuje większa liczba osób. Decydują się one na wyasygnowanie własnych pieniędzy, na wsparcie wysiłków, projektów oraz wizji innych prywatnych osób, firm, przedsiębiorstw, czy organizacji”</i></p>	<p>A. Brunello (2016)</p>
<p><i>„niezwykle dynamicznie rozwijająca się formuła finansowania przedsięwzięć. (...) Dostrzegalna alternatywa dla innych metod pozyskiwania środków pieniężnych oraz konkurencja dla standardowych dostawców kapitału takich jak banki, firmy pożyczkowe, fundusze venture capital, fundacje lub agencje rządowe. Rozwój oparty na internecie, pełniącym funkcję kanału dystrybucji i komunikacji”</i></p>	<p>Majewski P. (2020)</p>

Tabela 1 Wybrane definicje crowdfundingu

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ziobrowska J.M., 2016, 1Crowdfunding jako nowoczesna forma wsparcia przedsięwzięć społecznych, kulturowych i biznesowych, *Finanse. Rynki finansowe. Ubezpieczenia*, Nr 3 (81), s. 287; Kędzierska-Szczepaniak A., Szopik- Depczyńska K., 2017, 12.Kędzierska-Szczepaniak A., Szopik- Depczyńska K. (2017), Polskie platformy crowdfundingowe na przykładzie Polakpotrafi.pl, *Finanse. Rynki finansowe. Ubezpieczenia*, Nr 5 (89), s. 46; Majewski P. 2020, Crowdfunding- cechy i typologia, *Gospodarka Narodowa* Nr 1(301) 2020, s. 140.

Na filozofię i jednocześnie model funkcjonowania finansowania społecznościowego składają się cztery podstawowe elementy. Są nimi: uczestnicy- przedmiot- społeczność- wzajemność. Ta filozofia, wskazująca na istotę tego narzędzia finansowania przedsięwzięć i projektów, została przedstawiona na rysunku nr 2. Jak widać, każdy z tych elementów ma taki sam udział w całości procesu crowdfundingowego, co wskazuje na jedność części składowych całości. Uczestnicy funkcjonujący w społeczności, powiązani są przedmiotem transakcji (zbiórki), jak również wzajemnością pewnej wiązki celów, oczekiwań, satysfakcji ze zrealizowanego przedsięwzięcia.

Rysunek 2 Filozofia i główne elementy crowdfundingu

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ziobrowska J.M., 2016, 1Crowdfunding jako nowoczesna forma wsparcia przedsięwzięć społecznych, kulturowych i biznesowych, *Finanse. Rynki finansowe. Ubezpieczenia*, Nr 3 (81), s. 287.

Reasumując, można stwierdzić, że na crowdfunding składa się zestaw kilku elementów-głównych charakterystyk, które stanowią o istocie tego instrumentu finansowania przedsięwzięć. Mowa tutaj o współpracy, głównie pomiędzy stronami transakcji, ale można również traktować ją w ujęciu generalnym, wskazującym na nierozzerwalne zaangażowanie jednostek, w celu osiągnięcia sukcesu całego przedsięwzięcia. Bez wątplenia istotą crowdfundingu jest również szerokie i rozproszone grono kapitałodawców. Nie ma mowy tu o wyspecjalizowanych podmiotach finansowych, dzięki czemu skrócony zostaje łańcuch transferu kapitału, a każdy chętny może zaoferować dowolny datek w dowolnej wysokości. W ujęciu syntetycznym zostało to przedstawione na rysunku nr 3.

Rysunek 3 Cechy charakterystyczne crowdfundingu

Źródło: opracowanie własne.

Patrząc na crowdfunding, jako nowoczesne i społecznościowe narzędzie finansowania przedsięwzięć, można stwierdzić, że takie pojęcie jak „montaż finansowy” projektu, zyskuje tu zupełnie inne, niespotykane dotychczas znaczenie.

Wyróżnia się kilka rodzajów crowdfundingu, ale wg najbardziej chyba rozpowszechnionego podziału można wyróżnić crowdfunding kapitałowy oraz bezudziałowy. Ogólną charakterystykę zawiera tabela nr 2.

Modele kapitałowe (inwestycyjne) zakładają, że kapitałodawca uzyskuje konkretną ekonomiczną korzyść (premię), bądź to w postaci udziałów w planowanym przedsięwzięciu i wygenerowanych przez nie potencjalnych zyskach, bądź w postaci zwrotu zaangażowanego kapitału wraz z odsetkami. W tym kontekście oczekiwania kapitałodawców można porównać do tradycyjnych, typowo komercyjnych form angażowania aktywów (pożyczka, zakup akcji itp.). Różnicę stanowi jedynie sama idea i forma inwestowania środków oraz możliwe rozproszenie kapitałodawców, którzy nie są typowymi pośrednikami finansowymi.

Z kolei w modelach bezudziałowych w czystej postaci ujawnia się idea crowdfundingu, jako typowo społecznościowej formy finansowania przedsięwzięć i projektów, często o zupełnie niekomercyjnym charakterze. Zaangażowanie ofiarodawców może mieć charakter w

pełni dobroczynny, ewentualnie mogą oni oczekiwać nagrody w postaci gadżetu, bonusu rzeczowego. Warto również podkreślić wyraźną i dość oczywistą zależność, że im mniej komercyjny charakter konkretnej formy crowdfundingu, tym większa prostota całego procesu jego realizacji. Największą złożonością procesu i procedur charakteryzuje się bowiem crowdfunding udziałowym, najmniejszą zaś donacyjny.

Podział na dwie główne kategorie crowdfundingu, przedstawiony w tabeli nr 2 nie wyczerpuje jednak pełnej klasyfikacji modeli tego instrumentu finansowego. Podobnie jak na rynku finansowym i kapitałowym, można spotkać różnego rodzaju modyfikacje, stanowiące swoiste hybrydy. Mogą być to narzędzia będące kompilacją różnych modeli crowdfundingu, lub hybrydy crowdfundingu i innych instrumentów finansowych.

Warto zauważyć, że crowdfunding może mieć również charakter i przeznaczenie typowo biznesowe, zorientowane na finansowanie przedsięwzięć takich jak np. start-upy. Taką formą mogą być na przykład pożyczki bezpośrednie typu p2p (peer to peer lending and commerce) – czyli finansowanie pożyczkowe o charakterze bezpośrednim (z pominięciem udziału instytucji finansowej), głównie kierowane do sektorów: produkty i usługi konsumenckie, małe przedsiębiorstwa, edukacja, nieruchomości i dobra przemysłowe [Majewski, 2020], a przede wszystkim crowdfunding udziałowy.

Modele crowdfundingu			
Modele kapitałowe (inwestycyjne) (zakładają zwrot zainwestowanego kapitału)		Modele bezudziałowe (sponsoring społecznościowy)	
Udziałowy (equity crowdfunding)	Pożyczkowy (lending crowdfunding)	Sponsorski (reward crowdfunding)	Donacyjny (donation crowdfunding)
<p>Pożyczający staje się współwłaścicielem przedsięwzięcia, partycypuje tym samym w przyszłych zyskach i/lub potencjalnych korzyściach wynikających ze wzrostu wartości przedsięwzięcia/firmy. Wysoka złożoność procesu. Beneficjenci: start-upy.</p>	<p>Pożyczający oczekuje zwrotu kapitału wraz z premią (odsetkami). Przepływy dwukierunkowe, wyłącznie pieniężne. Średnia złożoność procesu. Beneficjenci: pożyczkobiorcy indywidualni i biznesowi.</p>	<p>Brak oczekiwań zwrotu finansowego ze strony ofiarodawcy, ale oczekiwanie nagrody/ bonusu rzeczowego. Niska złożoność procesu. Beneficjenci: start-upy.</p>	<p>Brak oczekiwań zwrotu finansowego ze strony ofiarodawcy, jak również jakiegokolwiek premii/ nagrody. Charakter dobroczynny. Często wsparcie idei. Bardzo niska złożoność procesu. Beneficjenci: organizacje non profit, osoby realizujące projekt.</p>

Tabela 2 Klasyfikacja modeli crowdfundingu

Źródło: opracowanie własne na podstawie Kędzierska-Szczepaniak A., Szopik- Depczyńska K., 2017, 12. Kędzierska-Szczepaniak A., Szopik- Depczyńska K. (2017), Polskie platformy crowdfundingowe na przykładzie Polakpotrafi.pl, *Finanse. Rynki finansowe. Ubezpieczenia*, Nr 5 (89), s. 47., Majewski P. 2020, *Crowdfunding- cechy i typologia*, *Gospodarka Narodowa* Nr 1(301) 2020, s. 146-147.

2. Ogólny opis rynku crowdfundingu w Polsce wraz z rysem historycznym

Początki funkcjonowania crowdfundingu na świecie datuje się na koniec lat 90 ubiegłego wieku, kiedy to w 1997 roku przeprowadzono wśród fanów zbiórkę pieniędzy na zorganizowanie trasy koncertowej brytyjskiego zespołu Marillion (zebrano ówczesnie 60 tys. dolarów). Pierwszy portal internetowy (www.artistshare.net) zaczął funkcjonować w 2000 r., i umożliwił muzykom finansowanie ich twórczości. W kolejnych latach powstawały nowe platformy w 2006 r. (Sellaband.com) i 2009 r. (Pledge-Music.com), które również były ukierunkowane na finansowanie przedsięwzięć artystycznych. Jednak prawdziwy rozkwit analizowanego narzędzia finansowania projektów i przedsięwzięć, zaobserwowano w roku 2008 i 2009, kiedy to zostały stworzone platformy crowdfundingowe Indiegogo.com i Kickstarter.com [Brüntje, Gajda, 2016]. Warto w tym względzie zauważyć, że platformy te nie były ukierunkowane na finansowanie wyłącznie przedsięwzięć artystycznych, ale także tych inicjatyw, które przez potencjalnych inwestorów mogą być ocenione jako atrakcyjne, efektywne i społecznie użyteczne. Podstawową różnicą pomiędzy wskazanymi platformami był sposób zbierania funduszy i modelu finansowania przedsięwzięć. Platforma Kickstarter.com działa według modelu „wszystko albo nic” natomiast Indiegogo.com działa według modelu „wszystko albo nic” lub „elastyczność”. Model „wszystko albo nic” zakłada, iż w celu uzyskania odpowiedniego wsparcia finansowego, projektodawca ustala czas zbiórki oraz minimalny próg finansowy, jaki niezbędny jest do realizacji danego przedsięwzięcia. Zebrane środki finansowe mogą zostać wykorzystane przez autora przedsięwzięcia w momencie uzyskania zakładanego celu, w przypadku, gdy cel nie zostanie uzyskany środki finansowe powracają do inwestorów. Natomiast model „elastyczność” zakłada, że wszystkie zgromadzone środki niezależnie od ustalonego progu finansowego zostaną zatrzymane i wykorzystywane przez projektodawcę.

Kolejną ważną różnicą pomiędzy wskazanymi platformami jest również zakres rodzajowy finansowanych projektów. Kickstarter.com finansuje przede wszystkim inicjatywy z obszaru sztuka, komiks, taniec, design, moda, film, jedzenie, gry, muzyka, fotografia, wydawnictwa, technologia i teatr. Natomiast platforma Indiegogo.com nie ma ograniczenia rodzajowego danych inicjatyw. Ważną kwestią jest także zakres oddziaływania, gdyż wg. danych platformy Kickstarter.com na koniec maja 2023 r. funkcjonowała w 33 krajach (Australia, Austria, Belgia, Kanada, Cypr, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Niemcy, Grecja, Hong Kong, Irlandia, Włochy, Japonia, Łotwa, Litwa, Luksemburg, Malta, Meksyk,

Niderlandy, Nowa Zelandia, Norwegia, Polska, Portugalia, Singapur, Słowacja, Słowenia, Hiszpania, Szwecja, Szwajcaria, Wielka Brytania i Stany Zjednoczone) podczas gdy Indiegogo.com była obecna w ponad 180 krajach na świecie.

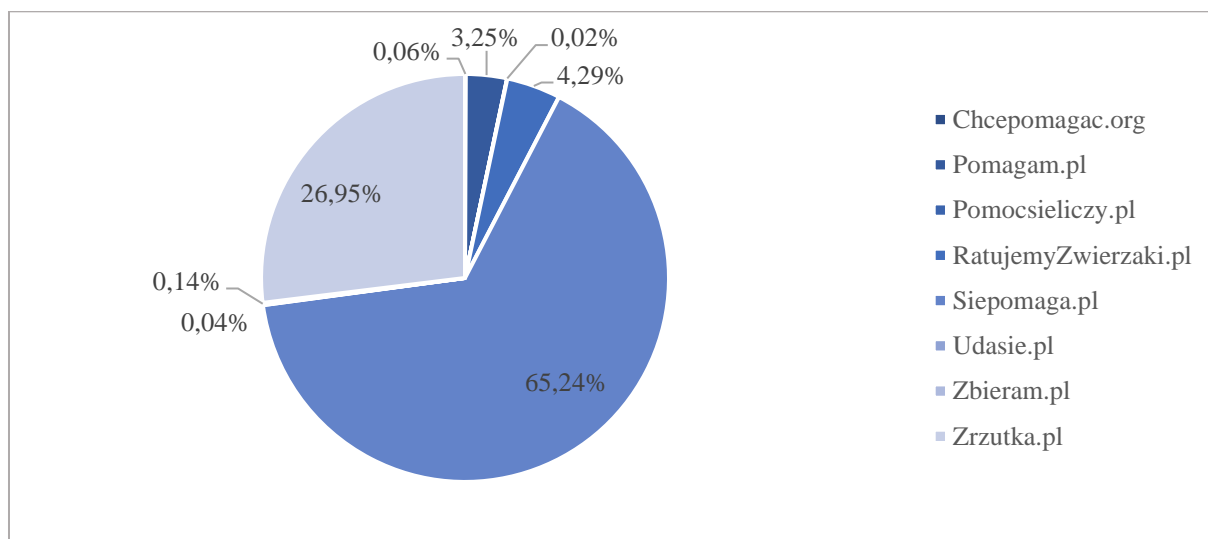
O sile powyższych platform może świadczyć fakt, iż Kickstarter.com jest niekwestionowanym liderem na świecie w zakresie przedsięwzięć z obszaru gier, muzyki i nowoczesnej technologii, gdyż od 2009 r. do końca maja 2023 r. na platformie zrealizowano ponad 581 tys. projektów o łącznej wartości ponad 7,3 miliarda dolarów, natomiast Indiegogo.com zrealizowało z różnych obszarów ponad 800 tys. przedsięwzięć o łącznej wartości ponad 13 miliardów dolarów.

Stworzenie i rozwój platform Kickstarter.com oraz Indiegogo.com, przyczyniło się do silnego rozwoju crowdfundingu na świecie. Obecnie szacuje się, iż na całym globie działa ponad 2500 platform, zaś wartość transakcji na rynku crowdfundingowym na koniec 2023 r. osiągnie ponad 16 miliardów dolarów, a na koniec 2027 r. wartość ta, wzrośnie do 27 miliardów dolarów. Należy dodać, że ponad 55% wszystkich platform crowdfundingowych działa na rynku amerykańskim, natomiast ponad 1/3 platform na rynku europejskim. W tym względzie należy zauważyć, że obecnie Europa, skupiająca kraje unijne oraz Wielką Brytanię, jest drugim regionem na świecie charakteryzującym się największą ilością platform crowdfundingowych oraz wartością transakcji. Na koniec 2022 r. działało ponad 900 platform, które zrealizowało w roku transakcje o wartości ponad 7 miliardów dolarów [Mazzocchini, Lucarelli, 2023].

W Polsce crowdfunding cieszy się także dość dużym zainteresowaniem inwestorów. Jednym z pierwszych portali crowdfundingu jest MegaTotal.pl. Portal został założony w 2007 roku i był skierowany do inwestorów, którzy chcieli finansować przedsięwzięcia o charakterze muzycznym. Następnie portal rozszerzył zakres swoich działań o projekty wydawnicze, filmowe, programistyczne oraz organizację wydarzeń kulturalnych [Król, 2013]. W kolejnych latach powstały pojedyncze platformy crowdfundingowe, które wykorzystywały najczęściej model donacyjny (Siepomaga.pl, Zrzutka,) lub też udziałowy (Beesfund, Crowdconnect, Crowdway, Emiteo, Find Funds, Forc.ee, Navigator Crowd, Newcrowd, SkyAnts i Wspolnicy.pl). Warto także zauważyć, że w ostatnich latach dość popularną formą jest także model crowdfundingu sponsorskiego (Patronite.pl) oraz crowdfundingu w systemie nagród (Crowdfund.pl, Wspieram.to, Polakpotrafi.pl).

Pierwszymi platformami funkcjonującymi na rynku crowdfundingowym w Polsce były **platformy** wykorzystujące **model donacyjny**. Spowodowane było to głównie prostą i

przejrzystą (w porównaniu do innych modeli crowdfundingu) konstrukcją procesów biznesowych. Pierwszą działalność platform datuje się na rok 2008 r. Warto zauważyć, że w okresie 2008 – 2022 r. użytkownicy platform wykorzystujących model donacyjny wpłacili ponad 3,3 mld zł. W tym względzie platformą, która jest liderem finansowania crowdfundingu w Polsce jest Siepomaga.pl (w analizowanym okresie zebrano ponad 2 mld zł) Zrzutka.pl (900 mln) oraz RatujemyZwierzaki.pl (144 mln).

Wykres 1 Udział procentowy platform crowdfundingowych wykorzystujących model donacyjny w Polsce w latach 2008- 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportu ZPF A.A. Trzebiński, *Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022*, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023.

W dalszej kolejności są platformy Pomagam.pl (przeprowadzono zbiórki na łączną kwotę 109,1 mln zł), Zbieram.pl (przeprowadzono zbiórki na łączną kwotę 4,6 mln zł), Chcepomagac.org (przeprowadzono zbiórki na łączną kwotę 2 mln zł), Udacie.pl (przeprowadzono zbiórki na łączną kwotę 1,5 mln zł) oraz Pomocsieliczy.pl (przeprowadzono zbiórki na łączną kwotę 0,8 mln zł). Szczegółowe dane wyróżnione według udziału procentowego zostały przedstawione na wykresie nr 1.

Biorąc pod uwagę liczbę transakcji zrealizowaną w latach 2008 - 2022 przez poszczególne platformy crowdfundingowe działające w systemie donacyjnym, należy stwierdzić, że liderem podobnie jak przy udziale wartości transakcji jest platforma Siepomaga.pl oraz Zrzutka.pl (tabela 3).

Nazwa platformy	Liczba projektów
Chcepomagac.org	165
Pomagam.pl	5 600
Pomocsieliczy.pl	217
RatujemyZwierzaki.pl	b.d
Siepomaga.pl	ponad 2 500 000
Udasie.pl	100
Zbieram.pl	330
Zrzutka.pl	924 000

Tabela 3 Liczba projektów zrealizowanych przez platformy crowdfundingowe wykorzystujące model donacyjny w latach 2008- 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportu ZPF A.A. Trzebiński, *Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022*, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023.

Mając na względzie powyższe dane należy stwierdzić, że w okresie 2008 – 2022 zrealizowano przez platformy działające w systemie donacyjnym ponad 3,4 mln transakcji na łączną kwotę ponad 3,3 mld zł. Najczęściej finansowane były cele charytatywne (ponad 68%), różne (ponad 25 %) i pomoc zwierzętom (ponad 4%).

Obok platform działających w systemie crowdfundingu donacyjnego, równolegle w tym samym czasie rozwijały się w Polsce **platformy** działające w systemie nagród, które bazują na **modelu crowdfundingu sponsorskiego**. Początki funkcjonowania platform wykorzystujących ten model datuje się na 2008 r. Biorąc pod uwagę łączną wartość transakcji oraz wspartych projektów w latach 2008 – 2022 należy stwierdzić, że wśród liderów są platformy: Polakpotrafi.pl oraz Wspieram.to, pozostałe platformy mają niewielki udział w zrealizowanych transakcjach crowdfundingowych. Szczegółowe dane prezentuje tabela 4.

Nazwa platformy	Liczba wspartych projektów	Łączna zebrana kwota (mln)
Croowdfund.pl	1	0,005
Odpalprojekt.pl	674	4,5
Polakpotrafi.pl	4374	26,9
Raisemana.com	2	0,44
Wspieram.to	2662	36,1
Zagramw.to	21	9,5

Tabela 4 Charakterystyka platform crowdfundingowych w Polsce w latach 2008- 2022 wykorzystujących model crowdfundingu sponsorskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportu ZPF A.A. Trzebiński, *Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022*, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023.

Biorąc pod uwagę wartość transakcji zrealizowanych przez platformy crowdfundingowe działające w systemie nagród należy stwierdzić, że najczęściej w Polsce finansowane są projekty związane z grami planszowymi. Niniejsza zależność wynika z oferowania przez platformy gier, które mają swoje międzynarodowe odpowiedniki i zdobyły dość duże uznanie wśród klientów na świecie. Tym samym dzięki przetłumaczeniu gier na język polski, klienci w naszym kraju mogą przyłączyć się do dużej szerzy fanów gier planszowych na świecie, co bezpośrednio wpływa na wzrost ilości transakcji na platformach crowdfundingowych działających w systemie nagród w Polsce.

Mając na względzie liczbę wspartych projektów oraz łączną zebraną kwotę przez platformy działające w modelu patronackim, warto zauważyć, iż coraz większego znaczenia na rynku crowdfundingowym w Polsce nabiera platforma Patronite. Platforma działa od 2015 r. W modelu tym donatorzy wpłacają, najczęściej comiesięczną kwotę, dzięki której autorzy przedsięwzięć mogą je realizować. Przedsięwzięcia przeważnie zogniskowane są wokół następujących obszarów tj. sztuki, muzyki, teatru, produkcji filmowych, radiowych, telewizyjnych itp. Od 2015 do 2022 r. Patronite wsparło ponad 8000 projektów na łączną kwotę 122 mln. zł.

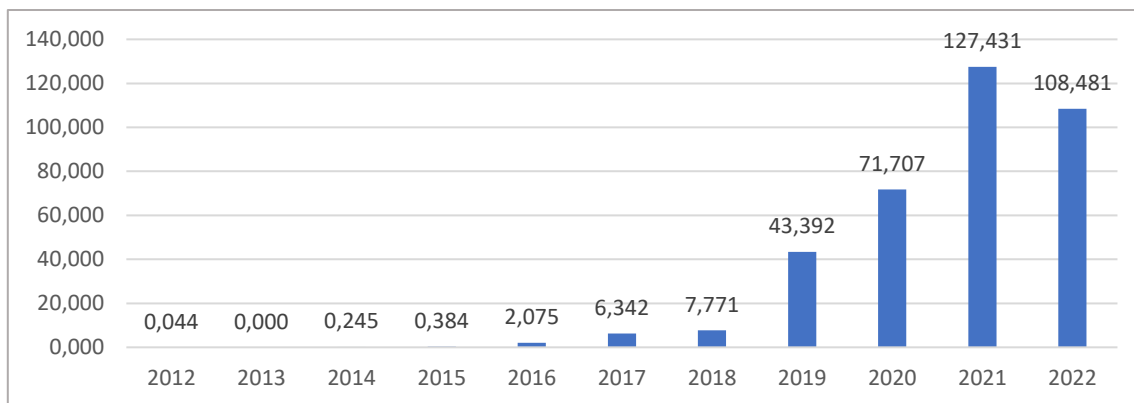
Ważną częścią rynku crowdfundingowego w Polsce są platformy działające w modelu **crowdfundingu udziałowego**. Pierwszą platformą oferującą niniejszy mechanizm finansowy była Beesfund. Działalność rozpoczęła w 2012 roku i przeprowadziła w tym samym roku jedną emisję. W 2014 r. powstała kolejna platforma Crowdangels, natomiast dwa lata później na rynek weszła trzecia platforma Crowdway. W 2017 r. powstała następna platforma Find Funds, a w roku 2019 r. powstały FundedByMe, CrowdConnect oraz SmartFunds. W kolejnych latach dzięki przyjęciu przez Instytucje Unii Europejskiej nowych przepisów w sprawie platform finansowania społecznościowego, a także zwiększeniu w 2020 r. kwoty zbiórki na platformach do 1 mln Euro [Rozporządzenie 2020] oraz wdrożeniu regulacji European Crowdfunding Service Provider do polskiego porządku prawnego w 2022 r. do 2,5 mln Euro [Ustawa 2022] działało na koniec 2022 roku 18 platform crowdfundingowych. Szczegółowe dane dotyczące ilości przeprowadzonych projektów przedstawione są w tabeli nr 5.

Platforma	Ilość kampanii	Łączna zebrana kwota (mln)
Beesfund	132	82,3
Croowdfund	0	0
Crowdangels	4	1,79
Crowdconnect	28	62,2
Crowdway	52	148
Emisje	2	1,07
Emiteo	6	13,15
Find Funds	34	32
Forc.ee	4	1
FundeedByMe	5	5,01
Investoor	1	0,0018
Navigator Crowd	4	4,6
Newcrowd	4	3,1
ShareVestors	3	1,4
SkyAnts	2	0
Smartfunds	3	3,8
StockAmbit	2	4,11
Wspólnicy	1	0,0055

Tabela 5 Charakterystyka platform crowdfundingowych w modelu udziałowym w Polsce w latach 2012- 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z bazy emisji crowdfundingowych, <https://inqube.pl/platforma-emisji-crowdfundingowych/>

Zgodnie z zaprezentowanymi danymi należy stwierdzić, że w latach 2012 – 2022 przeprowadzono łącznie 287 kampanii crowdfundingowych, w których wzięło udział prawie 90 tys. inwestorów. Łączna suma zebranych funduszy to 363, 54 mln zł. Do największych platform crowdfundingowych działających w ramach modelu udziałowego należy zaliczyć Beesfund, Crowdway oraz Crowdconnect. Oceniając dynamikę przyrostu wartości transakcji w badanych okresie można zaobserwować interesującą tendencję, która została zaprezentowana na wykresie nr 2.

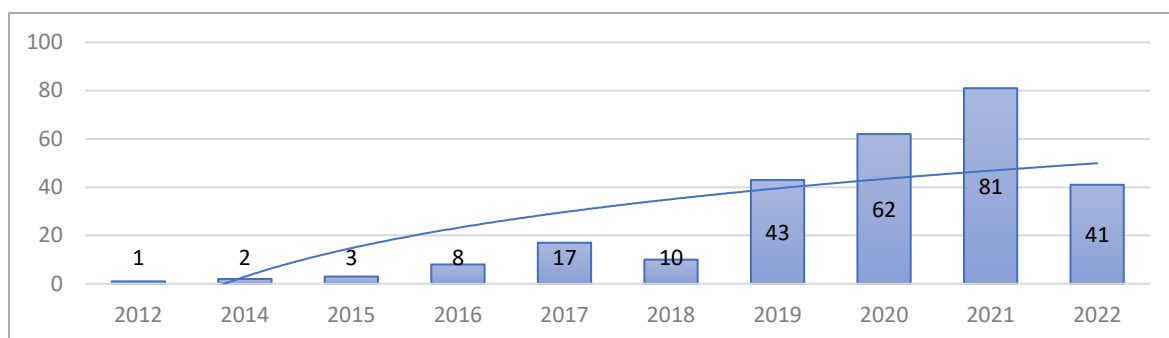
Wykres 2 *Wartość transakcji (w mln zł) na rynku crowdfundingowym w modelu udziałowym w latach 2012- 2022*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z bazy emisji crowdfundingowych, <https://inqube.pl/platforma-emisji-crowdfundingowych/>.

Liczba transakcji, mimo okresu pandemicznego w 2021 roku zwiększyła się zdecydowanie, na skutek wprowadzenia przepisów w zakresie podniesienia limitów kampanii i wprowadzenia przepisów prawnych regulujących funkcjonowanie platform crowdfundingowych i samego crowdfundingu udziałowego. Mniejsza liczba transakcji w 2022 r. w stosunku do 2021 r. może wynikać głównie z braku poczucia, wśród inwestorów, bezpieczeństwa tak geopolitycznego na skutek wojny Rosja – Ukraina a także ekonomicznego na skutek niskiego wzrostu gospodarczego oraz wahań inflacyjnych.

Biorąc pod uwagę liczbę spółek, które finansowały własne przedsięwzięcia za pomocą alternatywnego instrumentu finansowania jakim jest crowdfunding udziałowy, należy zauważyć, w latach 2012 – 2022 tendencję wzrostową z wyjątkiem 2018 r. i 2022 r. (wykres 3). W tym względzie warto dodać, że wśród dominującej formy prawnej spółek wykorzystujących crowdfunding udziałowy wyróżnić można spółki z o.o. (71% udziału), spółki akcyjne (17%) oraz wprowadzoną w 2021 r. nową formę spółek tj. prostą spółkę akcyjną (9%). Nadmienić należy także, iż w 2022 roku wprowadzono przepisy prawne, które uniemożliwiają od 2023 roku pozyskiwania kapitału w ramach crowdfundingu przez spółki z o.o, co może skutkować zwiększeniem w kolejnych latach udziału w kampaniach crowdfundingowych prostych spółek akcyjnych.

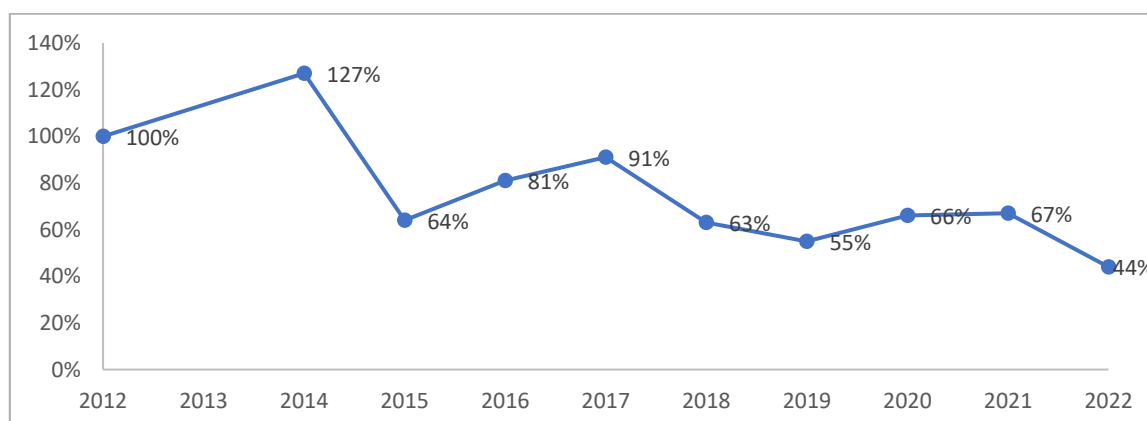

Wykres 3 Liczba spółek pozyskujących finansowanie na platformach działających w oparciu o model udziałowy

Źródło: opracowanie i obliczenia własne, częściowo na podstawie danych z bazy emisji crowdfundingowych <https://inqube.pl/platforma-emisji-crowdfundingowych/>

Analizując tendencję w zakresie wykorzystywania przez spółki crowdfundingu udziałowego można stwierdzić, że załamanie tendencji wzrostowej w roku 2018 mogło wynikać z niewystraszającej w stosunku do potrzeb rynkowych maksymalnego limitu finansowania przedsięwzięć. Próg w początkowych latach funkcjonowania crowdfundingu udziałowego wynosił 100 tys. Euro. Dopiero 2018 r. limit został podniesiony do 1 mln Euro, a obecnie wynosi 2,5 mln Euro. Co ważne po 9 listopada br. limit wynosić będzie 5 mln Euro. Warto dodać, iż niższa liczba spółek wykorzystujących crowdfunding udziałowy w 2022 r. wynika, z braku bezpieczeństwa ekonomicznego inwestorów i niepewności gospodarczej. Niemniej jednak, można przewidzieć, iż w 2023 r. liczba spółek wykorzystujących ten rodzaj crowdfundingu będzie kształtowała się na poziomie z 2021 r.

Zwiększenie liczby transakcji a także spółek wykorzystujących crowdfunding, przy wzroście platform crowdfundingowych (liczba platform dla modelu udziałowego w 2017 wynosiła 3 platform, w roku 2020 – 7 platform, w roku 2021 – 14 platform i w 2022 roku – 16 platform) bezpośrednio warunkowało skuteczność kampanii crowdfundingowych. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane na wykresie nr 4.

Wykres 4 Skuteczność kampanii crowdfundingowych w latach 2012- 2022

Źródło: opracowanie i obliczenia własne, częściowo na podstawie danych z bazy emisji crowdfundingowych <https://inqube.pl/platforma-emisji-crowdfundingowych/>

Zgodnie zaprezentowanymi danymi tylko w roku 2012 i 2014 skuteczność kampanii wyniosła 100% lub powyżej. W pozostałych latach zauważalna jest skumulowana tendencja spadkowa, a uśredniony wynik sukcesu platform crowdfundingowych wyniósł w badanym okresie 71%. Rezultat zbliżony jest do wyniku dla pozostałych platform funkcjonujących na świecie w systemie udziałowym, gdyż nie ma realnej możliwości, także zasadności biznesowej aby każde przedsięwzięcie spotkało się z dużym zainteresowaniem inwestorów. Biorąc pod uwagę branże przedsiębiorstw, które wykorzystywały crowdfunding udziałowy należy stwierdzić, że najczęściej instrument ten był wykorzystywany przez firmy z branż gamingu, aplikacji mobilnych, e-commerce, alkoholi rzemieślniczych, rozrywki i żywności. Branże te cieszą się ogromną popularnością zarówno wśród emitentów i inwestorów, z uwagi na bardzo dobre prognozy zwrotu z inwestycji, co skutkuje większą w porównaniu z pozostałymi platformami liczbą przeprowadzonych kampanii o znacznym wolumenie inwestycyjnym a także wyższym wskaźnikiem sukcesu kampanii, który oscyluje wokół 73%.

Reasumując należy stwierdzić, że rynek crowdfundingu w Polsce jest jednym z najszybciej rozwijających się alternatywnych rynków finansowania przedsięwzięć i inwestycji podmiotów gospodarczych. Pomimo faktu, że największą część polskiego rynku stanowi crowdfunding dotacyjnych to dość mocno rozwija się crowdfunding udziałowy. Co ważne platformy crowdfundingowe niezależnie od rodzaj crowdfundingu w okresie pandemii nie ograniczyły swojej działalności, ale nadal się rozwijały, pozyskując emitentów, inwestorów oraz nowe branże.

Mając na uwadze rozwój gospodarki 5.0, innowacyjnych technologii, digitalizację procesów biznesowych a także wzrost koniunktury gospodarczej w latach 2024 – 2027, można stwierdzić, że rynek crowdfundingowy w Polsce będzie się rozwijał w jeszcze większym stopniu niż było to w okresie 2012 – 2022, tym samym ta forma finansowania stanie się jednym z ważniejszych instrumentów pozyskiwania kapitału finansowego przez działalności podmiotów gospodarczych.

3. Rodzaje crowdfundingu na rynku polskim

W literaturze przedmiotu można spotkać różne klasyfikacje crowdfundingu, wynika to między innymi z dynamiki zjawiska. Kolejne klasyfikacje oscylują jednak wokół podziału, który można nazwać pierwotnym na trzy modele crowdfundingu [UKIE, 2012]:

- Model donacyjny (The donation model), stosowany jest w tzw. dotacyjnym finansowaniu społecznościowym, to model odpowiedni dla zbiórek, projektów organizowanych przez osoby fizyczne, nieformalne grupy osób czy organizacje pozarządowe. Finansowane są głównie akcje pomocy chorym, projekty artystyczne, sportowe, wydarzenia kulturalne czy akcje społeczne. W tradycyjnym modelu osoby przekazujące środki finansowe nie oczekują i nie otrzymują gratyfikacji w zamian za przekazane wkłady.
- Model pożyczkowy (The lending model) – przekazywane środki finansowe mają charakter pożyczki, która w określonym terminie powinna zostać spłacona wraz z odsetkami. Model wykorzystywany jest zarówno przez osoby fizyczne, jak i przedsiębiorstwa.
- Model inwestycyjny (The Investment Model) – w tym modelu środki przekazywane są w zamian za obietnicę udziału w przedsiębiorstwie lub w zyskach. Na rynkach zagranicznych w modelu tym oferowane są również instrumenty dłużne np.: obligacje. W Polsce funkcjonuje tylko crowdfunding udziałowy, w ramach którego sprzedawane są akcje emitowane przez spółki akcyjne, komandytowo-akcyjne, proste spółki akcyjne oraz udziały przez spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Analizując ofertę obecnych na rynku platform crowdfundingowych, że w Polsce obecne są rozwiązania w modelach donacyjnym, udziałowym i pożyczkowym, przy zdecydowanej dominacji modelu donacyjnego. Na rysunku nr 4 przedstawiono podstawowe charakterystyki dla tych trzech podstawowych modeli crowdfundingu w Polsce.

Crowdfunding donacyjny

- najbardziej rozpowszechniony model
- zarówno różnorodne, jak i sprofilowane przedsięwzięcia (kultura, sport, nauka, ekologia)
- nagradzanie w zamian za wsparcie, ale również akcje charytatywne bez nagrody
- dominujący model "wszystko albo nic"
- prowizje od 0% do 12,5%
- wsparcie komplementarne (np. promocja projektu)

Crowdfunding udziałowy

- wsparcie projektów o wysokim potencjale innowacyjności
- wymagana osobowość prawna użytkowników portali (preferowane spółki kapitałowe)
- potencjalni inwestorzy to osoby fizyczne lub prawne
- dominująca zasada "wszystko albo nic": wymagana sprzedaż wszystkich papierów udziałowych
- prowizje od 6% do 10%
- wsparcie komplementarne (np. wsparcie IT, doradztwo biznesowe itp)

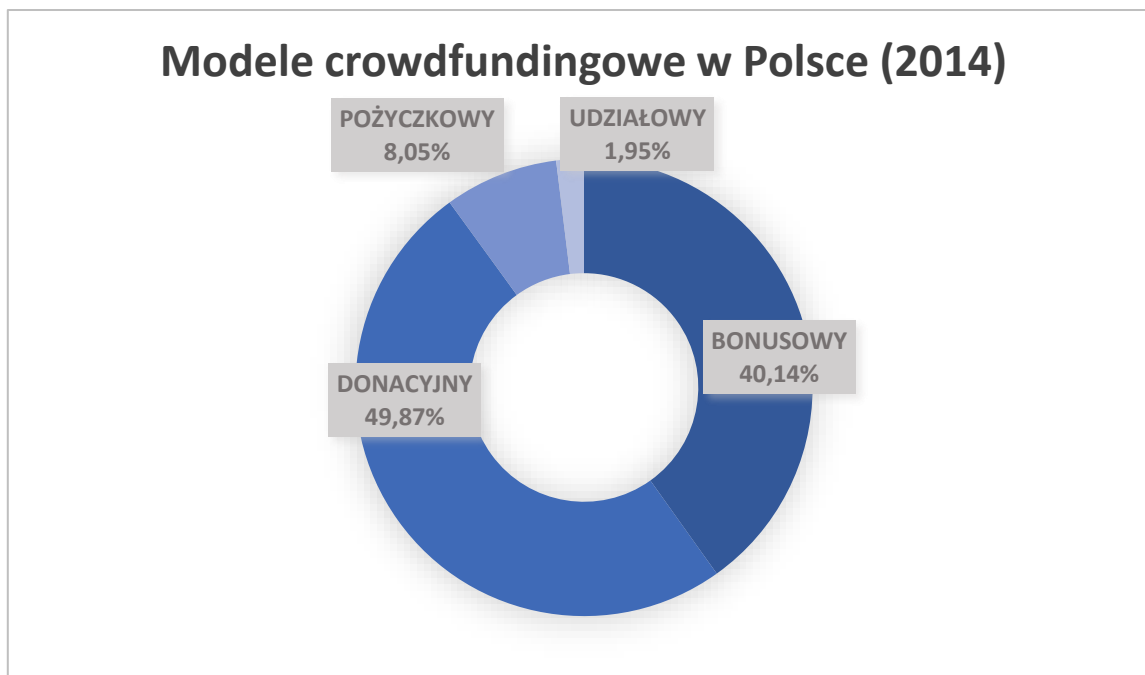
Crowdfunding pożyczkowy

- firmy z sektora MŚP jako główna grupa beneficjentów
- alternatywa dla tradycyjnego finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych
- relatywnie najmniej popularny model

Rysunek 4 Główne charakterystyki crowdfundingu w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie Szopa A. 2018, Charakterystyka modeli i platform crowdfundingowych w Polsce, w: Crowdfunding w Polsce, Kraków, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. s. 41-43.

Biorąc pod uwagę możliwości wykorzystania wszystkich modeli crowdfundingu przez współczesne przedsiębiorstwa alternatywnych instrumentów finansowych należy wskazać, że wszystkie modele crowdfundingu mogą być wykorzystywane przez podmioty gospodarcze działające na zasadzie for-profit, mimo że model donacyjny w Polsce zdominowany jest przez organizacje non-for-profit i różne nieformalne grupy [Kordela, 2016].

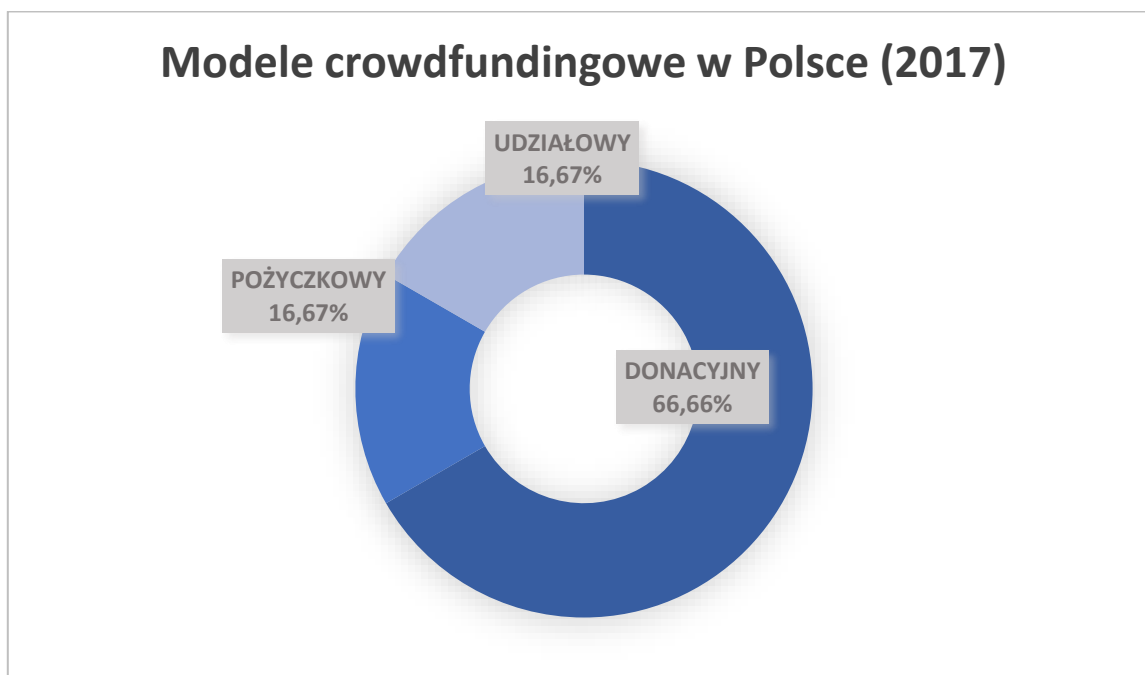
Rysunek 5 Modele crowdfundingu w Polsce w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Kędzierska-Szczepaniak A., Szopik- Depczyńska K., 2017, 12. Kędzierska-Szczepaniak A., Szopik- Depczyńska K. (2017), Polskie platformy crowdfundingowe na przykładzie Polakpotrafi.pl, *Finanse. Rynki finansowe. Ubezpieczenia*, Nr 5 (89), s. 49.

Jedne z pierwszych badań z 2014 roku wskazują, że w Polsce zarejestrowanych było około 20 aktywnie działających platform crowdfundingowych, a ich liczba zmieniała się z każdym rokiem. Rodzaje crowdfundingu oferowanego przez te platformy to modele finansowania zakładające jakąś formę nagrody, zwrotu dla finansującego lub formy bezzwrotne. Należy jednak podkreślić, że to bezzwrotne formy crowdfundingu stanowiły blisko 90% wszystkich akcji crowdfundingowych. Zdecydowanie jednak dominował model donacyjny, z blisko 50% udziałem w ogólnej liczbie inicjatyw crowdfundingowych. Niewiele mniejszym udziałem charakteryzowały się zbiórki o charakterze sponsorskim z 40% udziałem w crowdfundingu w Polsce. W tym czasie platformy pośredniczące w crowdfundingu inwestycyjnym stanowiły zaledwie 2% wszystkich podmiotów crowdfundingowych.

Można stwierdzić, że pierwszym rodzajem crowdfundingu w warunkach polskich był właśnie crowdfunding bezzwrotny, stanowiący istotę finansowania społecznościowego takich inicjatyw jak projekty muzyczne, artystyczne, edukacyjne, kulturalne i charytatywne. Zdarzały się też projekty o charakterze biznesowym [Kędzierska-Szczepaniak, Szopik- Depczyńska, 2017].

Obecność głównych rodzajów crowdfundingu w Polsce potwierdzają również późniejsze statystyki i opracowania.

Rysunek 6 Modele crowdfundingu w Polsce w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Szopa A. 2018, Charakterystyka modeli i platform crowdfundingowych w Polsce, w: Crowdfunding w Polsce, Kraków, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, s. 38-40.

W najbliższych latach należy spodziewać się wzrostu udziału modeli zwrotnych (kapitałowych), takich jak udziałowy i pożyczkowy. Jak się okazuje trend ten jest obserwowany w krajach, w których crowdfunding ma już bardziej ugruntowaną pozycję. Wydaje się, że jest to naturalna kolej rzeczy, gdy w konsekwencji rozpowszechnienia się i ugruntowania modeli bezzwrotnych, interesariusze crowdfundingu i sam rynek wymaga jego naturalną ewolucję w kierunku modeli bardziej zaawansowanych.

W tym kontekście można również oczekiwać rozwoju i wzrostu zainteresowania procesami zorientowanymi na wsparcie przedsiębiorczości i innowacyjności, a także modyfikacji przepisów prawnych i fiskalnych, co może prowadzić do wzrostu zainteresowania crowdfundingiem w Polsce, w szczególności ukierunkowanym na niszowe, niedofinansowane sektory [Szopa A. 2018].

W przypadku niszowych projektów, które charakteryzują się wyższym ryzykiem inwestycyjnym najbardziej odpowiednim modelem wydaje się crowdfunding inwestycyjny, w Polsce mający charakter głównie crowdfundingu udziałowego. W niniejszym opracowaniu termin crowdfunding udziałowy będzie stosowany wymiennie z terminem finansowanie

społecznościowe o charakterze udziałowym ze względu na stosowanie sformułowania “finansowanie społecznościowe” w aktach prawnych. Co prawda w dyskursie naukowym dyskusyjna jest wymiennosc terminów finansowanie społecznościowe czy crowdfunding, w powszechnym użyciu jednak uważa się te terminy za synonimy.

4. Ramy prawne i procedury standaryzacyjne właściwe dla crowdfundingu na rynku polskim

Ramy prawne

Rynek crowdfundingu dla przedsięwzięć biznesowych w Europie, a w Polsce w szczególności reguluje Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 z dnia 7 października 2020 r. w sprawie europejskich dostawców usług finansowania społecznościowego dla przedsięwzięć gospodarczych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1129 i dyrektywę (UE) 2019/1937 (dalej: „Rozporządzenie”).

W Polsce, z dniem 29 lipca 2022 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom. Akt ten wdraża do polskiego porządku prawnego i uzupełnienia regulacje dotyczących finansowania społecznościowego zawartych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503. Na mocy polskiej Ustawa o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy Komisja Nadzoru Finansowego uzyskała nowe uprawnienia zakresie nadzoru i kontroli nad rynkiem crowdfundingu. Ustawa ma charakter kluczowy z perspektywy prowadzenia działalności crowdfundingowej, przede wszystkim dlatego, że:

1. Normuje uzyskanie stosownego zezwolenia KNF przez platformy crowdfundingowe (dotychczas nie było możliwe ze względu na brak regulacji na poziomie krajowym).
2. Wprowadza szczegółowe zasady nadzoru nad rynkiem crowdfundingu w Polsce.

Nowe regulacje powinny przyczynić się do większej transparentności rynku crowdfundingu udziałowego w Polsce oraz szybszej dynamiki jego rozwoju.

Otoczenie legislacyjne działania crowdfundingu w Europie i w Polsce przedstawione zostało w tabeli nr 6.

Poziom europejski (Parlament Europejski)
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i rady (UE) 2020/1503 z dnia 7 października 2020 r. W sprawie europejskich dostawców usług finansowania społecznościowego dla przedsięwzięć gospodarczych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1129 i dyrektywę (UE) 2019/1937
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1504 z dnia 7 października 2020 r. Zmieniająca dyrektywę 2014/65/UE w sprawie rynków instrumentów finansowych
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2554 z dnia 14 grudnia 2022 r. W sprawie operacyjnej odporności cyfrowej sektora finansowego i zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1060/2009, (UE) nr 648/2012, (UE) nr 600/2014, (UE) nr 909/2014 oraz (UE) 2016/1011
Poziom narodowy
Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. O finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom – Dz.U. 2022 poz. 1488 ze zmianami

Rozporządzenie ministra finansów z dnia 18 listopada 2022 r. W sprawie postępowania z dokumentami związanymi z dokonywaniem niektórych czynności dotyczących usług finansowania społecznościowego
Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. O rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej - Dz. U. Z 2022 r. Poz. 187 ze zmianami
Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 2022 r. W sprawie deklaracji o wysokości opłaty na finansowanie działalności Rzecznika Finansowego i jego Biura
Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 grudnia 2022 r. W sprawie opłat na pokrycie kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym
Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 17 stycznia 2023 r. W sprawie środków i warunków technicznych służących do przekazywania niektórych informacji przez podmioty nadzorowane przez Komisję Nadzoru Finansowego
Poziom europejski (Rozporządzenia delegowane Komisji Europejskiej)
Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/2118 z dnia 13.7.2022 r. Uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w zakresie indywidualnego zarządzania portfelem pożyczek przez dostawców usług finansowania społecznościowego, określające elementy metody stosowanej do oceny ryzyka kredytowego, informacje dotyczące każdego indywidualnego portfela, które należy ujawnić inwestorom, oraz polityki i procedury wymagane w odniesieniu do funduszy zabezpieczających
Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/2112 z dnia 13.7.2022 r. Uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych określających wymogi i zasady dotyczące wniosku o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności jako dostawca usług finansowania społecznościowego
Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/2117 z dnia 13.7.2022 r. Uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych określających wymogi, standardowe formaty i procedury dotyczące rozpatrywania skarg
Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/2113 z dnia 13.7.2022 r. Uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących wymiany informacji między właściwymi organami w związku z prowadzeniem czynności wyjaśniających, nadzorczych i związanych z egzekwowaniem prawa w odniesieniu do europejskich dostawców usług finansowania społecznościowego dla przedsiębiorstw gospodarczych
Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/2119 z dnia 13.7.2022 r. Uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących arkusza kluczowych informacji inwestycyjnych
Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/2116 z dnia 13.7.2022 r. Uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych określających środki i procedury na potrzeby planów ciągłości działania dostawców usług finansowania społecznościowego
Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/2111 z dnia 13.7.2022 r. Uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych określających wymogi w zakresie konfliktów interesów dla dostawców usług finansowania społecznościowego
Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/2115 z dnia 13.7.2022 r. Uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych określających metodę obliczania współczynników niewykonania zobowiązań z tytułu pożyczek oferowanych na platformie finansowania społecznościowego
Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/2114 z dnia 13.7.2022 r. Uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych określających warunki przeprowadzania wstępnego testu wiedzy i symulacji zdolności ponoszenia strat dla potencjalnych inwestorów niedoświadczonych dokonujących inwestycji w projekty oparte na finansowaniu społecznościowym
Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/1988 z dnia 12.7.2022 r. Przedłużające okres przejściowy umożliwiający dalsze świadczenie usług finansowania społecznościowego zgodnie z prawem krajowym, o którym to okresie mowa w art. 48 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503
Poziom europejski (Rozporządzenia wykonawcze Komisji Europejskiej)
Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2022/2120 z dnia 13.7.2022 r. Ustanawiające wykonawcze standardy techniczne do celów stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 w odniesieniu do standardów i formatów danych, wzorów i procedur na potrzeby zgłaszania informacji dotyczących projektów finansowanych za pośrednictwem platform finansowania społecznościowego
Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2022/2121 z dnia 13.7.2022 r. Ustanawiające wykonawcze standardy techniczne do celów stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503

w odniesieniu do standardowych formularzy, wzorów i procedur na potrzeby współpracy i wymiany między właściwymi organami a ESMA informacji dotyczących europejskich dostawców usług finansowania społecznościowego dla przedsięwzięć gospodarczych
Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2022/2123 z dnia 13.7.2022 r. Ustanawiające wykonawcze standardy techniczne do celów stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 w odniesieniu do standardowych formularzy, wzorów i procedur na potrzeby powiadamiania ESMA przez właściwe organy o krajowych wymogach w zakresie marketingu mających zastosowanie do dostawców usług finansowania społecznościowego
Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2022/2122 z dnia 13.7.2022 r. Ustanawiające wykonawcze standardy techniczne do celów stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 w odniesieniu do standardowych formularzy, wzorów i procedur na potrzeby współpracy i wymiany między właściwymi organami informacji dotyczących europejskich dostawców usług finansowania społecznościowego dla przedsięwzięć gospodarczych

Tabela 6 Otoczenie legislacyjne działania crowdfundingu w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Komisja Nadzoru Finansowego, Wykaz aktów normatywnych dotyczących crowdfundingu, https://www.knf.gov.pl/dla_ryнку/crowdfunding/wykaz_aktow_normatywnych, data dostępu: 26.07.2023.

Procedury standaryzacyjne właściwe dla crowdfundingu na rynku polskim (donacyjny, sponsorski, pożyczkowy)

Procedury standaryzacyjne właściwe dla crowdfundingu w Polsce uzależnione są od jego charakteru [Mitek & Miciuła, 2017]. Przekazanie pieniędzy bez świadczenia/usługi zwrotnej jest typowym przykładem crowdfundingu donacyjnego i zastosowanie mają w głównej mierze przepisy Kodeksu Cywilnego. Jeżeli z kolei mamy do czynienia z crowdfundingiem sponsorskim, gdzie osoba przekazującą pieniądze dostaje w zamian świadczenie/usługę to jego wpłata jest ceną świadczenia i usługi i zastosowanie będą miały dodatkowe przepisy Ustawy o VAT [Majewska, 2023].

Do 10 listopada 2023 w Polsce, jako w państwie członkowskim trwa okres przejściowy, zobowiązujący ją do wdrożenia przepisów Rozporządzenia do krajowych systemów prawnych. Do końca okresu przejściowego, właściciele Platform zobowiązani są do uzyskania zezwolenia od Komisji Nadzoru Finansowego na prowadzenie działalności polegającej na świadczeniu usług finansowania społecznościowego. Po bezskutecznym upływie tego terminu należy bezwzględnie zakończyć działalność Platformy. Za działanie Platformy bez stosownego zezwolenia grozi kara do 5 mln EUR.

W przypadku crowdfundingu pożyczkowego procedury standaryzacyjne zostały natomiast określone przez Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 z dnia 7 października 2020 r. w sprawie europejskich dostawców usług finansowania społecznościowego dla przedsięwzięć gospodarczych oraz zmieniające

rozporządzenie (UE) 2017/1129 i dyrektywę (UE) 2019/1937 (dalej: „Rozporządzenie”), oraz Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom.

Na zmiany na rynku crowdfundingu wpłynie z pewnością przyjęte przez Parlament Europejski regulacje mające zapewnić transparentność finansowania społecznościowego i uchronić korzystających z serwisów crowdfundingowych przedsiębiorców przed obawami o legalność tych rozwiązań. Co najważniejsze, nowe przepisy ustalają jednolite ramy dla wszystkich państw członkowskich, a także wprowadzają jednolitą europejską licencję crowdfundingową, która jednak wymaga m.in. minimum 25 000 EUR kapitału. W założeniu ma to sprawić, by finansowanie społecznościowe miało charakter transgraniczny w całej Unii Europejskiej. Ponadto w rozporządzeniu wprowadzony został obowiązek podziału klientów na doświadczonych i niedoświadczonych. To powoduje, że wobec klientów niedoświadczonych wprowadzany będzie obowiązek przekazania dodatkowych informacji oraz nałożone zostaną limity inwestycyjne. Ma to zapewnić, by decyzja dotycząca inwestowania podjęta została jest maksymalnie świadomie. Przyjęte zmiany powodują również m.in. konieczność rejestracji serwisów crowdfundingowych w krajowych organach nadzorczych - w przypadku Polski jest to Komisja Nadzoru Finansowego. Zwiększony przy tym został limit prowadzonych zbiórek, które obecnie będą mogły osiągać wartość do 5 000 000 EUR w okresie 12 miesięcy. Zarówno nowe regulacje prawne, jak i spowolnienie gospodarcze oraz przejście wielu procesów do internetu, sprzyjają rozwojowi crowdfundingu. Choć w Polsce nie jest on jeszcze tak rozwinięty jak na zachodzie Unii Europejskiej, wejście tak dużej platformy jak Kickstarter, z pewnością zwiększy atrakcyjność finansowania społecznościowego na naszym rynku.

Crowdfunding donacyjny (finansowanie bez nagrody, no-reward crowdfunding)

Jeżeli crowdfunding donacyjny nie ma cech działalności gospodarczej, to zastosowanie mają procedury określone przez: Kodeks Cywilny, Ustawę o podatku od spadków i darowizn, Ustawę o podatku od osób fizycznych, Ustawę o podatku od osób prawnych oraz Ustawę VAT.

Crowdfunding donacyjny ma wszystkie cechy określone prawnie jako darowizna. Ma to umocowanie w art. 888 KC, gdzie „przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku” oraz w art. 889-902 KC, w których określone są m.in. formy darowizny, jej odwołaniu, odpowiedzialności obdarowanego i darczyńcy, a także o konsekwencjach tzw. rażącej niewdzięczności

obdarowanego. Zgodnie z KC w niedostatek – może się jednak od tej odpowiedzialności uwolnić, zwracając darowiznę.

Grupa podatkowa	Kwota wolna	
	w przypadku pojedynczego darczyńcy	w przypadku wielu darczyńców
I (najbliższa rodzina)	36 120 PLN	108 360 PLN
II (rodzina dalsza)	27 090 PLN	81 270 PLN
III (osoby niespokrewione)	18 060 PLN	54 180 PLN

Tabela 7 Kwoty wolne od podatku od spadków i darowizn

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 października 2022 r. i Ustawa o zmianie ustaw w celu likwidowania zbędnych barier administracyjnych i prawnych z dnia 26 stycznia 2023 r.

Istotną kwestią jest również opodatkowanie zbiórek internetowych, gdzie środki otrzymywane w modelu crowdfundingu donacyjnego podlegają opodatkowaniu daniną od spadków i darowizn. Zgodnie z tzw. Ustawą deregulacyjną zmieniającą m.in. Ustawę o podatku od spadków i darowizn która weszła w życie w dniu 1 lipca 2023 zmienione zostały kwoty wolne od podatku (tabela 7.), zróżnicowane w każdej grupie podatkowej w zależności od tego, czy nabycie rzeczy podlegających opodatkowaniu miało miejsce od jednej czy wielu osób. Ustawodawca, co istotne wprowadził rozliczenie kwoty wolne od podatku w cyklu pięcioletnim, a te z kolei będą liczone od 1 lipca 2023 r. [Majewska, 2023].

Zgodnie z tabelą nr 7, jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do pierwszej grupy podatkowej (najbliższa rodzina, dotyczy to: małżonka, zstępnych (np. syna, córki, wnuków, prawnuków), wstępnych (np. matki, ojca, dziadków), pasierba, zięcia, synowej, rodzeństwa, ojczyrna, macochy i teściów, zwolnione z podatku od spadków i darowizn zostanie nabycie własności rzeczy i praw majątkowych o wartości przekraczającej w okresie pięciu lat kwotę 36 tys. 120 zł od jednej osoby, a od kilku osób - 108 tys. 360 zł [money.pl, 2023].

W przypadku nabywcy zaliczonego do drugiej grupy podatkowej opodatkowaniu (dalsza rodzina, dotyczy: zstępnych rodzeństwa, rodzeństwa rodziców, zstępnych i małżonkach pasierbów, małżonkach rodzeństwa, rodzeństwa małżonków, małżonkach rodzeństwa małżonków oraz małżonków innych zstępnych (dzieci, wnuków, prawnuków) podlegać będzie nabycie własności rzeczy i praw majątkowych o wartości 27 tys. 090 zł od jednej osoby oraz 81 tys. 270 zł w przypadku nabycia od kilku osób.

Natomiast jeśli nabywca jest zaliczony do trzeciej grupy podatkowej (osoby niespokrewnione), wtedy limity wyniosą 18 tys. 060 zł od jednej osoby oraz 54 tys. 180 zł od wielu osób [money.pl, 2023].

Na mocy tzw. Ustawy deregulacyjnej zmianom uległo opodatkowanie w przypadku nadwyżek ponad kwotę wolną. Stawki te przedstawione zostały w tabeli nr 8.

Grupa podatkowa	Kwota nadwyżki ponad kwotę wolną		
	do 11 128 PLN	od 11 128 PLN do 22 256 PLN	powyżej 22 256 PLN
I (najbliższa rodzina)	3%	333,30 PLN i 5% nadwyżki powyżej 11 128 PLN	890,00 PLN i 7% nadwyżki powyżej 22 256 PLN
II (rodzina dalsza)	7%	779,00 PLN i 9% nadwyżki powyżej 11 128 PLN	1780,60 PLN i 12% nadwyżki powyżej 22 256 PLN
III (osoby niespokrewnione)	12%	1335,40 PLN i 16% nadwyżki powyżej 11 128 PLN	3115,90 PLN i 20% nadwyżki powyżej 22 256 PLN

Tabela 8 Stawki podatku od spadku i darowizn w przypadku nadwyżek ponad kwotę wolną

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 października 2022 r.

Crowdfunding sponsorski (crowdfunding z nagrodą, reward crowdfunding)

Crowdfunding sponsorski zakłada, że w zamian za przekazane środki pieniężne, już nie darczyńca, a patron otrzymuje od beneficjenta swoisty produkt/usługę (np. ebook, książkę z dedykacją, określoną pamiątkę z podróży, spersonalizowany przegląd prasy branżowej, reklamę produktów czy firmy w podcaście, umieszczenie logo na blogu itp.). Tym samym, wpływy z serwisów crowdfundingowych powinny być u beneficjentów rozliczane jak sprzedaż a wpłaty od patronów należy wówczas potraktować jak cenę za towar/usługę i rozliczyć w ramach działalności gospodarczej. Cena towaru/usługi – poza ustawowymi wyjątkami – powinna zawierać VAT [Krajowa Informacja Skarbowa, 2020]. Co ważne, sposób opodatkowania otrzymanych wpłat nie zależy od prowadzenia zarejestrowanej działalności gospodarczej przez organizującego zbiórkę.

Crowdfunding pożyczkowy (lending crowdfunding, crowdfunding dłużny)

Rynek crowdfundingu pożyczkowego reguluje Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 z dnia 7 października 2020 r. w sprawie europejskich dostawców usług finansowania społecznościowego dla przedsięwzięć gospodarczych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1129 i dyrektywę (UE)

2019/1937 (dalej: „Rozporządzenie”), oraz Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom.

Przepisy prawne dają umocowanie do „kojarzenia” przez dostawcę usług finansowania społecznościowego (dalej: „Platforma”) osób szukających pożyczki z osobami wyrażającymi wolę jej udzielenia.

Rozporządzenie zezwala na prowadzenie Platformy wyłącznie podmiotom posiadającym osobowość prawną, więc m. in. spółkom kapitałowym - spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, spółce akcyjnej czy prostej spółce akcyjnej.

Na mocy Rozporządzenia, właściciele Platform zobowiązani są:

1. Uzyskać zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie świadczenia usług finansowania społecznościowego i wpis do odpowiedniego rejestru.
2. Utworzyć wewnętrznych procedur wskazanych w Rozporządzeniu, w tym m. in.:
  - a. programu działania, określającego rodzaje usług finansowania społecznościowego świadczonych przez Platformę
  - b. opisu ryzyk operacyjnych
  - c. opisu planu ciągłości działania
  - d. procedury rozpatrywania skarg przez klientów
  - e. procedury outsourcingu, kontroli i ochrony systemów przetwarzania danych.
3. Właściciel Platformy powinien spełniać wskazane w Rozporządzeniu wymogi ostrożnościowe – w tym dysponować w każdym momencie środkami ochrony w kwocie równej co najmniej wyższej ze wskazanych kwot 25 000 EUR oraz kwocie $\frac{1}{4}$ kosztów pośrednich w poprzednim roku, podlegającej corocznemu przeglądowi, (obejmująca koszt obsługi pożyczek przez trzy miesiące w przypadku gdy Platforma ułatwia również udzielanie pożyczek) [Skrzypczyńska, 2023].

Właściciele platformy do crowdfundingu pożyczkowego zobowiązani są także do ochrony inwestorów (tabela 9). Rozporządzenie wprowadza pojęcie i rozróżnienie między inwestorami doświadczonymi i inwestorami niedoświadczonymi.

Według Rozporządzenia, inwestorem doświadczonym jest:

1. Inwestor, który ma świadomość ryzyk związanych z inwestowaniem na rynkach kapitałowych.
2. Inwestor, posiadającym odpowiednie zasoby umożliwiające podejmowanie ryzyk na rynkach kapitałowych bez narażania się na nadmierne konsekwencje finansowe.

3. Inwestor, który złożył wniosek o uznanie go za inwestora doświadczonego.
4. Inwestor, który jako:
  - a. osoba prawna spełnia co najmniej jedno z następujących kryteriów:
    - i. posiada środki własne w wysokości co najmniej 100 000 EUR,
    - ii. posiada obroty netto w wysokości co najmniej 2 000 000 EUR,
    - iii. wykazują sumę bilansową z działalności w wysokości co najmniej 1 000 000 EUR.
  - b. osoba fizyczna spełnia co najmniej dwa z następujących kryteriów:
    - i. posiada dochód osobisty brutto w wysokości co najmniej 60 000 EUR na rok podatkowy lub portfel instrumentów finansowych, określony jako obejmujący depozyty środków pieniężnych i aktywa finansowe, o wartości przekraczającej 100 000 EUR,
    - ii. jako inwestor pracuje lub pracował w sektorze finansowym przez co najmniej rok, prowadząc działalność profesjonalną, która wymaga wiedzy dotyczącej planowanych transakcji lub usług, lub inwestor zajmował przez co najmniej 12 miesięcy stanowisko kierownicze w osobie prawnej, o której mowa w pkt i.,
    - iii. w okresie poprzedzających czterech kwartałów jako inwestor zawierał transakcje o znaczącej wielkości na rynkach kapitałowych z przeciętną częstotliwością 10 transakcji na kwartał.

Według Rozporządzenia, inwestorem niedoświadczonym jest każdy inwestor niebędący inwestorem doświadczonym.

Właściciele platformy do crowdfundingu pożyczkowego zobowiązani są także do ochrony inwestorów a zakres tej ochrony przedstawiony został w tabeli 9.

Obowiązek	Inwestor doświadczony	Inwestor niedoświadczony
Informowanie, że usługi finansowania społecznościowego nie są objęte systemem depozytów ustanowionym zgodnie z dyrektywą 2014/49/UE oraz, że inwestycja nie jest również objęta systemem rekompensat dla inwestorów ustanowionym zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 97/9/WE	TAK	TAK
Przeprowadzenie testu wiedzy (co 2 lata)	TAK	NIE
Oceny, czy i które oferowane usługi finansowania społecznościowego są odpowiednie dla inwestora	TAK	NIE
Przekazanie ostrzeżenia o ryzyku przy inwestycjach przekraczających 1 000 EUR albo 5% wartości majątku netto inwestora	TAK	NIE
Określenia maksymalnej kwoty, jaką inwestor może bez dalszych środków ochrony zainwestować w	TAK	NIE

pojedynczy projekt (1 000 EUR albo 5% wartości majątku netto inwestora)		
Informowania o okresie namysłu (okres, w którym inwestor może się wycofać – 4 dni kalendarzowe od złożenia oferty inwestycyjnej lub oświadczenia o wyrażeniu zainteresowania)	TAK	NIE
Przeprowadzenia symulacji zdolności do ponoszenia strat	TAK	NIE
Przekazania potencjalnym inwestorom arkusza kluczowych informacji inwestycyjnych	TAK	TAK
Umożliwienia złożenia wniosku w sprawie zaliczenia inwestora do inwestorów doświadczonych	TAK	TAK

Tabela 9 Obowiązki właścicieli platform crowdfundingu pożyczkowego w stosunku do inwestora doświadczonego i niedoświadczonego

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Komisja Nadzoru Finansowego, Inwestor (pożyczkodawca), https://www.knf.gov.pl/dla_ryнку/crowdfunding_pożyczkowy/Inwestor, data dostępu 26.07.2023).

Rozporządzenie nakłada na właścicieli platform do crowdfundingu pożyczkowego szczególne obowiązki, jeżeli chodzi o inwestora niedoświadczonego, w tym w szczególności:

1. Pozyskiwać informacje na temat wiedzy inwestora niedoświadczonego o inwestowaniu, jego dotychczasowych inwestycjach.
2. Przeprowadzać symulację zdolności inwestora niedoświadczonego do ponoszenia strat, obliczonej jako 10% wartości ich majątku netto.
3. W przypadku dokonywania inwestycji przez inwestora niedoświadczonego w kwocie przekraczającej 1000 EUR albo 5% wartości jego majątku netto, właściciel Platformy powinien:
  - a. ostrzec inwestora niedoświadczonego o ryzyku,
  - b. otrzymać od inwestora niedoświadczonego wyraźną zgodę oraz dowód, że ten rozumie daną inwestycję i związane z nią ryzyka.
4. Procedury w zakresie stosowania wymogów dotyczących inwestorów niedoświadczonych powinny zostać dołączone do wniosku o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności jako dostawca usług finansowania społecznościowego.

Rozporządzenie nie obejmuje swoim zakresem usług finansowania społecznościowego w sytuacji, gdy pożyczkobiorcą jest konsument. W takim wypadku istnieje ryzyko obowiązku dostosowania działalności Platformy pod regulacje wynikające z Ustawy o kredycie konsumenckim. Tym samym właściciel Platformy podlega pod rygor Ustawy o kredycie konsumenckim i będzie wiązało się z koniecznością uwzględnienia przepisów Ustawy przy

opracowywaniu procesu zawierania umowy kredytu konsumenckiego za pośrednictwem Platformy.

Należy podkreślić, że usługi finansowania społecznościowego w ramach crowdfundingu pożyczkowego nie są objęte systemem gwarancji depozytów ustanowionym zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/49/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów oraz systemem rekompensat dla inwestorów ustanowionym zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 97/9/WE z dnia 3 marca 1997 r. w sprawie systemów rekompensat dla inwestorów. Oznacza to, że inwestor nie może liczyć na gwarancję ochrony środków i może stracić nawet 100% zainwestowanych środków.

5. Lista aktywnych platform crowdfundingowych w Polsce i województwie zachodniopomorskim

Platforma crowdfundingowa - to rozwiązanie cyfrowe udostępniane w Internecie otwartemu gronu odbiorców przez dostawcę usług crowdfundingowych, służące do prowadzenia zbiórek crowdfundingowych [Komisja Nadzoru Finansowego, 2023]. Portale crowdfundingowe działają zgodnie z ogólnie ustalonym schematem. Po założeniu na każdym z nich profilu, osoba, która chce zorganizować zbiórkę społecznościową, opisuje swój pomysł, informuje osoby, które chce namówić do wpłat, co zyskają one dzięki startowi projektu oraz określa warunki finansowe całości przedsięwzięcia (czyli podaje minimalną kwotę, która jest potrzebna do realizacji). Podaje się także ograniczony czas, w ramach którego konieczne środki muszą zostać zebrane [Polskie portale crowdfundingowe, 2023]. Sporym źródłem wiedzy na temat struktury podmiotów, czyli liczby i rodzajów platform są raporty Cambridge Center for Alternative Finance oraz raporty Związku Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce.

Ogólnie platformy działające w Polsce można podzielić na 3 grupy bazując na modelach crowdfundingu. Zatem wyróżnia się platformy crowdfundingu donacyjnego (wraz z submodelami: crowdfunding *stricte* donacyjny, sponsorski, oparty na nagrodach, przedsprzedazowy i patronacki), crowdfundingu udziałowego, crowdfundingu pożyczkowego.

Crowdfunding donacyjny i sponsorski

Polski rynek crowdfundingu donacyjnego i sponsorskiego jest zdominowany przez trzech liderów: Siepomaga.pl, Zrzutka i Patronite, wciąż także powstają nowe serwisy. Rynek crowdfundingu donacyjnego i sponsorskiego ewoluuje, a w przyszłości można spodziewać się utrzymania wyraźnego podziału na zbiórki charytatywne i zbiórki patronackie ze znaczną przewagą tych pierwszych. W latach 2008-2022 kwota zebrana na platformach crowdfundingu donacyjnego i sponsorskiego wynosiła 3,5 mld zł, gdzie 93% kwoty pochodziło ze zbiórek donacyjnych, a reszta 7% ze zbiórek sponsorskich [Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, 2023].

Platformy crowdfundingu donacyjnego w Polsce

Platformy crowdfundingu donacyjnego nie tylko wspierają realizację realnych potrzeb zgłaszanych przez osoby fizyczne i instytucje ale co istotne odpowiadają na społeczną potrzebę pomagania. Darczyńcy wspierając konkretną zbiórkę czują własną satysfakcję i także, co istotne poczucie realnego wpływu na realizację zbiórki. Niewątpliwie uczestnictwo w zbiórkach daje darczyńcom silne poczucie więzi i przynależności do grupy. Szczególnie

widoczne jest to przy zbiórkach dotyczących najbliższego otoczenia (relacyjnego, czy też lokalizacyjnego). To z kolei daje podwaliny pod rozwój pomostowego kapitału społecznego, mogącego pozytywnie wpływać na rozwój grup lokalnych, czy też społeczeństw [Zakrzewska, 2016].

Biorąc pod uwagę platformy crowdfundingu donacyjnego w Polsce, niekwestionowanym liderem jest platforma Siepomaga.pl, za pośrednictwem której zebrano ponad 2 mld zł (udział w rynku na poziomie 61%). Na drugim miejscu znajduje się Zrzutka, która pomogła zebrać ponad 900 mln zł (udział w rynku prawie 25%). Trzecie miejsce przypadło serwisowi RatujemyZwierzaki.pl, który umożliwił przeprowadzenie zbiórek na łączną kwotę ponad 144 mln zł (udział w rynku 4%). Zestawienie aktywnych i największych platform crowdfundingu donacyjnego w Polsce z uwzględnieniem liczby wspartych projektów oraz łączne zebrane kwoty zbiórek przedstawiono w tabeli 10.

Nazwa platformy	Start platformy	Liczba wspartych projektów	Łączna zebrana kwota (PLN)
chcepomagac.org	2020	165	2 000 000
pomagam.pl	2016	>5500	109 100 000
pomocsielicy	2017	217	800 000
ratujemyzwierzaki.pl	2019	bd	144 000 000
siepomaga.pl	2008	bd	2,19 mld
udasie.pl	2018	100	1 500 000
zbieram.pl	2021	330	4 600 000
zrzutka.pl	2013	924 000	904 600 000

Tabela 10 Aktywne i największe platformy crowdfundingu donacyjnego w Polsce (alfabetycznie), liczba wspartych projektów, łączna zebrana kwota

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportu ZPF A.A. Trzebiński, *Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022*, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023.

Analizując rynek crowdfundingu donacyjnego należy również podkreślić, że nie wszystkie platformy crowdfundingowe donacyjnego przetrwały próbę czasu i nie wszystkie zbiórki okazały się sukcesem. Zestawienie nieaktywnych, czyli zarówno zlikwidowanych platform crowdfundingu donacyjnego, jak i takich, które mimo, że istnieją, nie umożliwiają prowadzenia zbiórek przedstawiono w tabeli 11.

Platforma	Charakterystyka	Zebrana kwota
domore.live	wydarzenia sportowe	nie było prowadzonych zbiórek
eventudu	koncerty muzyczne i wydarzenia artystyczne	nie było prowadzonych zbiórek
fans4club.com	finansowanie klubów sportowych	~ 4 000 000 PLN
gobeez	projekty artystyczne	nie było prowadzonych zbiórek
polakpomaga.pl	zbiórki pomocowe	~ 160 000 PLN

Tabela 11 Nieaktywne platformy crowdfundingu donacyjnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportu ZPF A.A. Trzebiński, *Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022*, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023 s. 25.

Platformy sponsorskie

Platformy crowdfundingu sponsorskiego w Polsce nie są tak liczne jak platformy crowdfundingu donacyjnego. Jest to konsekwencja zmonopolizowania rynku zbiórek sponsorskich w Polsce przez zagraniczny portal Kickstarter. Dominację tę widać nie tylko w zebranej kwocie, ale również w liczbie uruchomionych zbiórek. W latach 2010-2022 uruchomiono ponad 1100 zbiórek z Polski, z czego sukcesem zakończyło się 500. Zebrano łącznie ponad 310 mln zł. Co więcej 42 zbiórki zakończyły się zebraniem kwot powyżej 1 mln zł każda (dla porównania w latach 2010-2022 polskie platformy crowdfundingu sponsorskiego przeprowadzono tylko 2 zbiórki powyżej 1 mln zł każda). Mimo to, w latach 2010-2022 polskim platformom crowdfundingu sponsorskiego udało się przeprowadzić zbiórki na łączną kwotę 85 mln zł. Zestawienie czynnych i największych platform crowdfundingu sponsorskiego wraz z informacjami dotyczącymi zbiórek przedstawiono w tabeli 12.

Nazwa platformy	Dominujący charakter	Start platformy	Liczba wspartych projektów	Skuteczność	Maksymalna zebrana kwota	Łączna zebrana kwota
Crowdfund.pl	motoryzacja	2021	1	7%	5 550 PLN	5 550 PLN
odpalprojekt.pl	kultura i sztuka	2012	674	50%	124 400 PLN	4 500 000 PLN
polakpotrafi.pl	-	2011	4374	127%	385 600 PLN	26 900 000 PLN
Raisemana	gry	2020	2	182%	323 900 PLN	447 700 PLN
wspieram.to	gry planszowe	2013	2622	102%	1 007 000 PLN	36 100 000 PLN
zagramw.to	gry planszowe	2013	21	617%	9 910 000 PLN	bd

Tabela 12 Aktywne i największe platformy crowdfundingu sponsorskiego w Polsce (alfabetycznie) wraz z informacjami dotyczącymi zbiórek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportu ZPF A.A. Trzebiński, *Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022*, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023

Nie wszystkie jednak platformy crowdfundingu sponsorskiego przetrwały próbę czasu i nie wszystkie zbiórki okazały się sukcesem. Zestawienie nieaktywnych, czyli zarówno zlikwidowanych platform crowdfundingu sponsorskiego, jak i takich, które mimo, że istnieją, nie umożliwiają prowadzenia zbiórek przedstawiono w tabeli 13.

Platforma	Charakterystyka	Zebrana kwota
F	Niekomercyjne projekty związane z lokalną społecznością	~ 160 000 PLN
hanzatrade	Działalność platformy skupiona na rynku lokalnym miasta Toruń	nie było prowadzonych zbiórek
ideowi	bd	nie było prowadzonych zbiórek
megatotal.pl	Projekty kulturalne	~ 800 000 PLN
Mintume	bd	nie było prowadzonych zbiórek
Stwórz mistrza	bd	~ 135 000 PLN

Tabela 13 Nieaktywne platformy crowdfundingu sponsorskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportu ZPF A.A. Trzebiński, *Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022*, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023, s. 25.

Crowdfunding pożyczkowy – platformy i kampanie

Cele platform crowdfundingu pożyczkowego jest skojarzenie ze sobą z jednej strony szukających wsparcia przedsiębiorców z drugiej zaś strony z dysponującym kapitałem inwestorami i tym samym maksymalne skrócenie drogi na linii przedsiębiorca-inwestor [Future Capital, 2023].

Platform crowdfundingu dłużnego w Polsce jest niewiele, wskazuje to na zarówno na zmonopolizowanie platform przez zagranicznych dostawców, jak i małe jak na razie zainteresowanie tego typu przedsięwzięciom. Do głównych platform crowdfundingu pożyczkowego w Polsce zaliczyć można: Crowdy (pierwsza platforma crowdfundingu pożyczkowego w Polsce), Rentujemy, Wisemove Market, Beesfund. Przegląd zrealizowanych kampanii w ramach crowdfundingu dłużnego przedstawiono w tabeli 14 (na przykładzie kampanii zrealizowanych przez platformę Crowdy).

Określenie liczby funkcjonujących czy też aktywnych platform crowdfundingowych nie jest zadaniem łatwym ze względu na brak obowiązków w zakresie raportowania prowadzenia takiej działalności do jednej bądź kilku instytucji. Nie została stworzona jedna baza danych zawierająca informację o platformach crowdfundingowych. Dodatkowo identyfikacje aktywnych platform utrudnia fakt, że część stron internetowych platform działa, mimo że nie są prowadzone zbiórki, a strony niedziałających już platform nie istnieją i dane zbierane są często za pośrednictwem wyszukiwarek internetowych. Na pewno w Polsce funkcjonują rozpoznawalne platformy, o ugruntowanej pozycji i do danych ich dotyczących łatwo jest dotrzeć. Gorzej jest z platformami funkcjonującymi przez kilka czy kilkanaście miesięcy, których strony później przestają być aktywne, a ślad pozostawiony przez ich działalność w sieci jest nieznaczący.

Nazwa kampanii	Sektor	Rodzaj inwestycji	Pozyskany kapitał	Kwota minimalna	Kwota maksymalna	Odsetki/ oprocentowanie
Minty Dot 2	bizuteria	pożyczka	716 000 PLN	10 000 PLN	2 000 000 PLN	14,5% p.a./ płatne półrocznie
Minty Dot	bizuteria	pożyczka	650 000 PLN	10 000 PLN	600 000 PLN	12,0% p.a./płatne półrocznie
RAION Games	gry komputerowe	pożyczka zamienna na akcje	1 114 000 PLN	10 000 PLN	brak	9,00% w skali roku, odsetki wypłacane półrocznie
Easy send	przelewy walutowe	pożyczka zamienna na akcje	4 046 000 PLN	1 000 PLN	3 800 000 PLN	8,00% w skali roku, odsetki wypłacane półrocznie
Foodhall Norblin	gastronomia, rozrywka	bd	3 670 000 PLN	bd	bd	bd
Accommo Sp. z.o.o.	nieruchomości	bd	550 000 PLN	bd	bd	bd
LC Capital Partners	nieruchomości	pożyczka	1 310 000 PLN	25 000 PLN	1 250 000 PLN	7,2% w skali roku, odsetki wypłacane kwartalnie
HyggeHome	nieruchomości	pożyczka	1 930 000 PLN	50 000 PLN	brak	7,2% w skali roku, odsetki wypłacane kwartalnie
Med Systems	medycyna	pożyczka	895 000 PLN	500 PLN	bd	9%

Tabela 14 Kampanie crowdfundingu dłużnego w Polsce na przykładzie kampanii platformy Crowdy

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Crowdy, Zrealizowane kampanie, <https://crowdy.pl/zrealizowane-kampanie/>, data dostępu 30.07.2023.

Sporą zmianą na w zakresie crowdfundingu udziałowego - nie tylko w Polsce, ale całej Unii Europejskiej – będzie obowiązek uzyskania przez platformę tego modelu zezwolenia na prowadzenie działalności. Obowiązek będzie obowiązywał platformy crowdfundingu udziałowego od 10 listopada 2023 roku, co wprowadzone zostało Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 z dnia 7 października 2020 r. w sprawie europejskich dostawców usług finansowania społecznościowego dla przedsięwzięć gospodarczych (powszechnie znane jako rozporządzenie ECSP) oraz ustawą z dnia 7 lipca 2022 roku o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom (Dz.U. 2022 poz. 1488). Platformy crowdfundingu udziałowego będą podlegały nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego, instytucja ta jest również podmiotem właściwym do wydawania zezwoleń na prowadzenie działalności przez platformy

finansowania społecznościowego dla przedsięwzięć gospodarczych (czyli dla platform crowdfundingu udziałowego).

Crowdfunding udziałowy – aktywne platformy

Wspomniano już wyżej, że liczba platform crowdfundingu jest zmienna. Dotyczy to również platform crowdfundingu udziałowego i tak według badań w roku 2016 funkcjonowały cztery platformy crowdfundingu udziałowego BeesFund, FindFunds.pl, CrowdWay i Crowdangels [Kordela, 2016]. W ostatnich trzech latach liczba aktywnych platform była zmienna, w roku 2020 działało ich 7, w kolejnym liczba wzrosła do 14, a w ostatnim 2022 działało 10 platform – szczegóły tabela 15.

Nazwa platformy	2020	2021	2022
Crowdway	X	X	X
Beesfund	X	X	X
Crowdconnect	X	X	X
Findfunds.Pl	X	X	X
Emiteo		X	X
Fundedbyme	X	X	
Smartfunds	X	X	
Stockambit		X	
Sharevestors	X		
Navigator Crowd		X	X
Emisje.Com		X	
Investoor		X	
Forc.Ee		X	X
Wspolnicy.Pl		X	X
Skyants		X	X
Newcrowd			X

Tabela 15 Platformy crowdfundingu udziałowego działające w Polsce w latach 2020- 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportu ZPF A.A. Trzebiński, *Crowdfunding udziałowy 3.0. 2022*, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023.

Aktywność największych platform crowdfundingu udziałowego w ciągu dziesięciu lat ich działalności (2012-2022) przedstawiono w tabeli 16. W tabeli uwzględniono tylko platformy, na których przeprowadzono powyżej pięciu kampanii. Ich udział w rynku crowdfundingu udziałowego mierzono wartością kapitału pozyskanego przez spółki. Cztery największe platformy crowdfundingu udziałowego mają siedzibę w Warszawie, natomiast Emiteo spółka z o.o. jest zarejestrowana w województwie zachodniopomorskim, w Koszalinie.

Nazwa platformy	Rok powstania	Liczba projektów	Wartość pozyskanego kapitału [mln PLN]	Udział w pozyskaniu kapitału
Beesfund	2012	128	82,8	27,69%
Crowdconnect	2018	29	62,2	20,80%
Crowdway	2016	50	86,1	28,80%
Findfunds	2016	32	31,5	10,54%
Emiteo	2021	5	12,3	4,11%

Tabela 16. Największe platformy crowdfundingu udziałowego w Polsce, liczba projektów oraz wartość i udział pozyskanego kapitału.

Źródło: opracowanie i obliczenia własne, na podstawie danych z bazy emisji crowdfundingowych, <https://inqube.pl/platforma-emisji-crowdfundingowych/> [dostęp 20.06.2023]

Dane w tabeli 16 potwierdzają dominującą pozycję na rynku trzech platform. Warto zauważyć, że z ośmiu platform, które rozpoczęły działalność w roku 2021, tylko na jednej przeprowadzono ponad pięć emisji. Na pozostałych platformach o finansowanie ubiegało się jeden dwa lub trzy projekty. Ciekawe, jak w warunkach nowych regulacji rozwinie się działalność zachodniopomorskiej platformy, która co prawda w ciągu dwóch pierwszych lat przeprowadziła zaledwie pięć kampanii, jednak na kwotę powyżej 12 mln złotych.

W kolejnym podrozdziale są przedstawione analizy dotyczące rozwoju crowdfundingu udziałowego w województwie zachodniopomorskim na tle Polski.

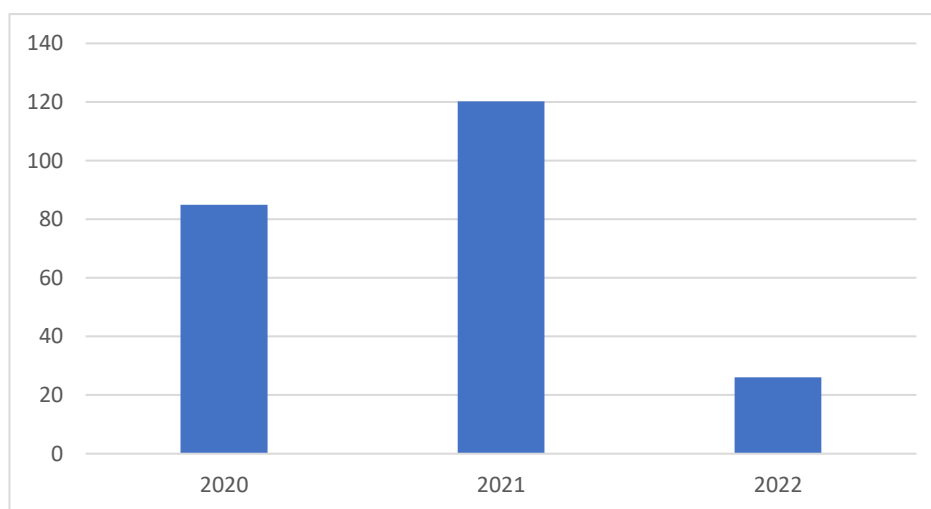
6. Wielkość środków pozyskanych w Polsce i województwie zachodniopomorskim w ramach crowdfundingu udziałowego

Finansowy potencjał społeczności internetowej wykorzystywany jest również w celu niwelowania luki finansowej przedsiębiorstw. Crowdfunding staje się alternatywną formą finansowania podmiotów gospodarczych, zwłaszcza tych nowo powstałych lub będących w początkowych fazach rozwoju [Kordela, 2018]. W teorii dotyczącej finansowania przedsiębiorstw wskazuje się, że głównymi źródłami finansowania wczesnych faz są środki własne przedsiębiorcy/przedsiębiorców, pożyczki od rodziny i znajomych, czyli tak zwane finansowanie 3F (z ang. founders, family, friends) [Berger, Udell, 1998]. W publikacjach z ostatnich lat wskazuje się również, że crowdfunding stanowi adekwatne i istotne źródło finansowania młodych przedsiębiorstw oraz formę wsparcia młodych przedsiębiorców. [Lukkarinen i in. 2016, Flebbe 2016].

Crowdfunding udziałowy jako forma finansowania społecznościowego przedsiębiorstw dostępna jest w Polsce od 2012 roku. Według danych Związku Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce (ZPF) przez ponad 10 lat przedsiębiorstwa w wyniku emisji akcji i sprzedaży udziałów na platformach crowdfundingu udziałowego w Polsce pozyskały blisko 300 mln złotych. Pierwszą platformą crowdfundingu udziałowego był Beesfund S.A., głównym pomysłodawcą założenia spółki był Arkadiusz Regiec. Przecierając szklaki na rynku Beesfund S.A. jako platforma crowdfundingu udziałowego sama pozyskała kapitał poprzez własną platformę i to dwukrotnie w roku 2012 i w roku 2019. Ponad 10 letnia historia crowdfundingu udziałowego w Polsce pozwala na stwierdzenie, że wbrew pozorom nie jest to łatwy rynek. Mimo, że długo finansowanie społecznościowe o charakterze udziałowym nie było uregulowane prawnie, istniało przekonanie o dużej elastyczności i liberalizacji tego segmentu w pierwszych latach nie rozwijał on się bardzo prężnie i w zasadzie tworzony był głównie przez Beesfund. Po stronie spółek i inwestorów istniało wiele obaw. Poza tym temat był dość nowy i świadomość w zakresie możliwości pozyskania kapitału w tej formie również niewielka. Dopiero sukcesy kolejnych spółek oraz podniesie limitu emisji bez konieczności sporządzania prospektu emisyjnego dodało rynkowi skrzydeł i zaowocowało wzrostem rynku rozumianym jako wzrost liczby kampanii oraz wzrost wartości pozyskiwanego przez spółki kapitału. Liczba platform crowdfundingu udziałowego jest nieco zmienna, najdłużej działającymi platformami finansowania społecznościowego o charakterze udziałowym – oprócz Beesfund – są Crowdway i Find Funds. Te trzy platformy oraz działająca od 2018 roku CrowdConnect są największymi platformami biorąc pod uwagę wielkość pozyskanego przez

przedsiębiorstwa kapitału. W międzyczasie pojawiały się różne efemerydy organizujące zaledwie kilka lub kilkanaście kampanii. Na koniec 2022 według danych ZPF w Polsce, funkcjonowało 10 platform finansowania społecznościowego o charakterze udziałowym. W roku 2021 działało 14 platform, a w roku 2020 było ich 7. Jedną z nich Emiteo ma siedzibę w województwie zachodniopomorskim w Koszalinie.

Jednocześnie lata 2019-2020 były rekordowe jeżeli chodzi o przyrost wartości kapitału pozyskanego na platformach crowdfundingu udziałowego, ze względu na wspomniane wyżej podniesienie limitu emisji bez konieczności sporządzania prospektu emisyjnego ze 100 tys. EUR do 1 mln EUR. Sukces lat 2019-2020 najprawdopodobniej był przyczyną skokowego wzrostu liczby platform w roku 2021, który był również rekordowy pod względem wartości pozyskanego kapitału. W latach 2020-2022 na platformach crowdfundingu udziałowego przedsiębiorstwa pozyskały łącznie ponad 230 mln złotych (ponad 84 mln zł w roku 2020, 120 mln zł w rekordowym 2021 roku i niewiele ponad 26 mln zł w roku 2022), te lata są kluczowe dla rozwoju tej formy finansowania (wykres 5).

Wykres 5 *Wartość kapitału pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze udziałowym w latach 2020- 2022 (w mln PLN).*

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych raportu ZPF A.A. Trzebiński, *Crowdfunding udziałowy 3.0. 2022*, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023.

W latach 2020-2022 miały miejsce 193 kampanie crowdfundingu udziałowego, z czego do dalszej analizy zakwalifikowano 182. Uwzględniając siedziby podmiotów pozyskujących kapitał na platformach crowdfundingu udziałowego najwięcej kampanii prowadzonych było przez podmioty zarejestrowane w województwie mazowieckim (czyli stołecznym). Przedsiębiorstwa z tego województwa pozyskały też najwięcej kapitału (tj. ponad 71 mln PLN). Warto zaznaczyć, że blisko 31% wszystkich analizowanych kampanii była prowadzone przez

spółki z siedzibą w Warszawie, stolicy Polski. Województwo zachodniopomorskie biorąc pod uwagę liczbę kampanii crowdfundingu udziałowego plasuje się na 12 miejscu na 16 województw w Polsce. Analiza wartości pozyskanego przez spółki kapitału wskazuje, że województwo zachodniopomorskie zajmuje 11 pozycję. Wydaje się, że biorąc pod uwagę przedsiębiorczy potencjał województwa zajmowane pozycje mogłyby być wyższe. W przypadku wartości pozyskanego kapitału, jak wspomniano pierwszą pozycję z dużą przewagą zajmuje województwo mazowieckie, a za nim na drugiej pozycji województwo wielkopolskie, na trzecim miejscu województwo lubelskie, dalej śląskie i dolnośląskie (tabela 17).

Województwo	Liczba kampanii	Liczba przedsiębiorstw	Wartość pozyskanego kapitału (w mln zł)
Mazowieckie	63	62	71,74
Małopolskie	18	14	15,54
Śląskie	15	15	18,38
Pomorskie	15	12	14,89
Dolnośląskie	14	14	17,05
Wielkopolskie	11	11	21,77
Podlaskie	11	8	11,53
Łódzkie	10	9	15,08
Lubelskie	6	3	18,91
Warmińsko-Mazurskie	5	4	14,14
Kujawsko-Pomorskie	5	5	1,90
Zachodniopomorskie	5	4	7,23
Lubuskie	2	1	2,57
Podkarpackie	2	2	0,37
Świętokrzyskie	1	1	0,19
Średnia na województwo	11,4	11	15,42

Tabela 17 Liczba kampanii, liczba przedsiębiorstw organizujących kampanie oraz wartość kapitału (w mln PLN) pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze udziałowym w podziale na województwa w latach 2020- 2022 (w mln PLN)

Źródło: opracowanie i obliczenia własne, częściowo na podstawie danych z bazy emisji crowdfundingowych, <https://inqube.pl/platforma-emisji-crowdfundingowych/> [dostęp 20.06.2023]

Wartości i udział wartości kampanii crowdfundingu udziałowego w województwie zachodniopomorskim w poszczególnych latach przedstawiono w w tabeli 18.

		2020	2021	2022
w Polsce	mln zł	84,91	120,21	26,10
w województwie zachodniopomorskim	mln zł	2,02	2,72	2,50
	%	2,37%	2,26%	9,56%

Tabela 18. Wartość kapitału pozyskanego w ramach kampanii crowdfundingu udziałowego w poszczególnych latach w Polsce i w województwie zachodniopomorskim, oraz udział kwot pozyskanych przez przedsiębiorstwa zarejestrowanych w województwie zachodniopomorskim w ogólnej wartości środków.

Źródło: opracowanie na podstawie danych z bazy emisji crowdfundingowych, <https://inqube.pl/platforma-emisji-crowdfundingowych/> [dostęp 20.06.2023]

W okresie 10 lat funkcjonowania w Polsce crowdfundingu udziałowego zaledwie cztery przedsiębiorstwa z województwa zachodniopomorskiego pozyskały kapitał z wykorzystaniem tej formy finansowania, wszystkie w ostatnich trzech latach 2020-2022. Cztery spółki przeprowadziły w sumie pięć kampanii (jedna spółka po kapitał za pośrednictwem portali finansowania społecznościowego sięgała dwukrotnie w 2020 i 2021 roku). Łącznie przez 3 lat zachodniopomorskie firmy pozyskały ponad 7 mln PLN. Szczegóły dotyczące kampanii crowdfundingu udziałowego przeprowadzonego przez zachodniopomorskie spółki przedstawiono w tabeli nr 19.

Rok zakończenia kampanii	Firma	Branża	Zebrana kwota	Cel	Liczba inwestorów	Siedziba spółki
2020	Coffeodesk	Żywność	2 015 892	2 016 000	541	Kołobrzeg
2021	100-sio synergia	Nieruchomości	15 848	1 999 999	20	Koszalin
	Coffeodesk	Żywność	2 707 068	4 440 000	556	Kołobrzeg
2022	Illusion Ray	Gaming	718 033	718 181		Szczecin
	Stoprocent	odzież i dodatki	1 777 090	4 499 985	792	Szczecin

Tabela 19. Charakterystyka kampanii crowdfundingu udziałowego przeprowadzonych przez zachodniopomorskie spółki

Źródło: opracowanie na podstawie danych z bazy emisji crowdfundingowych, <https://inqube.pl/platforma-emisji-crowdfundingowych/> [dostęp 20.06.2023]

Wszystkie cztery spółki funkcjonują w formie spółki akcyjnej, dwie mają siedziby w stolicy województwa, Szczecinie. Jedna jest z Koszalina, a jedna z Kołobrzegu. Każda z nich

reprezentuje inny sektor, jedna nieruchomości, kolejna sektor żywność, następna branżę gamingową, jest także firma działająca w sektorze odzieżowym. Dwie kampanie zachodniopomorskich przedsiębiorstw zakończyły się sukcesem, rozumianym jako pozyskanie 100% wnioskowanego kapitału. Dwie pozostałe kampanie skończyły się – można powiedzieć – połowicznym sukcesem pozyskano bowiem 61% oraz 39% celu kampanii. Jedna kampania niestety nie powiodła się, pozyskano kapitał wynoszący zaledwie 1% deklarowanego celu¹.

Podsumowując województwo zachodniopomorskie należy do grupy województw o bardzo niskiej liczbie przedsiębiorstw korzystających z kampanii crowdfundingu udziałowego. Wartość średniej dla liczby kampanii crowdfundingu udziałowego na województwo wynosi 11, czyli zachodniopomorskie jest poniżej średniej. Natomiast wartość średniej dla wartości kapitału pozyskanego poprzez kampanii crowdfundingu udziałowego na województwo wynosi 15,42 mln PLN, czyli również zdecydowanie powyżej wartości 7 mln PLN, które pozyskały zachodniopomorskie przedsiębiorstwa (tabela 17).

Jak wspomniano wyżej wskazuje się, że crowdfunding udziałowy stanowi adekwatne źródło finansowania dla przedsiębiorstw w początkowych fazach rozwoju, jednak wydaje się, że w Polsce wciąż niedoceniane. Badania na temat przedsiębiorstw nowo powstałych w województwie zachodniopomorskim wskazują, że przyczyną może być wciąż niska wiedza o crowdfundingu wśród przedsiębiorców [Kordela, 2022]. Za ledwie 24% badanych podmiotów z województwa zachodniopomorskiego zna termin „crowdfunding”. Jednak w tej grupie zdecydowana większość uważa, że jest to forma finansowania odpowiednia dla innowacyjnych projektów i przedsiębiorstw, w tym również dla przedsiębiorstw nowo powstałych. 15% przedsiębiorców znających termin crowdfunding deklaruje chęć wykorzystania tej formy finansowania w przyszłości. W badanej grupie przedsiębiorstw żadne nie wykorzystало crowdfundingu jako formy finansowania [Kordela, 2022]. Dla porównania ogólnopolskie badania wskazują, że 4% innowacyjnych nowo powstałych przedsiębiorstw w Polsce wykorzystuje crowdfunding [StartUp Poland, 2021], należy jednak podkreślić, że badania Start-Up Poland są prowadzone wśród przedsiębiorstw innowacyjnych, wykorzystujących nowe technologie więc i świadomość w zakresie innowacji finansowych jest zapewne większa.

---

¹ Na podstawie danych z bazy emisji crowdfundingowych <https://inqube.pl/platforma-emisji-crowdfundingowych/> [dostęp 20.06.2023].

7. Wielkość środków pozyskanych w Polsce i województwie zachodniopomorskim w ramach crowdfundingu donacyjnego, sponsorskiego i pożyczkowego

Crowdfunding (finansowanie społecznościowe) to złożenie wyrazów crowd (tłum) oraz funding (finansowanie), czyli jest metodą zdobywania środków na finansowanie projektów poprzez zbiórki publiczne [Majewski, 2020]. Zbiórki te odbywają się w wyspecjalizowanych w tym celu serwisach internetowych [Miciuła, 2018]. Wszystkie wpłaty odbywają się na zasadzie dobrowolności. W tym podrozdziale analizujemy następujące typy finansowania społecznościowego:

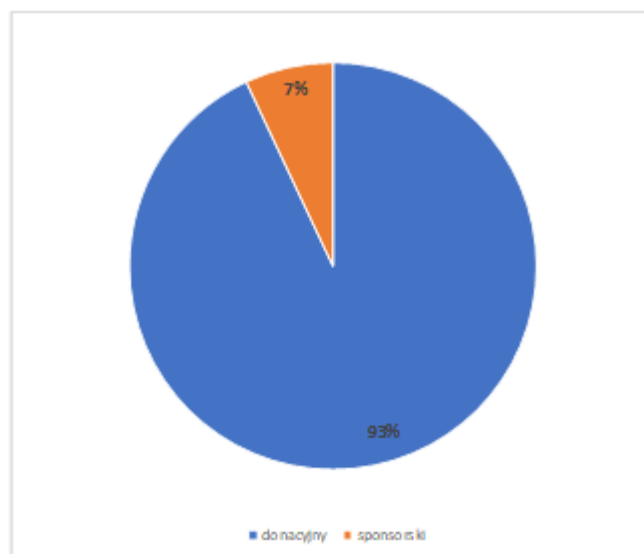
1. Crowdfunding donacyjny (donation-based crowdfunding, typ: czysty), który ma charakter filantropijny, więc darczyńcy nie mogą liczyć na żadną gratyfikację za udzielone wsparcie (przykładem jest siepomaga.pl). Polega na zbieraniu funduszy na cele charytatywne, społeczne lub kulturalne, bez oczekiwania zysku. Do tej kategorii zaliczymy głównie zbiórki charytatywne i inicjatywy powoływane przez organizacje non-profit.

W tym modelu nie występuje świadczenie zwrotne na rzecz wpłacającego. Osoby fizyczne przekazują określone kwoty, wspierając zbiórki charytatywne. Celem wpłaty jest zwykle finansowe wsparcie osób potrzebujących. Crowdfunding donacyjny jest istotny, ponieważ realizuje realne potrzeby osób potrzebujących [Lissowska, 2018]. Natomiast po drugiej stronie są osoby, które mają możliwości i chcą pomagać. Często motywacją jest chęć uzyskania satysfakcji, że udzielili pomocy potrzebującym oraz poczucie przynależności do grupy. Są to elementy behawioryzmu społecznego, które wpływają na faktyczne procesy finansowe. Dodatkową zaletą jest to, że crowdfunding donacyjny upraszcza proces zbierania pieniędzy. Jest on transparentny, szybszy niż gotówka i przelewy bankowe.

2. Crowdfunding sponsorski, gdzie w zamian za wsparcie, osoby lub organizacje przeprowadzające kampanię oferują zwykle nagrody, np. pamiątkowe gadżety lub wzmianki w materiałach promocyjnych. W ramach tego rodzaju crowdfundingu wyróżniamy takie rodzaje jak:
  - crowdfunding oparty na nagrodach, czyli w zamian za przekazywaną wpłatę, darczyńca otrzymuje nagrodę, która jednak najczęściej nie jest odzwierciedleniem wysokości wpłaconych środków (przykładem są polakpotrafi.pl oraz wspieram.to).

- crowdfunding oparty na przedsprzedaży, czyli w tym modelu zbierane są środki na realizację poszczególnych etapów projektu czy usługi, które po wykonaniu są dostarczane donatorom. Inaczej mówiąc wraz z wpłatą związane są materialne świadczenia zwrotne.
  - crowdfunding patronacki wiąże się z regularnym wsparciem. Najczęściej dokonywane są comiesięczne wpłaty. Dzięki niewielkim kwotom od wielu donatorów autorzy/twórcy mogą rozwijać swoje projekty czy prowadzić działalność społeczną. W zamian wspierający otrzymują informacje o podjętych działaniach, zaproszenia na wydarzenia online i stacjonarne oraz reklamę w materiałach promocyjnych.
3. Crowdfunding pożyczkowy (dłużny) jest oparty na pożyczkach społecznościowych. Beneficjent finansowania społecznościowego ma obowiązek spłaty otrzymanych środków (przykładem jest crowdry.pl).

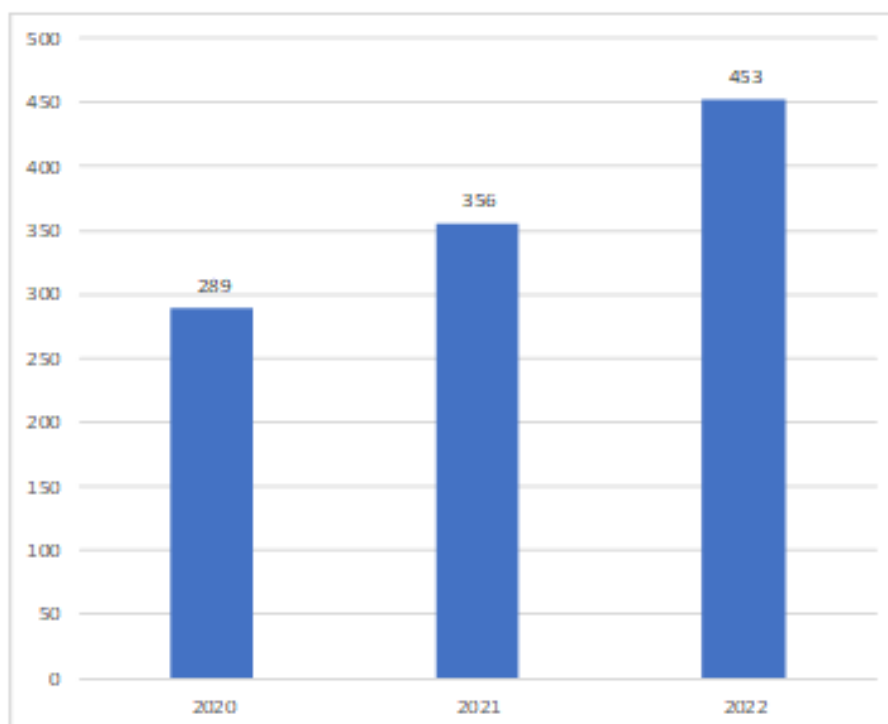
Crowdfunding donacyjny to najdynamiczniej rozwijający się segment finansowania społecznościowego w Polsce. Jest doskonałym przykładem tego, że jesteśmy społeczeństwem obywatelskim, w którym istnieje miejsce na projekty oparte przede wszystkim na zaufaniu i potrzebie dzielenia się z innymi. Crowdfunding donacyjny jest nowatorskim modelem prowadzenia biznesu. Możliwy dzięki platformom pośredniczącym między patronami a przedsiębiorcami, wpisuje się w rozwijający się trend sharing economy. Według szacunków w latach 2008–2022 w ramach crowdfundingu donacyjnego w Polsce zaangażowano ponad 3,5 mld zł. Lwia część tej kwoty dotyczy zbiórek o charakterze charytatywnym. 93% kwoty pochodziło ze zbiórek donacyjnych, a reszta 7% ze zbiórek sponsorskich.

Wykres 6 Udział procentowy kapitału pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze donacyjnym i sponsorskim w latach 2008- 2022.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych raportu ZPF A.A. Trzebiński, Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023.

Polski rynek crowdfundingu donacyjnego i sponsorskiego jest zdominowany przez trzech liderów: Siepomaga.pl, Zrzutka i Patronite, choć wciąż powstają nowe serwisy. Rynek crowdfundingu donacyjnego i sponsorskiego ewoluje, a w przyszłości można spodziewać się utrzymania wyraźnego podziału na zbiórki charytatywne i zbiórki sponsorskie.

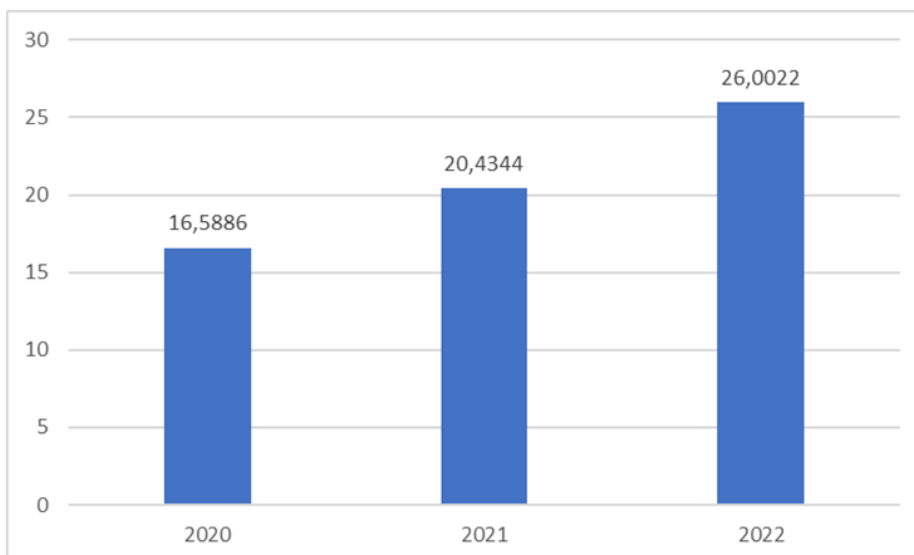

Wykres 7 Wartość kapitału pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze donacyjnym w latach 2020- 2022 (w mln PLN).

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych raportu ZPF A.A. Trzebiński, Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023.

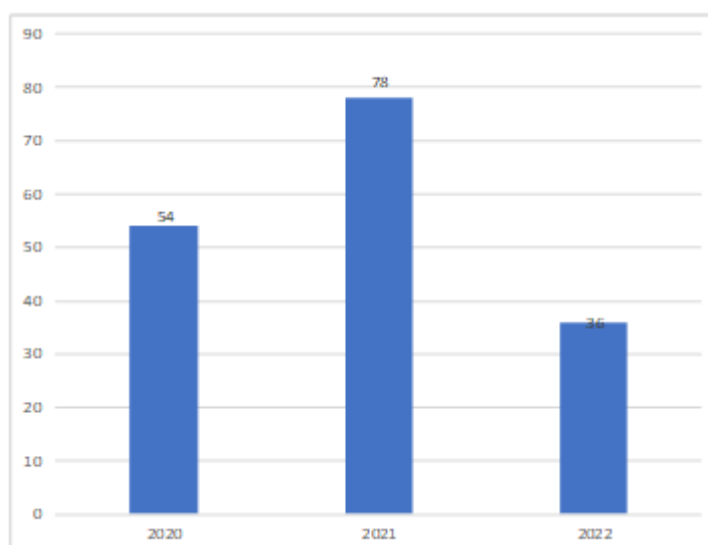
Natomiast wartości dla województwa Zachodniopomorskiego przedstawia wykres numer 9. Średnia z trzech lat województwa na tle kraju to 5,73%. Przyjęte kryterium przynależności regionalnej dotyczy organizatora zbiórki. W całym badanym okresie trend dla finansowania społecznego o charakterze donacyjnym jest wzrostowy tak jak w całej Polsce.

Wykres 8 Wartość kapitału pozyskanego w województwie Zachodniopomorski w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze donacyjnym w latach 2020- 2022 (w mln PLN).

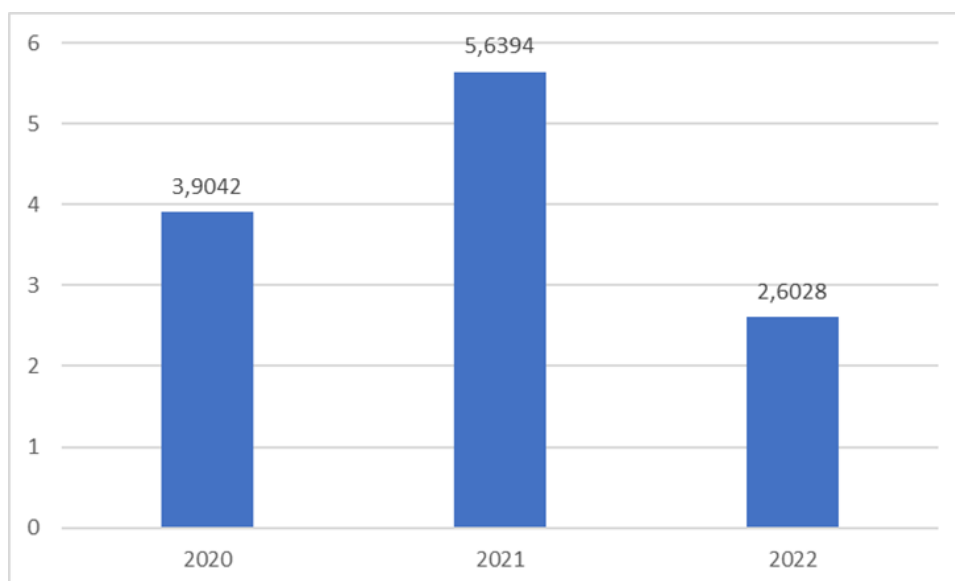
Źródło: obliczenia własne na podstawie danych raportu ZPF A.A. Trzebiński, Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023.

Wykres 9 Wartość kapitału pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze sponsorskim w latach 2020- 2022 (w mln PLN).

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych raportu ZPF A.A. Trzebiński, Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023.

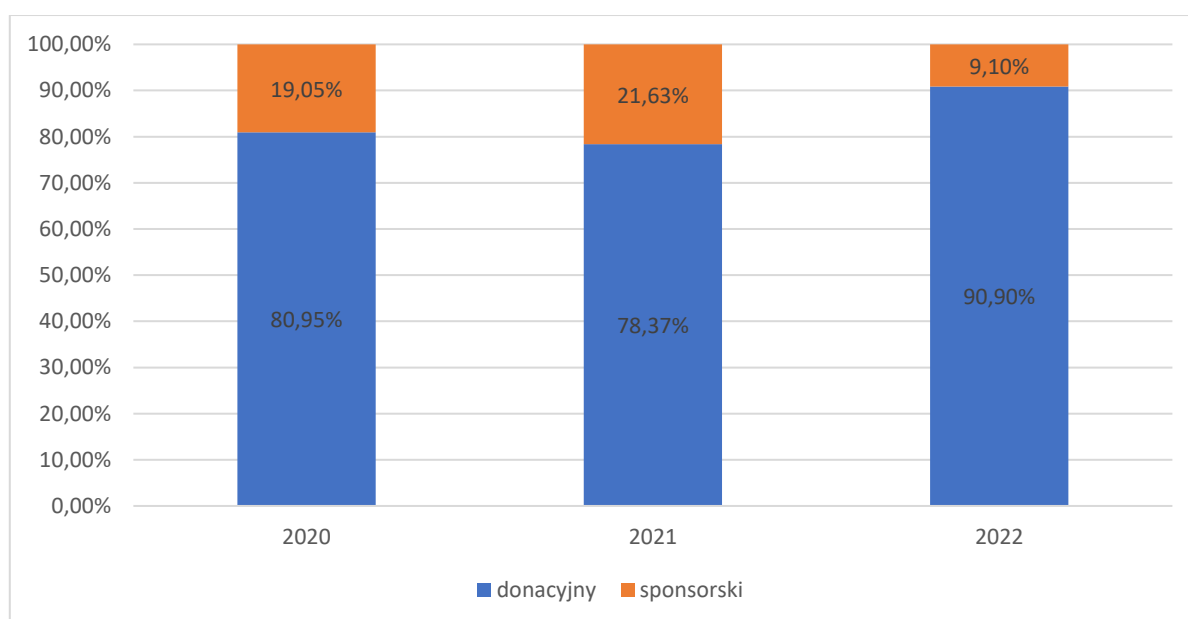
Dla samego regionu Pomorza Zachodniego wartości dla finansowania społecznościowego o charakterze sponsorskim w latach 2020-2022 przedstawia wykres 11. W tym przypadku średnia w badanym okresie w stosunku do całości kraju wynosi 7,23%.

Wykres 10 Wartość kapitału pozyskanego w województwie Zachodniopomorskim w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze sponsorskim w latach 2020- 2022 (w mln PLN).

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych raportu ZPF A.A. Trzebiński, Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023.

Na wykresie 11 przedstawiono procentowy udział pozyskanego kapitału w województwie Zachodniopomorskim w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze donacyjnym i sponsorskim w latach 2020 – 2022 w mln PLN.

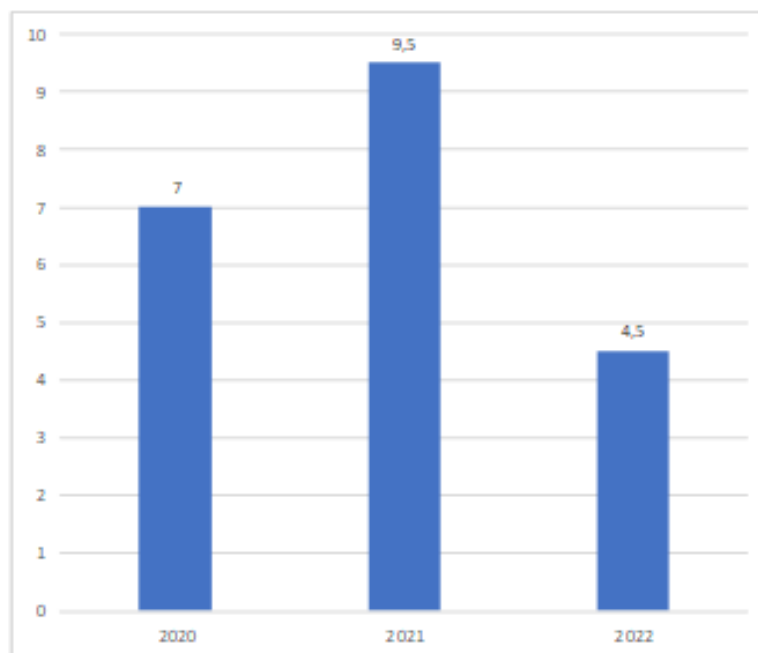

Wykres 11 Procentowy udział kapitału pozyskanego w województwie Zachodniopomorskim w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze donacyjnym i sponsorskim w latach 2020- 2022 (w mln PLN).

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych raportu ZPF A.A. Trzebiński, Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023.

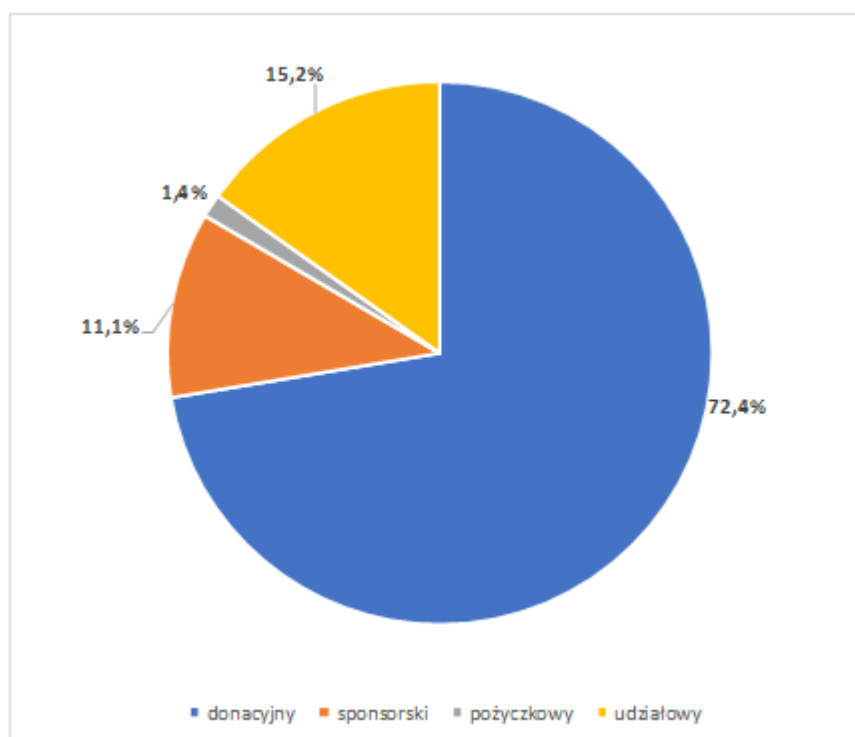
Uczestnicy zbiórek internetowych najchętniej angażują się w akcje typowo donacyjne. Wśród celów charytatywnych dominują te związane z leczeniem, operacjami i zakupem sprzętu rehabilitacyjnego. Uwagę zwraca też kwota ponad 152 mln zł zebrana na ratowanie zwierząt. Taki rozkład kwot wpłacanych na platformach crowdfundingowych potwierdza, że ich użytkownicy, podejmując decyzję o wykonaniu przelewu, najczęściej kierują się emocjami. Na rynku internetowych zbiórek królują akcje charytatywne. Boom nakręciła wojna w Ukrainie i związana z nią wielka ofiarność Polaków (tylko Zrzutka.pl zebrała ponad 305 mln zł). Przyznaje przy tym, że dało się odczuć jednak hamulec w postaci szalejącej inflacji i pogarszającej się sytuacji ekonomicznej rodaków, co przełożyło się na zmniejszenie liczby organizowanych akcji oraz okresowe spadki wartości wpłacanych donacji (najbardziej w okresie kwiecień–czerwiec 2022 r., tuż po boomie w zbiórkach spowodowanym wybuchem wojny). Te negatywne czynniki dadzą się we znaki także w bieżącym roku.

Crowdfunding w Polsce trzyma się mimo trudnej sytuacji rynkowej – wartość rynku finansowania społecznościowego w Polsce wyniosła w roku 2022 około 1,1 mld zł [„Rzeczpospolita”, 2023]. Lider branży, czyli platforma Zrzutka.pl, pobił historyczny rekord wartości środków zebranych na zbiórkach w sieci w jednym roku, uzyskując dynamikę ponad 27 proc. Ale powodów do zadowolenia nie ma, bowiem eksperci prognozują, że w br. wartość całego rynku tzw. finansowania społecznościowego zmniejszy się o ok. 10%. Wynika to z faktu, iż rok 2023 jest okresem dalszego spowolnienia ekonomicznego w gospodarce oraz wysokiej inflacji, a co za tym idzie, pogłębiającego się ubożenia społeczeństwa. W związku z tym spodziewamy się, że wartość rynku crowdfundingu w Polsce zmniejszy się do poziomu 1 mld zł lub nawet spadnie poniżej tej wartości [Chołast, 2023]. Rynek crowdfundingu pożyczkowego w Polsce jest stosunkowo niewielki w porównaniu do innych jego rodzajów, a efekt jego kurczenia widoczny jest już w roku 2022. Dla regionu Pomorza Zachodniego w przypadku tego rodzaju finansowania społecznościowego jest brak danych umożliwiających choćby oszacowanie uzyskiwanych wartości.

Wykres 12 Wartość kapitału pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze pożyczkowym w latach 2020- 2022 (w mln PLN).

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych https://www.knf.gov.pl/dla_ryнку/crowdfunding_pożyczkowy, [18.08.2023].

Wykres 13 Udział procentowy kapitału pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze donacyjnym, sponsorskim, pożyczkowym i udziałowym w latach 2020 - 2022.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych raportu ZPF A.A. Trzebiński, Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023; https://www.knf.gov.pl/dla_ryнку/crowdfunding_pozyczkowy, [18.08.2023]; <https://inqube.pl/platforma-emisji-crowdfundingowych/> [dostęp 20.06.2023].

Rynek crowdfundingu w Polsce spodziewa się rozdrobnienia i rozwoju mikrodonacji. Pomimo zawirowań prawnych i okresowych spadków w zbórkach rynek crowdfundingu jest w okresie stabilnego rozwoju. Popularyzacja finansowania społecznościowego sprawia, że coraz to nowe dziedziny życia publicznego i społecznego zaczynają być objęte mechanizmami crowdfundingowymi. Od instytucji medialnych, po think tanki, wsparcie twórców i artystów, przez rozwój crowdfundingu udziałowego - to wszystko jasne sygnały tego, że rynek będzie przeżywał jeszcze rozkwit. Dodatkowo w przypadku modelu działania Patronie możliwość budowania trwałych relacji pomiędzy patronami a twórcami jest nieocenioną wartością, która w czasach nawet największych kryzysów pozostaje doceniana przez naszą społeczność. Oparcie finansowania społecznościowego o szczerą, opartą o zaufanie i ciekawość relację staje się obecnie na tyle silnym fundamentem, że pozwala budować wieloletnie projekty wspierane przez ten rodzaj crowdfundingu. Wierzimy, że dzięki demokratyzacji finansowania i otwieraniu się na nowe możliwości kolejnych sektorów rynku, narzędzie, jakim jest crowdfunding, szczególnie w formie subskrypcyjnej pozwoli na wspieranie coraz to nowszych inicjatyw.

8. Lista i rola najważniejszych organizacji na rynku crowdfundingu w Polsce i województwie zachodniopomorskim

Możliwości rozwoju rynku crowdfundingowego w Polsce determinują instytucje i organizacje, które wyznaczają ramy funkcjonowania zarówno emitentów jak również inwestorów. Warto zatem dokonać charakterystyki najważniejszych instytucji i organizacji wsparcia analizowanego instrumentu finansowania przedsięwzięć biznesowych.

Pierwszym podmiotem jest Parlament Europejski. Parlament tworzy i zatwierdza niezbędne ramy prawne, które później implementowane są na płaszczyźnie poszczególnych krajów europejskich. W tym względzie Parlament uchwalił m.in.: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 z dnia 7 października 2020 r. w sprawie europejskich dostawców usług finansowania społecznościowego dla przedsięwzięć gospodarczych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1129 i dyrektywę (UE) 2019/1937; Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1504 z dnia 7 października 2020 r. zmieniająca dyrektywę 2014/65/UE w sprawie rynków instrumentów finansowych; Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2554 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie operacyjnej odporności cyfrowej sektora finansowego i zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1060/2009, (UE) nr 648/2012, (UE) nr 600/2014, (UE) nr 909/2014 oraz (UE) 2016/1011 Data wejścia w życie: 16/01/2023

W oparciu o powyższe dyrektywy, rozporządzenia Parlament Europejski ustanowił m.in.:

- limit wartości ofert finansowania społecznościowego na poziomie 5 000 000 Euro dla transakcji crowdfundingowych w krajach członkowskich,
- europejską licencję crowdfundingową,
- warunki działania platform crowdfundingowych w Europie,
- warunki ochrony emitentów,
- warunki ochrony inwestorów ,
- obowiązek rejestracyjny dostawców usług crowdfundingowych w centralnym rejestrze prowadzonym przez Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA).

Inną ważną instytucją jest Komisja Europejska, która m.in.:

- monitoruje aktualne potrzeby rozwoju crowdfundingu w Europie na rynku finansowym,

- tworzy zasady dotyczące ujawniania informacji przez właścicieli projektów i platformy finansowania społecznościowego,
- tworzy przepisy dotyczące zarządzania i zarządzania ryzykiem dla platform finansowania społecznościowego,
- monitoruje działalność organów krajowych w poszczególnych państwach członkowskich nadzorujących funkcjonowanie platform finansowania społecznościowego,
- tworzy nowe programy crowdfundingowe przeznaczone zwłaszcza dla startupów oraz przedsiębiorstw działających w sektorze MSP.

Na poziomie krajowym instytucją wspierającą rozwój crowdfundingu jest **Komisja Nadzoru Finansowego**, która:

- nadzoruje dostawców usług finansowania społecznościowego prowadzących platformy finansowania społecznościowego,
- udziela zezwoleń w zakresie usług finansowania społecznościowego na cele gospodarcze,
- dba o stabilność i rozwój rynku crowdfundingowego.

Obok KNF ważnymi instytucjami są Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, które organizują konkursy ukierunkowane na tworzenie i działalność platform crowdfundingowych oraz upowszechnienie wśród przedsiębiorców, crowdfunding jako alternatywnej formy finansowania przedsięwzięć biznesowych.

W dobie coraz większej dynamiki rozwoju rynku crowdfundingowego istotnego znaczenia nabierają organizacje wspierające jego rozwój. Wśród najważniejszych organizacji można wymienić :

- klastry: w szczególności klastry sektorów kreatywnych, energii odnawialnej, IT, gamingu - zrzeszają przedsiębiorstwa, które dzięki kooperacji mogą tworzyć wspólne przedsięwzięcia ukierunkowane na rzecz tworzenia platform crowdfundingowych lub też inwestycji finansowanych przez te platformy,
- parki technologiczne – zrzeszają przedsiębiorstwa, które dzięki kooperacji mogą tworzyć wspólne przedsięwzięcia ukierunkowane na rzecz tworzenia platform crowdfundingowych lub też inwestycji finansowanych przez te platformy,
- inkubatory przedsiębiorczości – zrzeszają przedsiębiorstwa, które dzięki kooperacji mogą tworzyć wspólne przedsięwzięcia ukierunkowane na rzecz tworzenia platform crowdfundingowych lub też inwestycji finansowanych przez te platformy oraz

upowszechniają wśród przedsiębiorców crowdfunding jako alternatywną formę finansowania przedsięwzięć

- centra transferu technologii – upowszechniają wśród przedsiębiorców, crowdfunding jako alternatywną formę finansowania przedsięwzięć
- anioły biznesu – wspierają rozwój kampanii crowdfundingowych poprzez inwestowanie w przedsięwzięcia oferowane na platformach crowdfundingowych
- organizacje NGO - jednostki NGO działa bardzo często w formie przedsięwzięć charytatywnych, których celem jest aktywne działanie w walce z ubóstwem oraz w kwestiach związanych ze słabą opieką zdrowotną, środowiskiem i wykluczeniem społecznym, jednocześnie cele te finansowane są w ramach kampanii realizowanych przez kampanie crowdfundingowe.

Na rynku zachodniopomorskim ważnymi instytucjami wsparcia są jednostki samorządowe w tym Urząd Marszałkowski, Polska Fundacja Przedsiębiorczości, Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego a także platforma crowdfundingowa wspieram.to.

Urząd Marszałkowski województwa Zachodniopomorskiego a w szczególności Centrum Inicjatyw Gospodarczych działające w ramach Urzędu realizuje m.in.:

- szkolenia dla przedsiębiorców i inwestorów w zakresie przedstawienia istoty crowdfundingu jako alternatywnego źródła finansowania przedsięwzięć,
- zagraniczne misje gospodarcze, które mają pomagać przedsiębiorcom w zdobyciu:
  - nowych partnerów biznesowych w procesie crowdfundingu,
  - pomysłów na rozwój biznesu, które można finansować przy wykorzystaniu crowdfundingu,
- szkolenia dla młodych przedsiębiorców dotyczących innowacyjnych modeli biznesowych startupów,
- programy dot. dotacji i finansowania procesu tworzenia startupów i przedsięwzięć biznesowych, które mogą w przyszłości wykorzystywać crowdfunding jako alternatywne źródła finansowania prowadzonej działalności,

Polska Fundacja Przedsiębiorczości oferuje m.in.:

- szkolenia w tym szkolenia on-line i elearningowe dla przedsiębiorców i osób poszukujących pomysłu na biznes w zakresie m.in. finansowania działalności, systemu podatkowego, zdobywania kontaktów biznesowych

- pożyczki dla startupów, które potencjalnie mogą tworzyć platformy crowdfundingowe
- pożyczki i poręczenia dla sektora MSP,
- doradztwo w zakresie rozwoju biznesu,

Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego oferuje m.in.

- szkolenia dla przedsiębiorców i inwestorów w zakresie przedstawienia istoty crowdfundingu jako alternatywnego źródła finansowania przedsięwzięć,
- szkolenia w zakresie możliwości pozyskania funduszy na rozwój biznesu w tym funduszy crowdfundingowych,

Szczecińska Platforma crowdfundingowa wspieram.to, która organizuje szkolenia m.in.:

- dla przedsiębiorców i inwestorów dot. istoty crowdfundingu tzw. „szkolenie dla początkujących”
- dla przedsiębiorców, którzy swoim klientom oferują nowoczesną kreację marki produktu i usługi w procesie crowdfundingu tzw. „szkolenie dla firm”
- dla organizacji pozarządowych, przedsiębiorców planujących stworzyć kampanię CSR z wykorzystaniem fundraisingu

Reasumując, na rynku polskim i regionalnym województwa zachodniopomorskiego funkcjonuje wiele ważnych instytucji wspierających interesariuszy rynku crowdfundingowe. W celu lepszego zobrazowania w tabeli przedstawione zostały podmioty wg. podziału geograficznego.

Instytucje krajowe	Instytucje regionalne województw zachodniopomorskiego
<ul style="list-style-type: none"> • Komisja Nadzoru Finansowego • Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości • Narodowe Centrum Badań i Rozwoju • Klastry • Parki technologiczne • Inkubatory przedsiębiorczości • Centra transferu technologii 	<ul style="list-style-type: none"> • Centrum Inicjatyw Gospodarczych Urzędu Marszałkowskiego województwa Zachodniopomorskiego • Polska Fundacja Przedsiębiorczości • Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego • Szczecińska Platforma crowdfundingowa wspieram.t

Tabela 20. Charakterystyka instytucji wspierających crowdfunding

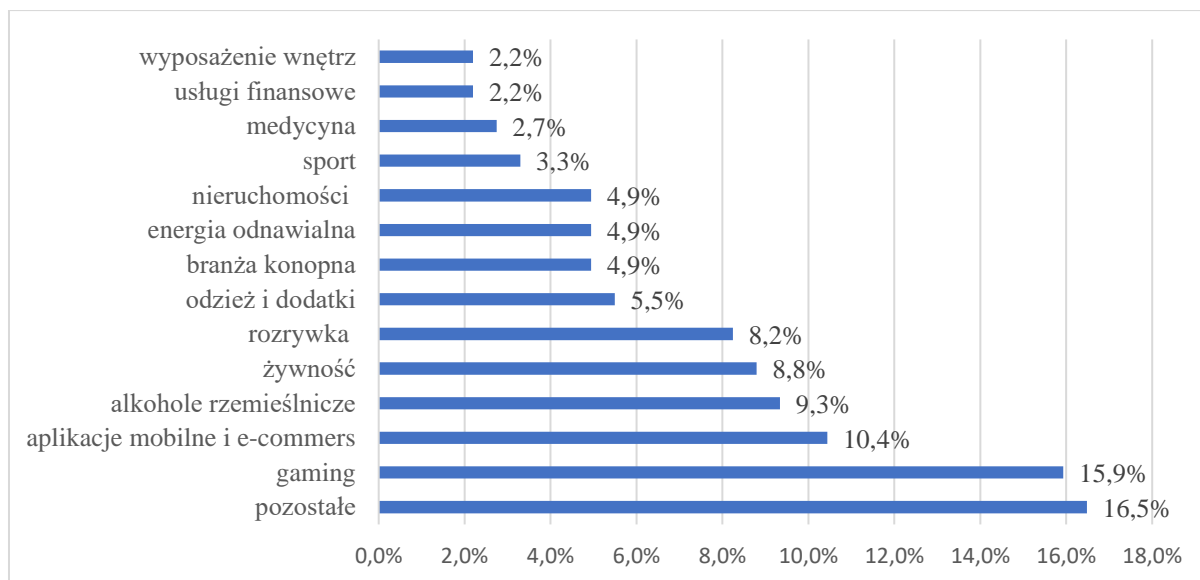
Źródło: opracowanie własne

9. Lista sektorów najaktywniejszych w wykorzystywaniu crowdfundingu

Crowdfunding jako forma finansowania zaczął się rozwijać szczególnie dynamicznie po globalnym kryzysie finansowym 2008-2010. Oddolne inicjatywy przedsiębiorców i społeczności internetowej mające na celu finansowe wsparcie tych pierwszych wynikały z ograniczonej podaży pieniądza na tradycyjnym rynku finansowym. Banki w warunkach wzrostu ryzyka i spadku zaufania na rynku finansowym ograniczyły akcję kredytową, szczególnie mocno odczuły to podmioty tradycyjnie mające utrudniony dostęp do finansowania głównie mikro i małe przedsiębiorstwa, czy nowo powstałe przedsiębiorstwa. Te ostatnie zwłaszcza mające charakter innowacyjny ze względu na wysokie ryzyko operacyjne spotykają się z problemem ograniczeń w dostępie do kapitału. Zatem rozwój crowdfundingu stanowił w pewnym stopniu odpowiedź na zawodność rynku. Tłum internetowy (ang. crowd) w decyzjach inwestycyjnych często kieruje się nie tylko motywami finansowymi, ale także – niektórzy wspierający wskazują nawet, że głównie - pozafinansowymi, związanymi z emocjami, chęcią udziału w czymś ważnym, z realizacją potrzeby przynależności, uznania czy potrzeby samorealizacji [Collins, Pierrakis, 2012]. Dlatego ważnym czynnikiem wpływającym na decyzje o dofinansowaniu w przypadku crowdfundingu jest prezentacja projektu, przebieg kampanii, a także sam produkt, bowiem to często fani, gracze czy entuzjaści technologii wspierają projekty w obszarów ich zainteresowań.

W przypadku kampanii crowdfundingu udziałowego zrealizowanych w Polsce klasyfikacji sektorów dokonał A.A. Trzebiński [<https://inqube.pl/platforma-emisji-crowdfundingowych>, 2023], wyróżniając następujące branże: alkohole rzemieślnicze, aplikacje mobilne i e-commers, branża konopna, energia odnawialna, gaming, kosmetyki, marketing, medycyna, nieruchomości, odzież i dodatki, rozrywka, sport, turystyka, usługi finansowe, usługi motoryzacyjne, wyposażenie wnętrz, żywność i inne. Wyniki analiz kampanii crowdfundingu udziałowego za lata 2020-2022 wskazują, że najwięcej kampanii było prowadzonych na rzecz projektów z szeroko rozumianej branży gaminowej (niemal 16% wszystkich projektów), co wydaje się naturalną konsekwencją istoty crowdfunding jako innowacyjnej formy finansowania wykorzystującej również technologie informatyczne. Kolejna branża aplikacje mobilne i e-commers odpowiadająca za 10% projektów plasowanych w analizowanych 3 latach, również zorientowana jest na nowe technologie. Następne miejsca zajmują branże spożywcze tj. alkohole rzemieślnicze i żywność w obu przypadkach w okolicach 9%. Warto wspomnieć, że w przypadku tych dwóch branż kampanie nacelowane są

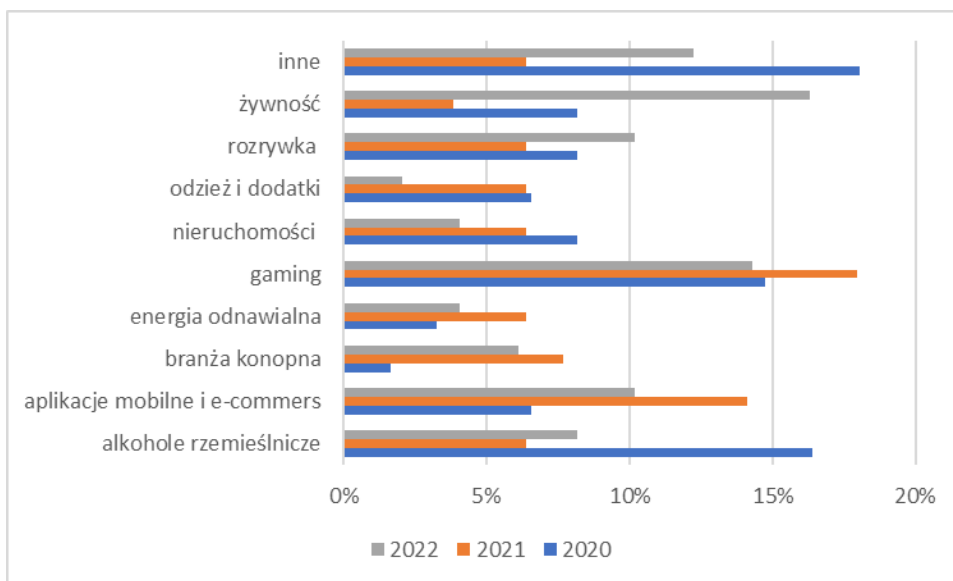
na zwykle małe, lokalne, rodzinne przedsiębiorstwa, kawiarnie, bary i restauracje nastawione często nie na masową produkcję, ale na zdrową żywność, slow food i kuchnie oferujące specjalistyczne diety. Sporo branży reprezentowane było przez pojedyncze kampanie, stąd ponad 16% zakwalifikowano do kategorii pozostałe, ujęte w niej są projekty m.in. z branży turystyki, kosmetycznej, marketingu czy usług motoryzacyjnych. (szczegóły wykres 14).

Wykres 14 Branże najbardziej aktywne w pozyskiwaniu kapitału poprzez platformy crowdfundingu udziałowego dane zbiorcze za lata 2020-2022

Źródło: opracowanie i obliczenia własne, częściowo na podstawie danych z bazy emisji crowdfundingowych <https://inqube.pl/platforma-emisji-crowdfundingowych/> [dostęp 20.06.2023]

Bardziej szczegółowe dane, z podziałem na lata przedstawiono na wykresie numer 15. Na wykresie przedstawiono tylko najaktywniejsze sektory, czyli takie których udział w ogólnej licznie kampanii na platformach crowdfundingu udziałowego przekroczył choć w jednym z analizowanych lat 6%. Dzięki takim założeniom wykres jest bardziej czytelny. Z trzyletniej analizy bazując na danych rocznych nie można wyprowadzać żadnych wniosków na temat trendów czy tendencji (ze względu na małą liczbę obserwacji), jednak można sformułować kilka prostych wniosków. We wszystkich latach duży udział w pozyskiwaniu miała branża gamingowa, stosunkowo duży udział w rynku ma też branża aplikacji mobilnych i e-commers, biorąc pod uwagę liczbę spółek z danej branży.

Wykres 15 Branże aktywne w pozyskiwaniu kapitału poprzez platformy crowdfundingowe udziałowego w poszczególnych latach 2020-2022

Źródło: opracowanie i obliczenia własne, częściowo na podstawie danych z bazy emisji crowdfundingowych <https://inqube.pl/platforma-emisji-crowdfundingowych/> [dostęp 20.06.2023]

Ze względu na niewielką liczbę kampanii crowdfundingowe udziałowego przeprowadzoną przez spółki z województwa zachodniopomorskiego trudno jest wskazać sektory mające największe znaczenie bazując na pięciu kampaniach (szczegóły w punkcie 6). Choć warto zwrócić uwagę, że trzy kampanie były prowadzone przez spółki działające w branżach najczęściej korzystających z crowdfundingu tj. gamingowej (jedna kampania) i żywności (dwie kampanie), dwie pozostałe kampanie zaliczone zostały do branży nieruchomości oraz odzieży i dodatków. Wydaje się, że z jednej strony podobnie jak w całej Polsce o finansowanie na platformach crowdfundingowych mogłyby się starać spółki z sektorów informatycznych, nowoczesnych technologii, ale również z sektorów kluczowych dla rozwoju województwa, co mogło by zaangażować do finansowania również lokalną społeczność.

Niewątpliwie zarówno w Polsce, jak i na świecie sukces w kampanii crowdfundingowej nie zależy tylko od sektora działalności, ale od wielu czynników, w tym innowacyjności i atrakcyjności projektu. Chociaż faktycznie sektory kreatywne, które przyciągają pasjonatów mają większe szanse na sukces niż tradycyjne sektory gospodarki. W tym kontekście warto się przyrzeć się Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030, w której wskazano kluczowe dla regionu sektory, tzw. inteligentnych specjalizacji: biogospodarka, działalność morska i logistyka, przemysł metalowo-maszynowy, usługi przyszłości (branże ICT, IT, KPO) oraz turystyka i zdrowie. Wydaje się, że wspieranie tych

sektorów i motywowanie przedsiębiorstw do korzystania z możliwości jakie daje crowdfunding było by korzystne dla tych firm, regionu i rynku crowdfundingowego.

10. Najbardziej spektakularne i znaczące przedsięwzięcia zrealizowane w ramach crowdfundingu w Polsce i województwie zachodniopomorskim

Crowdfunding w Polsce, jak już wspomniano wcześniej, to instrument finansowy relatywnie nowy, wciąż ewoluujący, jednak obecny jest w naszym kraju od kilkunastu lat i w tysiącach można liczyć projekty zrealizowane przy jego wykorzystaniu. Zdecydowana większość to przedsięwzięcia małe, niezmiernie często o charakterze charytatywnym, ale zdarzają się również akcje, które stają się popularne, a wieść o nich rozchodzi się w szybkim tempie w mediach społecznościowych, w prasie, czy w tradycyjnych mediach. Zdarzały się, niestety, próby oszustw, o czym również informowały media.

Powszechnie uważa się, że najbardziej spektakularne, czyli głośne w sensie pozytywnym, są wydarzenia, projekty i produkty zwieńczone sukcesem biznesowym, czyli finansowym i komercyjnym. Niewątpliwie należy zgodzić się z tym twierdzeniem. Ale znaczący projekt, to również projekt odważny, nowatorski, przełamujący schematy czy innowacyjny. Poniżej zaprezentowano - według uznania - wybrane wydarzenia i kampanie należące do znaczących i spektakularnych. Projekty zostały przedstawione w postaci „kart” zawierających najważniejsze informacje, takie jak podmiot, którego dotyczyły, rok realizacji, najważniejsze statystyki zbiórki oraz nazwę platformy crowdfundingowej.² W pierwszej kolejności będą to wybrane projekty z obszaru całej Polski, następnie przedsięwzięcia ze Szczecina i województwa zachodniopomorskiego.

---

² wybór projektów wynikał z analizy materiałów internetowych, głównie artykułów na portalach poświęconych ekonomii i finansom oraz crowdfundingowi oraz na podstawie artykułów naukowych dotyczących crowdfundingu w Polsce i na świecie.

Wisła Kraków (2019)

crowdfunding udziałowy (equity crowdfunding)

- 4 000 000 zł (w 24h)
- 9 118 inwestorów
- *"od teraz kibice Wisły Kraków mogą mieć wpływ na losy ukochanego klubu. Oddajemy w Wasze ręce dalszy ciąg wieloletniej historii"*
- *"nabycie papierowej akcji imiennej, to wyjątkowy symbol (...) dokument ten stanowić będzie symbol zjednoczenia wiślackiej społeczności. Jest to pierwsza tego typu inicjatywa w Polsce. Każda osoba, która zakupi akcje otrzyma imienny dokument. Prawdziwy kibic nie może przepuścić okazji, aby stać się właścicielem swojego ukochanego klubu"*
- *"emisja crowdfundingowa, jako krok służący odpowiedniej reorganizacji klubu"*

Platforma/ źródło: <https://beesfund.com/>; <https://wisla.beesfund.com/>
<https://bluemedi.pl/baza-wiedzy/blog/ecommerce>

FerrumLabs S. A. (2021)

crowdfunding udziałowy (equity crowdfunding)

- 1 203 730,85 zł
- 257 inwestorów
- zaangażowanie znanych osób (Maciej Zakościelny)
- *"zainwestuj w polską markę, która jest już dostępna w 24 krajach i chce podbić rynki całego świata !"*

Platforma/źródło:
<https://beesfund.com/>;
<https://beesfund.com/Project/Company/view/index?companyId=ferrumlabs-sa>

Kombinat Konopny S.A. (2020)

crowdfunding inwestycyjny/udziałowy (crowdinvesting)/(equity crowdfunding)

- 4 200 000 zł (w 40 minut)
- ponad 700 inwestorów
- *"pionier upraw i przetwórstwa konopi w Polsce"*
- *"zwiększenie skali upraw konopi włóknistych oraz uruchomienie produkcji olejków CBD i wyrobów tekstylnych"*
- *"Kombinat to idealne połączenie perspektywicznej branży oraz eksperta (Maciej Kowalski), który jest jednocześnie prezesem spółki i ambasadorem segmentu konopi w Polsce. Firma od kilku tygodni wzbudzała ogromne emocje wśród inwestorów. Odnosiła rekordową liczbę zapisów na powiadomienia o starcie kampanii"*
- *"udało nam się opracować przełomową technologię, która znacznie obniża koszty produktu końcowego. Dzięki temu jesteśmy w stanie zaoferować bezkonkurencyjne ceny przy zachowaniu pełnej gwarancji jakości"*
- *"pozyskane w emisji crowdfundingowej środki Kombinat Konopny zamierza przeznaczyć na zwiększenie skali produkcji rolnej, instalację maszyn włókienniczych, wyposażenie linii produkcji olejków CBD w przemysłowej skali, rozbudowę zakładu, zwiększenie zatrudnienia i pokrycie niezbędnych kosztów operacyjnych. Pakiety inwestorskie startowały od 420 zł. W ramach crowdfundingowych bonusów spółka zaplanowała: szkolenie lub kolację z Maciejem Kowalskim, możliwość zostania partnerem handlowym, uczestnictwo w zamkniętej grupie R&D czy zaproszenie na żniwa".*

Platforma/ źródło:

[https://www.crowdway.pl/;](https://www.crowdway.pl/)

<https://www.crowdway.pl/kombinat-konopny-zebral-42-mln-zl-w-niespelna-40-minut/>

"Storm Weavers" (Paweł Dziemski) (Solo tabletop game) (2021)

crowdfunding sponsorski (reward crowdfunding)

9 600 USD w 4 godziny

90 000 USD ogółem (930% więcej od zakładanego celu)

2501 darczyńców

„Dungeons & Lasers Third Edition” (gra) (Archon Studio) (2021)

60 000 USD w 12 minut

640 000 USD ogółem

wg danych z 23.04.2023: 9 014 darczyńców zobowiązało się do przekazania 1 424 662 euro na pomoc w realizacji tego projektu)

Platforma/ źródło:

<https://www.kickstarter.com/>

<https://www.kickstarter.com/projects/stormweavers/storm-weavers-story-driven-solo-tabletop-game>

<https://strefainwestorow.pl/artykuly/crowdfunding/20210507/sukcesy-polskich-zbiorek-kickstarter>

"Zew Cthulhu- gra fabularna" (2018)

crowdfunding sponsorski (reward crowdfunding)- fomula "wszystko albo nic"

1 069 469 zł (cel wynosił 60 000 zł)

1 782 % celu

7 980 darczyńców

Black Monk Games

"ufundowane w 23 minuty"

"Witaj w Zewie Cthulhu! Kultowej grze fabularnej, która już niedługo doczeka się nowego, wyjątkowego wydania. Daj się wciągnąć w szalony świat mitów H.P. Lovecrafta, zbierz drużynę Badaczy Tajemnic i opowiedz im przerażającą historię."

Platforma/ źródło:

<https://wspieram.to/zewctulhurpg>

Jak widać już chociażby na przykładzie kilku przedsięwzięć, finansowanych w ramach crowdfundingu w Polsce w ostatnich latach, ich różnorodność jest duża, a wyróżniki z zupełnie innych obszarów. Często w publikacjach dotyczących crowdfundingu można spotkać projekty, które były kolejne rekordy, wzbudzały największe zainteresowanie fundatorów, mediów, czy firmowane były przez znanych i lubianych artystów, aktorów, ekspertów...

Patrząc na mapę przedsięwzięć realizowanych w ramach crowdfundingu w Polsce widać reprezentację wszystkich regionów, większych miast itp. Nie zawsze jednak informacje podawane przez organizatorów zbiórek, czy platformy crowdfundingowe pozwalają bardziej precyzyjnie zlokalizować wspierane przedsięwzięcie, niektóre z nich z kolei nie mają konkretnego geograficznego zasięgu, można przeczytać, że dotyczą „całej Polski” lub nawet „całego świata”.

Wydaje się, że jednym z pierwszych, o ile nie pierwszą zbiórką z lokalizacją Szczecin był projekt JJ English. Na jego temat można znaleźć liczne informacje w internecie, na stronach osób i instytucji pochodzących ze Szczecina. Zbiórka jest również opisana na obsługującej ją platformie.

JJ English (2015)

crowdfunding sponsorski (reward crowdfunding)

8 403 USD ogółem

103 darczyńców

"międzynarodowa szajka zapaleńców, w pocie czoła tworząca system spersonalizowanej nauki języków"

"stworzenie uniwersalnej platformy, wspierającej naukę języków-stanowiącej pomoc zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli"

"platforma cyfrowa zapewniająca dostosowane lekcje języka angielskiego w oparciu o postępy uczniów, w której nauczyciele i uczniowie mogą wchodzić w interakcje"

"angielski to szansa. Naszym celem jest zbudowanie platformy internetowej, która ułatwi tę możliwość. Poprzez gry i treści JJ English pozwala uczniom na interakcję z językiem angielskim, a nauczycielom na łączenie się z uczniami"

Platforma/ źródło: <http://www.szczecinblog.pl/>
<https://www.kickstarter.com/>
<https://www.kickstarter.com/projects/1101283560/personalize-english-education-for-the-world>

Wśród zbiorów realizowanych w analizowanym okresie znaczną część stanowiły akcje charytatywne, których celem było sfinansowanie kosztownych operacji chirurgicznych lub terapii. Nie sposób wymienić, jak wielką stanowiły one liczbę. Jedną z najbardziej spektakularnych akcji, realizowanych w województwie zachodniopomorskim była zbiórka na leczenie i operację guza mózgu w USA dla nastoletniego chłopca.

Leczenie i operacja guza mózgu w USA (2021)

crowdfunding bezudziałowy (donationa crowdfunding)

- 9 799 188 zł
- 196 929 darczyńców
- 103,26%
- *"Mamy czas do 17 maja. Dramatyczna walka o życie Wiktor"*
- *"Jest tylko jedno miejsce na świecie, gdzie Wiktor ma szansę wyzdrowieć na zawsze...."*

Platforma/źródło:

<https://www.siepomaga.pl/wiktor-lewicki>

W przypadku analizy rynku i przedsięwzięć finansowanych w ramach crowdfundingu w województwie zachodniopomorskim, należy bezwzględnie wspomnieć o tym, że w Szczecinie powstał jeden z najbardziej rozpoznawalnych w Polsce portali crowdfundingowych. Mowa tutaj o Wspieram.to. Z informacji zawartych na stronie internetowej portalu, wynika, że działa on od 2011 roku jako platforma wspierania osób kreatywnych. Jak piszą Członkowie Zespołu, Wspieram.to jest miejscem, gdzie „można zaprezentować swoje pomysły, które dotąd nie mogły być wcielone w życie bez odpowiedniej ilości gotówki. Portal udostępnia twórcom nie tylko przestrzeń do zaprezentowania swoich idei, ale i narzędzia ułatwiające ich promocję w mediach społecznościowych”³.

W ramach portalu Wspieram.to możliwe jest finansowanie projektów aż w 18 kategoriach, do których należą:

- muzyka;
- książki/ pisma;
- komiks;
- gry komputerowe;
- gry bez prądu,
- inicjatywa;
- wydarzenie;
- film/ fotografia;
- design;

³ https://wspieram.to/kim_jestesmy (dostęp: 19.08.2023)

- coseplay;
- edukacja;
- moda;
- teatr/ taniec;
- technologie;
- wyprawy;
- sport;
- startup;
- ekologia⁴.

Wśród ciekawszych, zrealizowanych i widocznych na portalu Wspieram.to przedsięwzięć, dających się zidentyfikować jako szczecińskie, wyróżnić można dwie zbiórki: „Pionier 1907- najstarsze kino świata” oraz „Mieszkamy na Odrze- pływający dom w Szczecinie”.

Mieszkamy na Odrze- pływający dom w Szczecinie (2015)

sponsoring społecznościowy - formuła "wszystko albo nic"

120 395 zł

120% celu

319 wpłat

Projekt pływającego domu na Odrze, który poprzez swoją otwartą formułę, będzie miejscem na kulturę i przyjmowanie gości.

Ciekawy punkt na mapie Szczecina, a także platforma informacyjna, która pozwoli każdemu zainteresowanemu poznać aspekty prawne i techniczne towarzyszące budowie takiej jednostki.

Program rezydencji artystów jako innowacja na skalę miasta (we współpracy z Akademią Sztuki)

Platforma/ źródło:

<https://wspieram.to/domnaodrze>

⁴ https://wspieram.to/kim_jestesmy (dostęp: 19.08.2023)

Pionier 1907- najstarsze kino świata (2020)

crowdfunding- formuła bierzesz, ile zbierzesz

57 400 zł

95% celu

1174 wpłaty

"Ocalmy najstarsze, nieprzerwanie działające kino świata, NASZE KINO. Kino Pionier 1907 przez niską frekwencję, spowodowaną przez kryzys COVID-19 jest zmuszone zamknąć się do odwołania. Nie pozwólmy, aby ekran najstarszego kina na świecie zgasł!"

Platforma/ źródło:

<https://wspieram.to/NajstarszeKinoSwiata>

Wydrukuj z nami VAIB- jedyny magazyn o hip- hopie w Polsce (2015)

sponsoring społecznościowy - formuła "wszystko albo nic"

41 757 zł

139 % celu

560 wpłat

"Jeśli chcesz przyczynić się do powstania drukowanej prasy hip- hopowej w Polsce, wesprzyj naszą inicjatywę! Chcemy stworzyć dobry i wartościowy produkt."

Celem projektu było zebranie budżetu, który pomógłby wystartować z regularnym wydawaniem papierowej wersji Magazynu VAIB (dwumiesięcznik). Dzięki współpracy z wytwórniami i firmami hip- hopowymi, VAIB byłby kolejnym produktem, możliwym do zakupu w zaprzyjaźnionych skateshopach.

Platforma/ źródło:

<https://wspieram.to/magazynvaib>

Jak wynika z analizy informacji znajdujących się w internecie, liczba i różnorodność projektów, finansowanych w ramach crowdfundingu w województwie zachodniopomorskim, w tym w Szczecinie, jest bardzo duża. Obserwując samą tylko aktywność na portalu Wspieram.to, można wskazać kilkadziesiąt takich projektów. W tabeli nr 21 przedstawiono w ujęciu zbiorczym wybrane przedsięwzięcia.

Tytuł	Rok	Kategoria	Zebrana kwota	Poziom osiągnięcia celu
Zażyj Hormona !	2021	INICJATYWA	74 580 zł	186%
Projekt Pudło- Analogs w więzieniu	2018	MUZYKA	42 258 zł	140%
Franko 2	2014	GRY KOMPUTEROWE	38 649 zł	112%
#mannadlama OSTATNIA PROSTA	2016	MUZYKA	32 032 zł	127%
TURBOFOLK trzecie dziecko BUBLICZKÓW!	2015	MUZYKA	31 389 zł	116%
Płyta z muzyką do Alicji w Krainie Czarów	2015	MUZYKA	27 496 zł	109%
Idealeash- najlepsza smycz na świecie	2017	TECHNOLOGIE	24 759 zł	123%
OHO! Wspieraj.to	2018	MUZYKA	20 930 zł	209%
Perun- Słowiański Bóg-książka	2021	KSIĄŻKI/ PISMA	20 859 zł	67% (bierzesz, ile zbierzesz)
Siwy dym	2015	FILM/FOTOGRAFIA	20 048 zł	103%
HALOOO ATLANTA	2016	INICJATYWA	18 220 zł	116%
100x100	2018	INICJATYWA	16 205 zł	135%
CHORZY- wspieraj na boga.to!	2015	MUZYKA	15 225 zł	117%
Upadek: Egregora	2018	KSIĄŻKI/ PISMA	14 955 zł	186%
Tragarze zbierają na płytę	2017	MUZYKA	14 105 zł	100%
MUZYKA! AKCJA! Nagraj teledysk z Orkiestrą	2013	MUZYKA	13 971 zł	103%
Muzeum „Szczecin w PRL”	2021	INICJATYWA	13 040 zł	24% (bierzesz, ile zbierzesz)
Chojna- renowacja obrazu	2020	INICJATYWA	12 269 zł	122%
Inkubator dla Dzikich Zwierząt	2020	EKOLOGIA	11 762 zł	196%
Bizarny Szczecin	2022	KSIĄŻKI/ PISMA	11 756 zł	235%
Karty do gry Architektura w Szczecinie	2016	GRY BEZ PRĄDU	10 650 zł	134%
Upadek. Objawienie prorocstwa.	2015	KSIĄŻKI/ PISMA	8 952 zł	229%
GALERIA K4- nowa miejscówka dla kulturalnych szczecinian	2015	INICJATYWA	8 950 zł	101%

Tabela 21 Wybrane projekty finansowane w ramach crowdfundingu w Szczecinie i województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wspieram.to (dostęp: 19.08.2023)

Wydaje się, że dominującą kategorią projektów, scharakteryzowanych w tabeli, jest „Muzyka”. Liczne są również projekty związane z powstaniem i publikacją książek, pism. Są też „Inicjatywy” od naprawde niewielkich, z niewielkim poziomem poszukiwanego kapitału, do tych zdecydowanie większych. Najmniej reprezentowaną kategorią, przynajmniej jak na razie są projekt z obszaru technologii lub ekologii.

11. Ogólny rys i wykorzystanie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w Polsce i w regionie w ostatnim okresie programowania

Unia Europejska przywiązuje dużą wagę do zagadnień rozwoju regionalnego. Znajduje to swój wyraz w konstruowaniu i wdrażaniu programów, które mają wspomagać rozwój regionalny, w tym wyrównywać różnice w poziomie rozwoju poszczególnych państw członkowskich. Każdy z programów ma swój budżet- finansowe środki, o które mogą aplikować (i pozyskiwać fundusze) zainteresowani w każdym z krajów członkowskich, którzy spełniają kryteria określone w programie [Drela, Malkowska, Zieziula, 2020]

Istotą polityki strukturalnej UE jest wsparcie adresowane do regionów, które charakteryzują się niższymi wskaźnikami makroekonomicznymi, w szczególności tych, w których PKB na osobę wynosi poniżej 75% średniej liczonej dla całej Wspólnoty [Poteralski 2021].

Europejska polityka regionalna ma za zadanie niwelowanie różnic w strukturze gospodarczej i społecznej UE, dlatego też nazywana jest polityką strukturalną. Polityka regionalna jest prowadzona przez każde państwo i jest nierozzerwalną częścią współczesnego państwa demokratycznego. Zależy ona od regionalnych zróżnicowań poziomu rozwoju, więc praktycznie nie można definiować polityki regionalnej inaczej niż jako część polityki rozwoju państwa [Witkowska, 2008]

Jedną z najważniejszych wspólnotowych polityk UE jest polityka spójności. Jej celem jest promowanie harmonijnego rozwoju całego terytorium Unii Europejskiej poprzez działania, prowadzące do zmniejszenia dysproporcji w poziomach rozwoju jej regionów, a tym samym do wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Wspólnoty. Dzięki odpowiedniemu ukierunkowaniu działań realizowanych w ramach polityki spójności przy wsparciu finansowym funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, regiony charakteryzujące się niższym poziomem rozwoju, mają szansę na odrobienie zaległości rozwojowych oraz znaczne przyspieszenie procesów, zmierzających do osiągnięcia konwergencji z innymi regionami i krajami Wspólnoty [Poteralski, 2011]. Spójność społeczno- gospodarcza Unii Europejskiej dotyczy wszystkich krajów należących do Wspólnoty, jednakże istotą wszelkich

działań, zmierzających do jej zapewnienia, jest polityka zorientowana na regiony [Poteralski, 2011a].

Województwo zachodniopomorskie, ze względu na swoje położenie, jest szczególnym beneficjentem wsparcia ze środków funduszy strukturalnych w ramach polityki spójności.

W przypadku regionów przygranicznych problematyka rozwoju jest bardziej skomplikowana. Wynika to choćby z faktu ich peryferyjności i gorszej sytuacji społeczno-gospodarczej. Poza tym na regiony przygraniczne wpływ wywierają procesy i zjawiska zachodzące po obu stronach granicy, czyli w różnych krajach [Drela, Malkowska, Zieziula, 2020].

Polska oraz jej regiony od blisko dwudziestu lat jest beneficjentem polityki spójności UE, przygotowując dokumenty strategiczne i zarządzając wsparciem z funduszy strukturalnych w trzech kolejnych okresach: 2004-2006, 2007- 2013 oraz 2014- 2020. Przez blisko dwie dekady na poziomie krajowym i regionalnym tworzono system wsparcia i realizacji jego najważniejszych priorytetów, określanych w programach operacyjnych i wdrażanych przez instytucje wyposażone w odpowiednie kompetencje.

Do najważniejszych dokumentów o charakterze strategicznym, wyznaczających obszary wsparcia funduszy strukturalnych w Polsce na lata 2014- 2020, należała Umowa Partnerstwa. Definiowała ona również najważniejsze priorytety, przewidywane do wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa były krajowe oraz regionalne programy operacyjne, które wraz z Umową Partnerstwa tworzyły z jednej strony spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową, z drugiej zaś strony system konkretnych instrumentów wsparcia najważniejszych obszarów problemowych. Umowa Partnerstwa określała z jednej strony kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, z drugiej zaś wskazywała oczekiwane rezultaty. Umowa Partnerstwa stanowiła punkt odniesienia do określania szczegółowej zawartości programów operacyjnych, te z kolei zawierały doprecyzowanie specyficznych obszarów wsparcia i instrumentów realizacji z poszanowaniem jej zapisów. Umowa Partnerstwa wraz z programami operacyjnymi była przedmiotem negocjacji z Komisją Europejską i stanowiła podstawę do realizacji nadchodzącej perspektywy finansowej w Polsce [Poteralski, 2021a, Programowanie Perspektywy Finansowej. Umowa Partnerstwa, 2014,]. Na rysunku nr 7 przedstawiono cel główny oraz cele szczegółowe polityki strukturalnej w Polsce planowane na lata 2014- 2020.

Umowa partnerstwa 2014- 2020

Cel/cele główne

- *Zwiększenie konkurencyjności gospodarki, poprawa spójności społecznej i terytorialnej oraz poprawa efektywności administracji publicznej (podniesienie sprawności i efektywności państwa)*

Cele szczegółowe

- *Podniesienie jakości i umiędzynarodowienie badań oraz wzrost wykorzystania ich wyników w gospodarce*
- *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw*
- *Zwiększenie zastosowania TIK w gospodarce i społeczeństwie*
- *Lepsze kompetencje kadr gospodarki*
- *Bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy*
- *Zmniejszenie emisyjności gospodarki*
- *Poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu oraz rozwój systemów zarządzania zagrożeniami*
- *Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie*
- *Poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim*
- *Zwiększenie stabilności dostaw energii elektrycznej i gazu ziemnego*
- *Wzrost szans na zatrudnienie dla osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym*
- *Ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług*
- *Włączenie społeczności zamieszkałych obszary peryferyjne i zdegradowane*
- *Poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększanie transportowej dostępności kraju w układzie krajowym*
- *Poprawa warunków administracyjno- prawnych dla rozwoju gospodarki*

Rysunek 7 Cele polityki strukturalnej w Polsce na lata 2014- 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programowanie Perspektywy finansowej 2014- 2020. Umowa Partnerstwa, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2015, s. 14-17.

Głównym celem zaangażowania funduszy strukturalnych w Polsce w latach 2014- 2020 było „zwiększenie konkurencyjności gospodarki, poprawa spójności społecznej i terytorialnej oraz poprawa efektywności administracji publicznej (podniesienie sprawności i efektywności państwa).” Został on sformułowany w sposób ogólny, tak, aby odzwierciedlać zasadnicze cele polityk strukturalnej, zorientowanej na regiony.

Z kolei lista celów szczegółowych była już zdecydowanie bardziej obszerna i obejmowała zagadnienia charakterystyczne dla obszarów interwencji wszystkich funduszy strukturalnych, ze szczególnym uwzględnieniem EFRR i EFS. W przypadku EFRR wymienić tu można dla przykładu wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, podniesienie jakości i umiędzynarodowienie badań oraz wzrost wykorzystania ich wyników w gospodarce, zwiększenie zastosowania TIK w gospodarce i społeczeństwie, poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie krajowym i europejskim.

Z kolei do obszarów interwencji EFS można zaliczyć dla przykładu takie cele jak: lepsze kompetencje kadr gospodarki, bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy, wzrost szans na zatrudnienie dla osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Z analizy potrzeb oraz obszarów problematycznych, scharakteryzowanych w Umowie Partnerstwa wynikły programy operacyjne, które były głównymi narzędziami realizacji polityki strukturalnej w Polsce w latach 2014- 2020. Ich charakterystyka wraz ze wskazaniem zaangażowanych funduszy UE została przedstawiona w tabeli nr 22.

Nazwa programu operacyjnego	Fundusz
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	EFRR
Regionalne Programy Operacyjne	EFRR EFS FS
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	EFRR
Program Operacyjny Polska Wschodnia	EFRR FS
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	EFRR FS
Program Operacyjny Wiedza-Edukacja-Rozwój	EFS
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	EFROW
Program Operacyjny „Ryby” (PO Rybactwo i Morze)	EFMR

Tabela 22 Zaangażowanie funduszy strukturalnych w programach operacyjnych w Polsce w latach 2014- 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programowanie Perspektywy finansowej 2014- 2020. Umowa Partnerstwa, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2014, s. 77- 155.

Jak wynika z tabeli, w Polsce w latach 2014- 2020 realizowano programy operacyjne o charakterze ogólnokrajowym, jak również 16 regionalnych programów operacyjnych. W przypadku perspektywy 2014- 2020 wszystkie regionalne programy operacyjne miały charakter dwufunduszowy i były związane z obszarami interwencji zarówno EFRR jak i EFS. Szczególnym programem był Program Operacyjny Polska Wschodnia, który odpowiadał na szczególne obszary problemowe wschodniej części Polski. Pewną odmiennością charakteryzowały się również Program Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Program Operacyjny Rybactwo i Morze. Pierwszy z nich był współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich, drugi natomiast Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. W tabeli nie uwzględniono jeszcze Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT), które charakteryzowały się pewną odmiennością, chociażby wynikającą z rozproszenia wzdłuż różnych obszarów przygranicznych Polski.

W dokumentach strategicznych i programowych dotyczących polityki strukturalnej i polityki spójności na lata 2014-2020 sformułowano 11 tzw. Celów Tematycznych, których realizacja odbywała się w ramach programów operacyjnych. Schemat powiązania Celów Tematycznych polityki strukturalnej z poszczególnymi programami operacyjnymi, realizowanymi w Polsce w latach 2014- 2020 zawiera tabela nr 21.

Ze względu na cel niniejszego opracowania, w szczególności na odwołania do poziomu województwa zachodniopomorskiego, warto więcej uwagi poświęcić regionalnym programom operacyjnym, do których należał również Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego. Analizując powiązanie Celów Tematycznych z programami regionalnymi, należy zauważyć, że wszystkie cele od 1 do 10 znalazły swoje odniesienie właśnie w programach powstających, zarządzanych i wdrażanych na poziomie województw.

Nr CT	Treść CT	Programy operacyjne
CT 1	Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	PO IR, RPO, PROW
CT 2	Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK)	PO PC, RPO
CT 3	Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR)	PO IR, PO PW, PROW, PO Ryby, RPO
CT 4	Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	PO IiŚ, PO PW, PROW, RPO, PO Ryby
CT 5	Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	PO IiŚ, PROW, RPO
CT 6	Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	PO IiŚ, PROW, RPO, PO Ryby
CT 7	Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	PO IiŚ, PO PW, RPO
CT 8	Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	PO WER, PROW, RPO, PO Ryby
CT 9	Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	PO WER, PROW, RPO, PO IiŚ
CT 10	Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	PO WER, PROW, RPO
CT 11	Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	PO WER

Tabela 23 Cele tematyczne (CT) związane z angażowaniem funduszy strukturalnych w Polsce w latach 2014- 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programowanie Perspektywy finansowej 2014- 2020. Umowa Partnerstwa, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2014, s. 88- 155.

W tabeli nr 23 przedstawiono alokację środków ogółem oraz z podziałem na poszczególne fundusze na lata 2014- 2020 dla Polski ogółem i wszystkich regionów. Wyłączono województwo mazowieckie, które ze względu na swoje charakterystyki społeczno-gospodarcze objęty był odrębnym regionalnym programem operacyjnym.

	Suma (euro)	Udział %	EFRR (euro)	EFS (euro)
Dolnośląskie	2 252 546 589	7,72%	1 618 916 106	633 630 483
Kujawsko- Pomorskie	1 903 540 287	6,52%	1 368 083 592	535 456 695
Lubelskie	2 230 958 174	7,64%	1 603 400 406	627 557 768
Lubuskie	906 929 693	3,11%	651 814 747	255 114 946
Łódzkie	2 256 049 115	7,73%	1 621 433 387	634 615 728
Małopolskie	2 878 215 972	9,86%	2 068 587 710	809 628 262
Opolskie	944 967 792	3,24%	679 152 913	265 814 879
Podkarpackie	2 114 243 760	7,24%	1 519 517 194	594 726 566
Podlaskie	1 213 595 877	4,16%	872 217 214	341 378 663
Pomorskie	1 864 811 698	6,39%	1 340 249 168	524 562 530
Śląskie	3 476 937 134	11,91%	2 498 891 499	978 045 635
Świętokrzyskie	1 364 543 593	4,68%	980 704 066	383 839 527
Warmińsko- Mazurskie	1 728 272 095	5,92%	1 242 117 496	486 154 599
Wielkopolskie	2 450 206 417	8,39%	1 760 975 177	689 231 240
Zachodniopomorskie	1 601 239 216	5,49%	1 150 818 353	450 420 863
Razem:	29 187 057 412	100,00%	20 976 879 028	8 210 178 384

Tabela 24 Przewidywana alokacja ze środków EFRR i EFS na regionalne programy operacyjne (bez województwa mazowieckiego)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programowanie Perspektywy finansowej 2014- 2020. Umowa Partnerstwa, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2014, s. 168.

Jak wynika z tabeli alokacja na 15 regionalnych programów operacyjnych wynosiła blisko 30 mld euro, z czego blisko 72% stanowiło zaangażowanie EFRR. Największe środki, blisko 12%, przeznaczono na Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego. Najmniejszym udziałem w alokacji funduszy strukturalnych charakteryzowało się województwo lubuskie (3.11%). W przypadku województwa zachodniopomorskiego przewidziano wsparcie w wysokości 1,6 mld euro, co stanowiło ok 5,5 % alokacji na wszystkie 15 RPO.

Prace nad założeniami Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego (RPO WZ) na lata 2014- 2020 rozpoczęły się już pod koniec poprzedniej perspektywy budżetowej UE, obejmującej lata 2007- 2013. Wówczas RPO WZ miał charakter jednofunduszowy i był współfinansowany ze strony UE z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Wówczas przedsięwzięcia współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego były możliwe do realizacji w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Dopiero w perspektywie 2014- 2020 regionalne programy

operacyjne miały charakter dwufunduszowy, obejmujące swym zakresem zarówno priorytety współfinansowane z EFRR jak i EFS. Stanowiło to swoistą nowość w perspektywie 2014- 2020 i umożliwiało dostosowanie obszarów oraz intensywności wsparcia do potrzeb konkretnych regionów (województw) [Poteralski, 2021]

W tabeli nr 25 przedstawiono tzw. Osie Priorytetowe, będące syntetycznym obrazem obszarów objętych wsparciem, w ramach RPO WZ, a także wysokość środków przeznaczonych na ich realizację.

Numer osi	Nazwa osi priorytetowej	Fundusz	Wsparcie UE	Wkład krajowy	Ogółem
			(euro)		
I.	Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie	EFRR	342 050 000	60 361 765	402 411 765
II.	Gospodarka niskoemisyjna	EFRR	217 711 416	38 419 662	256 131 078
III.	Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom	EFRR	73 000 000	12 882 353	85 882 353
IV.	Naturalne otoczenie człowieka	EFRR	90 401 645	15 953 232	106 354 877
V.	Zrównoważony transport	EFRR	282 655 292	49 880 346	332 535 638
VI.	Rynek pracy	EFS	165 000 000	29 117 648	194 117 648
VII.	Włączenie społeczne	EFS	131 180 000	23 149 412	154 329 412
VIII.	Edukacja	EFS	90 191 295	15 916 111	106 107 406
IX.	Infrastruktura publiczna	EFRR	145 000 000	25 588 236	170 588 236
X.	Pomoc techniczna	EFS	64 049 568	11 302 865	75 352 433
	Razem:		1 601 239 216	282 571 630	1 883 810 846

Tabela 25 Plan finansowy RPO WZ na lata 2014- 2020 w podziale na osie priorytetowe i źródła finansowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014- 2020, Pomorze Zachodnie, szczecin 2015, s. 267.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014- 2020 przewidywał do realizacji przedsięwzięcia w ramach 10 Osi Priorytetowych, z których 6 było współfinansowanych ze środków EFRR, pozostałe z EFS. Obszary wsparcia EFRR to gospodarka, nowoczesne technologie, gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom, naturalne otoczenie człowieka, zrównoważony transport, infrastruktura publiczna. Natomiast w ramach osi priorytetowych, będących domeną wsparcia EFS znalazły się takie obszary, typowe dla tego funduszu, jak: rynek pracy, włączenie społeczne i edukacja. EFS współfinansował również ostatnią Oś Priorytetową: tzw. pomoc techniczną.

Ze względu na przygraniczne położenie województwa zachodniopomorskiego, nie sposób nie wspomnieć o adresowanych dla tego regionu Programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej. W szczególności mowa tutaj o Programie Współpracy Interreg VA: „Meklemburgia- Pomorze Przednie/ Brandenburgia/Polska”, realizowanym w perspektywie 2014- 2020.

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej z udziałem Polski miały na celu z jednej strony przyczynić się do rozwoju społeczno- gospodarczego obszarów objętych ich wsparciem, a z drugiej strony promować integrację i współpracę ponad granicami. Są one realizowane w ramach trzech komponentów: współpracy transgranicznej regionów państw sąsiadujących ze sobą, współpracy transnarodowej kilku/ kilkunastu państw, współpracy międzyregionalnej obejmującej cały obszar UE. Istotą i specyfiką programów EWT jest promowanie międzynarodowej współpracy, pogłębianie integracji, wspieranie rzeczywiście wspólnych działań o charakterze transgranicznym i wspomaganie procesów rozwojowych poprzez łączenie potencjałów różnych regionów. Inwestycje realizowane w ramach współpracy transgranicznej i transnarodowej przyczyniają się do rozwiązywania lokalnych problemów, jednocześnie pozwalając na inicjowanie działań o charakterze koncepcyjnym i planistycznym. [Programowanie Perspektywy finansowej 2014- 2020. Umowa Partnerstwa, 2014].

Podsumowując, warto odnieść się do kilku danych dotyczących realizacji programu Interreg VA „Meklemburgia- Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska”. Na lata 2014-2020 w ramach tego programu wyodrębniono 4 osie priorytetowe:

- Oś Priorytetowa I: Natura i kultura

Zachowanie i rozwijanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego

- Oś Priorytetowa II: Transport i mobilność

Poprawa transgranicznej dostępności i mobilności

- Oś Priorytetowa III: Edukacja

Uczenie się przez całe życie, transgraniczna edukacja i kształcenie

- Oś Priorytetowa IV: Współpraca transgraniczna

Transgraniczna integracja poprzez spotkania i współpracę sieciową.⁵

---

⁵ <https://interreg5a.info/pl/program-wspolpracy/struktury/osie-priorytetowe.html> (dostęp: 19.08.2023)

W tabeli nr 26 zestawiono liczbę oraz wysokość wsparcia z EFRR dla projektów realizowanych w ramach programu Interreg Va „Meklemburgia- Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska” w analizowanym okresie budżetowym. Zestawienie wskazuje również obszary wsparcia projektów wg osi priorytetowych programu Interreg Va.

Oś priorytetowa	Liczba projektów	Wsparcie EFRR [mln Euro]
I: Natura i kultura	22	53,813
II: Transport i mobilność	2	26,798
III: Edukacja	8	13,561
IV: Współpraca transgraniczna	30	40,599
V: Pomoc techniczna	8	7,893
Razem:	70	142,664

Tabela 26 Lista oraz budżety projektów realizowanych w ramach programu Interreg Va „Meklemburgia- Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

<https://interreg5a.info/pl/wdrazanie/program/lista-zakontraktowanych-projektow>, (dostęp: 26.09.23)

Jak wynika z tabeli, w okresie realizacji programu Interreg Va, w ramach komponentu, którego beneficjentem po stronie polskiej jest region zachoniopomorski, zrealizowano w sumie 70 przedsięwzięć na łączną kwotę dofinansowania z EFRR wynoszącą ponad 142 mln euro. Najliczniej reprezentowaną osią priorytetową była Współpraca transgraniczna, w ramach której zrealizowano 30 projektów na łączną kwotę wsparcia z EFRR w wysokości 40,5 mln euro. Drugą w kolejności była oś Natura i kultura, ale z większym poziomem wsparcia EFRR, wynoszącym blisko 54 mln euro. Z kolei najmniej licznie reprezentowaną osią priorytetową był Transport i mobilność, w ramach którego zrealizowano 2 projekty, współfinansowane z EFRR w wysokości 26,8 mln euro.

Przedmiotem analizy w niniejszej części opracowania jest również rynek funduszy inwestycyjnych, który rządzi się zupełnie innymi prawami w porównaniu do zagadnień

związanych z angażowaniem funduszy strukturalnych i polityką strukturalną UE. Poniżej zostanie przedstawiona jego krótka charakterystyka w ostatnich latach.

Do podejmowania racjonalnych i ekonomicznie uzasadnionych decyzji niezbędna jest szeroka wiedza ekonomiczna, stały dostęp do informacji (często stanowiących wiadomości poufne) oraz ich staranna, bieżąca analiza, co jest kosztowne i czasochłonne, a także wymaga znajomości i stosowania specjalistycznych metod. Dlatego też profesjonalne zarządzanie posiadanymi środkami z reguły jest niedostępne dla większości drobnych inwestorów finansowych, a także całej rzeszy posiadaczy całkiem sporych kapitałów, którzy z różnych powodów nie są w stanie sprostać wymaganiom, a chętnie zainwestowaliby w celu osiągnięcia dodatkowych zysków. Jednak nawet niewielkie środki w łącznej masie stanowią pokaźny kapitał, którego pozyskaniem zainteresowani są inwestorzy rzeczowi w celu zainwestowania go we własnych przedsiębiorstwach. Z powodu znacznego rozproszenia tych środków, w początkowym okresie funkcjonowania rynków finansowych, przeważnie nie trafiały one do obiegu kapitałowego [Cherewko, Iwanicka, Burda 2006].

Fundusz inwestycyjny jest osobą prawną. Fundusz może wyłącznie lokować środki pieniężne zebrane w drodze publicznego lub niepublicznego (w przypadkach określonych w ustawie) proponowania nabycia jednostek uczestnictwa albo certyfikatów inwestycyjnych, w określone w ustawie papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego i inne prawa majątkowe. Organem zarządzającym funduszem inwestycyjnym jest towarzystwo funduszy inwestycyjnych (TFI).⁶

Celem nadrzędnym funduszy inwestycyjnych jest wypracowanie korzyści dla osób, które pozostawiły do dyspozycji funduszu swoje środki finansowe [Bogołębska, 2018].

powierzonych środków zgodnie z polityką inwestycyjną opisaną w statucie funduszu.

Zasady tworzenia i działania funduszy inwestycyjnych mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej określa ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi.

Fundusz inwestycyjny może zostać utworzony jako:

- fundusz inwestycyjny otwarty (FIO),
- specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty (SFIO),
- fundusz inwestycyjny zamknięty (FIZ).

---

⁶ Fundusze inwestycyjne - Ministerstwo Finansów - Portal Gov.pl (www.gov.pl) (dostęp: 21.08.2023)

Początek i rozwój rynku funduszy inwestycyjnych w Polsce według dostępnych danych przypada na lata 2004–2007. Wspólne inwestowanie i profesjonalne zarządzanie powierzonymi środkami stało się atrakcyjną i nową alternatywą na rynku krajowym. Rynek funduszy inwestycyjnych w Polsce rozwija się wraz z rozwojem rynku kapitałowego. W latach 2003-2013 liczba Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych zwiększyła się z 16 do 54. W tym samym czasie liczba prowadzonych przez nie funduszy inwestycyjnych wzrosła z ok. 100 do ponad 900. Zwiększająca się liczba funduszy inwestycyjnych oznacza powiększanie się oferty dla klientów nie tylko w sensie ilości, ale również różnorodności oferowanych produktów [Węgrzyn, 2015],.

Na koniec stycznia 2023 r. funkcjonowało około 850 funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez 55 TFI. Wartość aktywów ogółem zgromadzonych przez TFI według stanu na koniec września 2022 r. wynosiła 359,6 mld zł.⁷

W tabeli nr 27 przedstawiono w zarysie, jak kształtowała się liczba oraz struktura funduszy inwestycyjnych w Polsce w latach 2005- 2017.

Rodzaj funduszu	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Absolutnej stopy zwrotu	2	3	5	7	17	28	39	59	72	95	118	130	144
Akcji	35	51	100	136	147	161	158	168	181	188	210	223	232
Aktywów niepublicznych	3	5	35	96	138	192	239	296	329	361	425	485	412
Dłużne	57	57	58	56	59	64	73	95	103	119	128	149	158
Gotówkowe i pieniężne	22	25	25	29	32	32	35	40	45	49	50	56	58
Mieszane	78	109	128	138	147	145	151	164	155	151	158	177	181
Nieruchomości	3	7	8	13	15	18	23	26	27	31	46	54	57
Rynku surowców	-	1	2	7	8	7	8	15	11	11	12	17	17
Sekurytyzacyjne	3	11	18	21	22	23	35	47	63	77	95	116	123
Razem	203	269	379	503	585	670	761	910	986	1082	1242	1407	1382

Tabela 27 Liczba oraz struktura funduszy inwestycyjnych w Polsce w latach 2005-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bogołębska J. (2018), Efektywność wybranych funduszy inwestycyjnych, *Finanse. Rynki finansowe. Ubezpieczenia*, Nr 2/2018 (92), s. 238.

Jak wynika z tabeli, liczba funduszy inwestycyjnych w Polsce w latach 2005- 2017 generalnie rosła, choć w ostatnim roku badanego okresu, zanotowano spadek tej liczby z 1407

⁷ Fundusze inwestycyjne - Ministerstwo Finansów - Portal Gov.pl (www.gov.pl), (dostęp: 21.08.2023)

do 1382 funduszy. W 2005 roku największą grupę stanowiły fundusze inwestycyjne mieszane z udziałem ok. 38% w ogólnej liczbie funduszy inwestycyjnych. Drugą grupę stanowiły fundusze dłużne z udziałem 28%. Pierwszą trójkę najliczniej reprezentowanych funduszy zamykały produktu oparte na akcjach z udziałem ok. 17%. Warto zauważyć, że w pierwszym roku analizowanego okresu w ogóle nie była reprezentowana grupa funduszy rynku surowców.

W celu lepszego rozpoznania trendów i charakterystyk funduszy inwestycyjnych w Polsce w ostatnich latach, w tabeli nr 28 przedstawiono podstawowe dane finansowe i ich dynamikę w latach 2018- 2022.

Kategoria	2018	2019	2020	2021	2022
Aktywa ogółem (mln zł)	312 535,1	314 191,2	317 303,2	345 105,8	299 431,0
Aktywa (rok poprzedni = 100)	99,5	100,5	101,0	108,8	86,8
Wynik z operacji (mln zł)	7 342,7	13 379,3	9 968,2	11 270,0	-6 304,1
Wynik z operacji (rok poprzedni= 100)	47,4	182,2	74,5	113,1	x
Liczba TFI	61	57	56	57	55
Liczba funduszy inwestycyjnych	878	813	737	706	672

Tabela 28 Podstawowe dane finansowe dotyczące funduszy inwestycyjnych w Polsce w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznych raportów GUS „Wyniki finansowe funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych” (za lata 2018- 2022) oraz raportu UKNF „Raport dotyczący sytuacji finansowej towarzystw funduszy inwestycyjnych w 2022 roku”.

Jak wynika z tabeli w latach 2018- 2022 liczba Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych była względnie stabilna i kształtowała się od 61 do 55 podmiotów. Jak wynika z raportów Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego z kolei liczba funduszy inwestycyjnych zmieniała się z roku do roku i spadała systematycznie z 878 w 2018 roku do 672 w 2022 roku.

Dużą dynamiką charakteryzowały się również takie kategorie finansowe jak aktywa ogółem netto oraz wynik z operacji. Po systematycznym wzroście i osiągnięciu wartości ok. 345 mld zł, wartość aktywów ogółem funduszy inwestycyjnych spadła w roku 2022 i wyniosła niespełna 300 mld zł.

W przypadku wyniku finansowego z operacji funduszy inwestycyjnych generalnie odnotowano wzrost w roku 2022 w stosunku do 2018 roku, jednakże w trakcie tego okresu

obserwowano zarówno wzrosty jak i spadki tej kategorii ekonomicznej. Ostatecznie rok 2022 zakończył się wynikiem z operacji na poziomie ok. 11,27 mld zł.

Źródła:

1. Berger A.N., Udell G.F. (1998) The Economics of Small Business Finance: The Roles of Private Equity and Debt Markets in Financial Growth Cycle, *Journal of Finance* 22(6-8).
2. Bogołębska J. (2018), Efektywność wybranych funduszy inwestycyjnych, *Finanse. Rynki finansowe. Ubezpieczenia*, Nr 2/2018 (92).
3. Brüntje, D., & Gajda, O. (2016). *Crowdfunding in Europe*. Cham: Springer.
4. Cherewko G., Iwanicka H., Burda W. (2006), Fundusze inwestycyjne na rynku finansowym, *Roczniki Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL*, T. II., Zeszyt 2/2006.
5. Flebbe M. (2016) *Crowdfunding als alternative Finanzierungsform. Durch die Methode der Schwarmfinanzierung von der Idee zum Massenprodukt*, Diplomica Verlag, Hamburg.
6. Future Capital, (2023), Platformy crowdfundingowe, które warto znać, *Blog Future Capital*, <https://www.futurecapital.pl/blog/5-platform-crowdfundingowych-ktore-warto-znac/>, data dostępu 30.07.2023.
7. Lukkarinen A., Teich J.E., Wallenius H., Wallenius J., (2016)., Success drivers of online equity crowdfunding campaigns, *Decision Support Systems*. Elsevier B.V.
8. Drela K., Malkowska A., Zieziula J. (2020), Kapitał ludzki i współpraca transgraniczna w programach unijnych z perspektywy województwa zachodniopomorskiego, *Uniwersytet Szczeciński. Rozprawy i Studia T. (MCCXXIV) 1150*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
9. Kędzierska-Szczepaniak A., Szopik- Depczyńska K. (2017), Polskie platformy crowdfundingowe na przykładzie Polakpotrafi.pl, *Finanse. Rynki finansowe. Ubezpieczenia*, Nr 5 (89).
10. Komisja Nadzoru Finansowego w Polsce, (2023), Platformy, strona internetowa Komisji Nadzoru Finansowego, https://www.knf.gov.pl/dla_ryнку/crowdfunding/platformy, data dostępu 30.07.2023.
11. Kordela D. (2016), Crowdfunding w Polsce- koncepcja finansowania społecznościowego, w: *Rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju. Gospodarka-Etyka-Środowisko*, Prace naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu Nr 436, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.
12. Kordela D. (2018), Wykorzystanie crowdfundingu w finansowaniu wczesnych faz rozwoju przedsiębiorstwa, W: *Crowdfunding w Polsce / pod redakcją Anny Pluszyńskiej i Anny Szopy*. - Wydanie I. - Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego,
13. Kordela D. (2022), Is crowdfunding an adequate form of financing for opportunity- or necessity-based enterprises? , *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia*. 2022, Vol. 56 No. 2, s.59-75 DOI: 10.17951/h.2022.56.2.59-75.
14. Krajowa Informacja Skarbowa, Interpretacja Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej wydana 20 maja 2020 r. (0111-KDIB2-3.4015.38.2020.4.BD).
15. Król K. (2013), *Crowdfunding. Od pomysłu do biznesu dzięki społeczności*, Warszawa 2013.
16. Lissowska M., (2018), Crowdfunding – zjawisko, problemy, regulacja, *Gospodarka Narodowa, The Polish Journal of Economics*, 1(293), 2018, 59–86.
17. Majewski P. (2020), Crowdfunding- cechy i typologia, *Gospodarka Narodowa (The Polish Journal of Economics)*, Nr 1(301) 2020.
18. Majewska E. (2023), Podatkowe aspekty crowdfundingu, <https://rachunkowosc.com.pl/podatkowe-aspekty-crowdfundingu>, data dostępu: 29.07.2023 r.

19. Mazzocchi, F. J., & Lucarelli, C. (2023). Success or failure in equity crowdfunding? A systematic literature review and research perspectives. *Management Research Review*, 46(6), 790-831.
20. Miciuła, I. (2018). Methods of creating innovation indices versus determinants of their values. *Eurasian Econ. Perspect. Eurasian Stud. Bus. Econ.*, 8, 357–366.
21. Mitek, A., Miciuła, I. (2017). Determinants of functioning of private enterprises and barriers to their development. *Transylvanian Review*, 1, 123–139.
22. Polskie portale crowdfundingowe, (2023), Polskie portale crowdfundingowe, <https://crowdzone.pl/polskie-portale-crowdfundingowe/>, data dostępu: 29.07.2023.
23. Poteralski J. (2011), Support for the Innovativeness of Polish Economy Quoting the Example of Innovative Economy Operational Programme. w: *Transformations in Business & Economics*. vol. 10. No 2A (23A). Brno-Kaunas- Riga- Vilnius: Vilnius University.
24. Poteralski J. (2011a). Wsparcie innowacyjnych inwestycji w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego. w: *Gospodarka- Przedsiębiorstwo- Człowiek*. Bernat T. (red.). Szczecin. ZAPOL.
25. Poteralski J. (2021), Wsparcie podmiotów rynku pracy w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014- 2020, w: *Gospodarowanie kapitałem ludzkim- wybrane aspekty*, Kunasz M., Misiak- Kwit S. (red.), Akademicka Oficyna Wydawnicza EXIT, Warszawa.
26. Poteralski J. (2021a), The Quality of Management at a Regional Level in the Perspective of the European Social Fund, w: *Communication. Relations. Management*. No.4, Wiścicka-Fernando M., Misiak- Kwit S. (red.), Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
27. Programowanie Perspektywy Finansowej 2014- 2020. Umowa Partnerstwa (2014), Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa.
28. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014- 2020 (2015), Pomorze Zachodnie, Szczecin 2015.
29. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 z 7 października 2020 roku.
30. „Rzeczpospolita”, (2023), <https://www.rp.pl/finanse/art38026011-crowdfunding-w-polsce-czeka-ciezki-rok>, data dostępu: 04.08.2023.
31. Skrzypczyńska A., (2023), Crowdfunding dłużny w świetle obowiązujących regulacji (kancelariamacura.pl), <https://kancelariamacura.pl/pl/baza-wiedzy/wpis/Crowdfunding-dluzny-w-swietle-obowiazujacych-regulacji>, data dostępu: 29.07.2023.
32. Szopa A. (2018), Charakterystyka modeli i platform crowdfundingowych w Polsce, w: *Crowdfunding w Polsce*, Kraków, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
33. StartUp Poland (2021), *POLSKIE STARTUPY 2021*, Fundacja Startup Poland, Warszawa.
34. Trzebiński A.A., *Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce 2022*, Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Gdańsk 2023.
35. UKIE (2012) UKIE CrowdFunding Report: A Proposal to Facilitate Crowd Funding in the UK (2012), UKIE. <https://ukie.org.uk/resources/ukie-crowd-funding-report-a-proposal-to-facilitate-crowd-funding-in-the-uk> [dostęp 20.05.2018]
36. Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o finansowaniu społecznościami dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom, Dz.U. 2022 poz. 1488
37. Węgrzyn T. (2015), Efektywność funduszy inwestycyjnych stosujących aktywne strategie zarządzania portfelem, *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, Nr 239/2015.
38. Witkowska M. (2008), *Zasady funkcjonowania Unii Europejskiej*.

39. Zakrzewska M. (2016), Pomostowy kapitał społeczny w sporcie na przykładzie uczestników mistrzostw świata juniorów w żeglarskim match-racingowym, Studia i Prace WNEiZ US nr 46/2 2016, 324.
40. Ziobrowska J.M. (2016), Crowdfunding jako nowoczesna forma wsparcia przedsięwzięć społecznych, kulturowych i biznesowych, Finanse. Rynki finansowe. Ubezpieczenia, Nr 3 (81).
41. Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce (2023), Crowdfunding donacyjny i sponsorski w Polsce. 2022, Gdańsk 2023.

Internet:

www.beesfund.com

www.bluedia.pl

www.crowdreview.pl

www.crowdway.pl

www.money.pl

<https://szgp.pl/crowdfunding-donacyjny-darowizna/>

<https://www.fxmag.pl/co-to-jest/crowdfunding-donacyjny>

<https://startup.pfr.pl/pl/aktualnosci/czym-jest-crowdfunding-i-dla-jakich-projektow-jest-dobrym-rozwiazaniem/>

<https://www.parkiet.com/crowdfunding/art37534781-ida-powazne-zmiany-dla-platform-zbiorek-pieniedzy>

https://www.knf.gov.pl/dla_ryнку/crowdfunding_pozyczkowy

Spis tabel

Tabela 1 Wybrane definicje crowdfundingu	6
Tabela 2 Klasyfikacja modeli crowdfundingu	9
Tabela 3 Liczba projektów zrealizowanych przez platformy crowdfundingowe w latach 2008-2022	13
Tabela 4 Charakterystyka platform crowdfundingowych w Polsce w latach 2008- 2022 działających w systemie nagród	14
Tabela 5 Charakterystyka platform crowdfundingowych w modelu udziałowym w Polsce w latach 2012- 2022	15
Tabela 6 Otoczenie legislacyjne działania crowdfundingu w Polsce.....	26
Tabela 7 Kwoty wolne od podatku od spadków i darowizn	28
Tabela 8 Stawki podatku od spadku i darowizn w przypadku nadwyżek ponad kwotę wolną	29
Tabela 9 Obowiązki właścicieli platform crowdfundingu pożyczkowego w stosunku do inwestora doświadczonego i niedoświadczonego.....	32
Tabela 10 Aktywne i największe platformy crowdfundingu donacyjnego w Polsce (alfabetycznie), liczba wspartych projektów, łączna zebrana kwota.....	35
Tabela 11 Nieaktywne platformy crowdfundingu donacyjnego	36
Tabela 12 Aktywne i największe platformy crowdfundingu sponsorskiego w Polsce (alfabetycznie) wraz z informacjami dotyczącymi zbiórek.....	36
Tabela 13 Nieaktywne platformy crowdfundingu sponsorskiego.....	37
Tabela 14 Kampanie crowdfundingu dłużnego w Polsce na przykładzie kampanii platformy Crowdy	38
Tabela 15 Platformy crowdfundingu udziałowego działające w Polsce w latach 2020- 2022	39
Tabela 16 Liczba kampanii, liczba przedsiębiorstw organizujących kampanie oraz wartość kapitału (w mln PLN) pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze udziałowym w podziale na województwa w latach 2020- 2022 (w mln PLN).....	43
Tabela 17 Wybrane projekty finansowane w ramach crowdfundingu w Szczecinie i województwie zachodniopomorskim	72
Tabela 18 Zaangażowanie funduszy strukturalnych w programach operacyjnych w Polsce w latach 2014- 2020	76
Tabela 19 Cele tematyczne (CT) związane z zaangażowaniem funduszy strukturalnych w Polsce w latach 2014- 2020.....	78

Tabela 20 Przewidywana alokacja ze środków EFRR i EFS na regionalne programy operacyjne (bez województwa mazowieckiego).....	79
Tabela 21 Plan finansowy RPO WZ na lata 2014- 2020 w podziale na osie priorytetowe i źródła finansowania	80
Tabela 22 Liczba oraz struktura funduszy inwestycyjnych w Polsce w latach 2005-2017.	84
Tabela 23 Podstawowe dane finansowe dotyczące funduszy inwestycyjnych w Polsce w latach 2018-2022	85

Spis wykresów

Wykres 1 Udział procentowy platform crowdfundingowych wykorzystujących model donacyjny w Polsce w latach 2008- 2022.....	12
Wykres 2 Wartość transakcji (w mln zł) na rynku crowdfundingowym w modelu udziałowym w latach 2012- 2022.....	16
Wykres 3 Liczba spółek pozyskujących finansowanie na platformach działających w oparciu o model udziałowy.....	17
Wykres 4 Skuteczność kampanii crowdfundingowych w latach 2012- 2022.....	18
Wykres 5 Wartość kapitału pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze udziałowym w latach 2020- 2022 (w mln PLN). 42	
Wykres 6 Udział procentowy kapitału pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze donacyjnym i sponsorskim w latach 2008- 2022.....	47
Wykres 7 Wartość kapitału pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze donacyjnym w latach 2020- 2022 (w mln PLN).....	48
Wykres 8 Wartość kapitału pozyskanego w województwie Zachodniopomorski w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze donacyjnym w latach 2020- 2022 (w mln PLN).....	49
Wykres 9 Wartość kapitału pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze sponsorskim w latach 2020- 2022 (w mln PLN)	49
Wykres 10 Wartość kapitału pozyskanego w województwie Zachodniopomorski w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze sponsorskim w latach 2020- 2022 (w mln PLN).....	50
Wykres 11 Procentowy udział kapitału pozyskanego w województwie Zachodniopomorskim w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze donacyjnym i sponsorskim w latach 2020- 2022 (w mln PLN).....	50
Wykres 12 Wartość kapitału pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze pożyczkowym w latach 2020- 2022 (w mln PLN)	52

Wykres 13	Udział procentowy kapitału pozyskanego w Polsce w ramach kampanii finansowania społecznościowego o charakterze donacyjnym, sponsorskim, pożyczkowym i udziałowym w latach 2020 - 2022.....	52
Wykres 14	Branże najbardziej aktywne w pozyskiwaniu kapitału poprzez platformy crowdfundingu udziałowego dane zbiorcze za lata 2020-2022.....	59
Wykres 15	Branże aktywne w pozyskiwaniu kapitału poprzez platformy crowdfundingu udziałowego w poszczególnych latach 2020-2022.....	60

Spis rysunków

Rysunek 1 Crowdfunding- główni uczestnicy	4
Rysunek 2 Filozofia i główne elementy crowdfundingu	7
Rysunek 3 Cechy charakterystyczne crowdfundingu	8
Rysunek 4 Modele crowdfundingu w Polsce w 2014 roku.....	21
Rysunek 5 Modele crowdfundingu w Polsce w 2017 roku.....	22
Rysunek 6 Główne charakterystyki crowdfundingu w Polsce.....	20
Rysunek 7 Cele polityki strukturalnej w Polsce na lata 2014- 2020.....	75